

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, VASÁRNAP, 1924 május 18.

136. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon száma: Kiadóhivatal 8-58. . Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)
Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)

Polgári szervezkedés

Ezen a héten történt, az angol alsóházban. Baldwin benyújtotta a kormány ellen bizalmatlansági indítványát s a munkáskormány-nak a liberális-párt egy része is bizalmat szavazott. Amikor a Labour Party egyik képviselőtagja látta, hogy a polgári pártok milyen elvtelen, gerinctelen, meggyőződés nélküli magatartást mutatnak minden olyan alapvető kérdésben, amelyben a politikai taktika mást követel, mint az osztályérdek, ezekre az angol parlamentben szokatlanul erős szavakra fakadt:

— És mi ilyen csúrhétől féltünk. S ezeknek a kihívó szavaknak súlyos ítéletére az angol politika eseményei szolgáltatnak alapot, holott — talán egész Európában — Angliában leginkább osztály-öntudatos a polgárság s a legkevésbé élesek az osztályküzdelmek.

A kontinens országai mindenütt a polgári osztály politikai szerveztlenségét mutatják. Talán a foglalkozásnak, a vagyoni viszonyoknak, a hivatásnak, a neveltetésnek és életmódnak különbözősége az oka annak, hogy a polgárság tagjaiban nem fejlődik ki világosan és minden cselekvésben és elhatározásban irányítóan az osztályöntudat, nem érzik át az osztályhoz való tartozás jelentőségét s nem látják be annak parancsoló konzekvenciáit, hogy a társadalmi küzdelmekben osztályelhelyezkedésük a küzdők melyik táborába jelölje ki helyüket. A polgárság szerveztlensége az oka annak, hogy minden felforgató törekvés, minden szélsőséges program híveket tud magához sodorni a polgári társadalomból. Az a Lumpenproletariat, melyre minden felforgató törekvés bizony számíthat, melyet minden forradalom a szélsőbaloldalon talál, legnagyobb részt a szervezetlen polgárság politikailag iskolázatlan tagjaiból verődik össze a gyűlevész csapatba.

A polgári államnak tehát elsőrendű érdeke az, hogy az állampolgárok politikai szervezkedését ne csak ne akadályozza, hanem elő is segítse. Minden polgári politikai szervezet védőgát, töltés annak a társadalmi osztálynak előnyomulása ellen, melynek uralomrajutása a polgári államot megsemmisítéssel fenyegeti. Azok akikre az államkormányzás gondja nehezedik, nem végezhetik el jól kötelességeiket olyan módon, hogy csak a napi feladatok ellátásával törődnek s elmulasztják mindennapi intézkedéseiket a történelmi fejlődés s a történelmi

tanulságok normájához hozzá-mérni. Az orosz szovjet uralmának hatodik évében, az orosz szovjetkormány elismerésének idején s a Radics párt vajdasági agitációjának kezdetén kétszeres kötelessége az államhatalomnak hozzájárulni a polgári uralom eszközeivel a polgári szervezkedés kiépítéséhez.

Az SHS. királyság magyarságának eddigi politikai szervezkedéséről lehetnek eltérők a vélemények, de abban meg kell egyezni, hogy a szervezkedés polgári szervezkedés volt s hogy a politikai szervezet keretei nemcsak arra szolgáltak, hogy összegyűjtsék a magyar nemzetiségű állampolgárokat, hanem arra is, hogy távoldartsák őket a szélsőségektől. Az éhes gyomor s a ru-

hátlanság legkitűnőbb agitátorai a fölforgató törekvéseknek, de a jogi nyomorúság s az állampolgári egyenlőség keserű éhe is alkalmas arra, hogy a legtöbbet ígérők pártjára sodorja azokat, akiket szilárd pártkeretek nem segítenek elhelyezkedni. A magyarság politikai szervezeteit az államhatalom lerombolta, a politika viharában ki védi, ki őrzi, ki tartja össze a magyarság karám nélkül maradt nyáját. Ki vigyáz arra, hogy ne tévedjenek tilosba, ha őrzőiknek elnémult a hangja.

Az államhatalomnak, a polgári társadalomnak érdeke az, hogy a magyarság minél előbb kiépíthesse politikai szervezetét. S talán még nagyobb érdeke, mint a magyarságnak.

Davidovics még nem fejezte be kormányalakítási tárgyalásait

Pasic visszautasította a designált miniszterelnök ajánlatát
Vasárnap délre várják a döntést

Beogradból jelentik: A szombati napon Davidovics Ljuba designált miniszterelnök a pártok vezetőivel tovább folytatta tárgyalásait, amelyek azonban az esti órákig eredményt nem hoztak.

A nap szenzációja Balugdzsics berlini követ a Politikában megjelent nyilatkozata volt, amelyben élesen állást foglalt Radicsék ellen, annak a nézetének adván kifejezést, hogy a horvát köztársasági parasztpártot nem lehet számbevanni a válság megoldásánál. A feltűnést keltő nyilatkozatnak politikai körökben döntő jelentőséget tulajdonítanak, mert általában az a meggyőződés, hogy a berlini követ, — akinek intim viszonya az udvarhoz közismert — a korona véleményét fejtette ki nyilatkozatában. Bár Davidovics vállalkozásának kimenetele tekintetében semmi pozitív dolog eddig nem történt, Balugdzsics nyilatkozata után biztosra veszik, hogy végül is parlamenten kívüli neutrális kormány alakul, tekintettel arra, hogy az udvar szempontjából számbavehető parlamenti megoldások ugyalátszik nem vezettek sikerre. Az ellenzéki vezér kísérletét ugyanis — különösen a kormány-oldalon — nem tekintik komolynak, miután most már kétségtelen, hogy a király nem óhajt olyan kormányt kinevezni, amely elsősorban az udvarnak egyáltalán nem poszszibillís Radics-pártra támaszkodik.

Davidovics tárgyalásai a pártok vezetőivel

Davidovics Ljuba azonban természetesen mást hisz és mást re-

mél. A berlini követ nyilatkozatának hatása alatt kialakult — az ellenzékre nézve kedvezőtlen politikai hangulat ellenére, tovább folytatta tanácskozásait. Miután, hír szerint, meghízátása nincs időhöz kötve, a kormány megalakításával nem fog sietni. Pénteken este — mint jelentették — az ellenzéki vezetőkkel már meg egyezett. A szombati napon kora délelőtt a kisebb pártokkal lépett érintkezésbe: a szociáldemokratákkal, a dzsemjettel és a német párttal. A szociáldemokraták részéről Divaccal folytatott megbeszéléseket, aki kijelentette, hogy a szociáldemokraták hajlandók támogatni az ellenzéki kormányt a Radics-párti mandátumok igazolásáig, de aztán ellenzékbe vonulnak. Ferrat Draga bég szintén úgy nyilatkozott, hogy hajlandó Davidovics kormányt a Radics-párti mandátumok verifikálásához segíteni. Krafft dr., a német párt vezére a tárgyalásokon kifejtette, hogy a németek minden olyan kormányt támogatnak, amely becsületesen törekszik az ország ügyeinek konszolidálására.

Davidovics végül Jovanovics Ljubát kereste fel a parlament épületében, akivel fél 12-ig tanácskozott. Az ellenzéki blokk vezére a tanácskozások után a következőket mondta a rá váró újságíróknak:

— A helyzetről tárgyaltunk, főleg a koncentráció lehetőségéről és lehetetlenségéről.

Arra a kérdésre, hogy mit gondol Balugdzsics nyilatkozatáról,

Davidovics ezt a diplomatikus választ adta:

— Semmit sem gondolok.

Jovanovics Ljubával való tanácskozás után Davidovics az ellenzék vezéreivel ült össze. A tanácskozás után adták ki a sajtónak a Radics párt választát Balugdzsics követ nyilatkozatára, a melyet lapunk más helyén ismertettünk.

Davidovics és Pasic találkozása

Davidovics Ljuba szombaton reggel levelet intézett Pasicshoz és kérte, hogy adjon neki alkalmat a vele való találkozásra. Pasic erre tanácskozást tartott a kormány tagjaival, majd levélben értesítette Davidovicsot, hogy délután háromnegyed négy órakor várja őt a miniszterelnökségen. A tanácskozás a két államférfi között több mint egy óra hosszat tartott, de ennek hivatalos részét igen röviden intézték el. Davidovicsnak arra a kérdésére, hogy hajlandó-e a radikális párt a koncentrációs kormányban résztvenni, Pasic kereken kijelentette, hogy pártja erre nem hajlandó és továbbra is kitart a választási kormány követelése mellett.

Ezután Pasic és Davidovics tisztára személyes jellegű vitát folytattak. Davidovics ezután a parlament épületébe ment, ahol először pértja tagjainak referált a Pasiccsal való tanácskozásairól, azután az ellenzéki blokk vezetőivel tartott megbeszélést.

Délután hét óra tíz perckor Davidovics Ljuba az udvarhoz ment és kihallgatásra jelentkezett a királynál.

A kihallgatás alkalmával, amely több mint egy óra hosszat tartott, Davidovics Ljuba referált a királynak a pártok vezetőivel folytatott tanácskozásairól és a király, hír szerint, fölhatalmazta a designált miniszterelnököt a tárgyalások folytatására. Vasárnap délben kell Davidovicsnak a király referálnia az udvarnál tárgyalásai eredményéről. Ha ez ideig Davidovicsnak nem sikerül megegyeznie a pártokkal, úgy missziója meghiúsultnak lesz tekinthető.

Az audiencia után Davidovics a parlamentbe ment, ahol az ellenzék vezetőit informálta az audiencia lefolyásáról.

A radikális párt a kibontakozásról

Munkatársunknak alkalma volt beszélgetést folytatni a politikai helyzetről Kobasica Stjepo radikális képviselővel, a parlament első titkárával, aki a radikális párt álláspontját a következőkben ismertette:

— Az egyetlen parlamentáris

megoldás az, hogy a többséggel rendelkező pártszövetség vezetője kapjon megbízást kormányalakításra. *Minthogy pedig a Pasic-kormányt a parlamentben nem szavazták le, a kormányelnökököt illeti meg a kormányalakítási mandátum.* A Pasic-Pribicsevics koalíció a vidovdani alkotmány alapján áll és az alkotmány védelmére kívánja az új választások kiírását és ezért jogos Pasic követelése, hogy megbízást kapjon választási kormány megalakítására.

— *Radicsékkal* — mondotta Kobaszica — *lehetetlen együtt dolgozni.* Legutóbbi kiáltványukban is kijelentették, hogy csak taktikát változtattak, de eredeti programjukról nem tértek el.

A parlamenti erőviszonyok számokban

A kormánykoalíció és az ellenzéki blokk között élénk vita folyik arról, hogy melyik résznek van többsége. Radikális számítás szerint a kormánykoalíció a következő szavazatokkal rendelkezik:

108 radikális, 3 disszidens demokrata, 1 nagyszerb, 15 Pribicsevics párti, 5 dzsemjet, összesen 132. Az ellenzéknek pedig 31 demokrata, 23 klerikális, 18 Spaho párti, 20 igazolt Radics párti, 11 földműves, 9 dzsemjet, 7 német, 2 Radics-disszidens, 1 föderalista, 2 szocialista, összesen 125 szavazata van. Amennyiben Petrovics Nasztáz három képviselőt át is vinne az ellenzékhez, akkor is a kormány 129, míg az ellenzék csak 128 szavazat felett rendelkezne.

Az ellenzék azonban számít arra, hogy a nagy-szerb párti képviselő szintén az igazolás mellett foglal állást. Valószínűnek tartja az ellenzék, hogy a három disszidens demokrata távol marad a szavazástól és hogy Petrovics Nasztáz is háromnál több képviselőt visz magával. Azt is biztosra veszik, hogy a koalíciót támogató dzsemjet képviselők nem fognak a szavazáson résztvenni.

Radikális körökben az a hír van forgalomban, hogy Petrovics Nasztáz *Bakics* Ljubának, a parlament alelnökének és *Kocićs* Vljakónak miniszteri tárcát ajánlott fel arra az esetre, ha átpártolnak az ellenzékhez. A radikálisok biznak abban, hogy az erős pártfegyverrel következőben nem fog sikerül Petrovics terve.

Cáfol a dzsemjet

Azt a hírt, hogy tudniillik a dzsemjet-párt skopljei kongresszusa súlyosan elítélte *Ferat* Drága bégét magatartása miatt, dzsemjet-párti körökben megcáfolják. A cáfolat szerint a kongresszust nem is tartották meg és csak hétfőre hívták össze. *Ferat* bég szombaton utazott Skopljébe.

Stepanovics vojvoda a királynál

Szombaton délelőtt Sándor király kihallgatáson fogadta *Stepanovics* Stépo vojvodát. Az audienciának azért tulajdonítanak nagy fontosságot, mert politikai körökben őt emlegetik az esetleges neutrális kormány elnökének. *Stepanovics* kormányának *Baludzics*, vagy esetleg *Nincsićs* lenne a külügyminisztere. *Lazarevics* Vászka a belügyminisztérium államvédelmi osztályának főnöke, a belügyminiszteri tárcát kap-

ná, míg pénzügyminiszter *Nedeljkovic* Milán szubotica-i egyetemi tanár lenne. Ennek a kombinációnak azonban éppúgy mint annak, hogy a neutrális kormány elnöke *Cvijics* egyetemi tanár lenne, nincsen komolyabb alapja.

Radics a koncentráció ellen

Bécsből jelentik: *Radics* István az *Acht Uhr Abendblatt* munkatársa előtt hosszabb nyilatkozatot tett a jugoszláviai politikai helyzetről.

Radics nyilatkozatában kijelentette, hogy a koncentrációs kabinet

halavszületett észme és ha létre is jön, hamarosan megbukik. Amennyiben azonban *Davidovics*nak sikerül megalakítania a kabinetet, *Pasic* bukása véglegesnek tekinthető. Ha választási kormány jönne létre, azt is csak az ellenzéki blokknak van joga megalakítani, mert *Pasic* megbízatása ellenkezik a józan észszel. *Pasic* gépfegyveres választása lángba boríthatja egész Európát. Kijelentette, hogy pontos értesülései vannak arról, hogy Jugoszlávia és Olaszország között titkos megegyezés van Bulgária megszállására is.

Szubotica új bunyevác képviselője a nemzetiségekről

Presics Mihály nyilatkozik programjáról

Szudarevics Ferenc dr. képviselő halálával a bunyevác-sokác-párt választási listája alapján helyettese, *Presics* Mihály a »Hrvatska Novine« szerkesztője kerül a parlamentbe, mint Szubotica bunyevác-sokác-párti képviselője. A *Bácsmegeyi Napló* munkatársa kérdést intézett *Presics* Mihályhoz, Szubotica új képviselőjéhez, hogy milyen program és milyen irányelvek szerint fog a parlamentben működni. *Presics* Mihály kérdéseinkre a következőben nyilatkozott:

— Az elhalt *Szudarevics* Ferenc dr. képviselőnek nemesak személy szerint, hanem elveiben is utóda leszek. Mindenben követni fogom azt a politikát, amit ő folytatott és igyekszem az ő szellemében tovább folytatni a harcot elveink érdekében. Programom természetesen a bunyevác-sokác-párt politikájába gyökerezik. Ha esetleg furcsán hangzik is, hangsúlyoznom kell, hogy programom kialakulására fontos hatással volt a világháború is, amelyet testvéreimmel együtt végigküzdöttem és amely megtanított arra, hogy gyűlöljem az osztálypolitikát. *En nem akarok osztálypolitikát követni, mindig küzdeni fogok az osztálypolitika ellen.* Nem lehet nagybirtokos és kiscgazda, munkaadó és munkás között különbséget tenni a jogok megadásánál, hanem csak becsületes és nem becsületes ember között. Az ország törvényhozásában minden erőmmel a valóban szociális reformokért akarok küzdeni, amelyekért épp az osz-

tályharc elkerülése végett is szükség van és úgy mint eddig is igyekezni fogok minél szorosabb közéletet létrehozni a munkások és munkaadók között.

Arra a kérdésre, hogy milyen álláspontra helyezkedik a *nemzetiségi kérdésben*, *Presics* Mihály a következőket mondotta:

— *A sovinizmust a leghatározottabban gyűlölöm és küzdök ellene* — ugyancsak nem kis részben a végigharcolt világháború tanulságaképpen. Ugyanakkor azonban, amikor a vak sovinizmus ellen harcolok, mint *szlávnak és bunyevácnak az az elvem, hogy ugyanúgy, amint a magam nemzetisége megköveteli a tiszteletet és a jogok elismerését, ugyanúgy minden más nemzetiség részére is megbecsülést és jogegyenlőséget követelek.* A nemzetiségek sorában *vonatkozik ez elsősorban a magyarságra is*, amelyvel évtizedek óta baráti egyetértésben élünk és mulhatatlanul szükségesnek tartom ennek a kölcsönös megértésnek teljes kiépítését.

Az új szubotica-i képviselő még elmondotta, hogy a parlament összeülése után annak első ülésén még nem vehet részt, mert csak azon fogják *Szudarevics* Ferenc dr. megüresedett helyét betölteni, a legközelebbi ülésen azonban már részt vesz *Presics* Mihály is, aki — a többi bunyevác-sokác-párti képviselőkhöz hasonlóan — *a klerikális klubba lép be* és az ellenzéki blokk politikáját fogja követni.

Az elsodort falvak

A Duna, Tisza és a Dráva áradása — Árvédelmi intézkedések Felhőszakadás, jégverés

Szomborból jelentik: A Dráva víz-állása pénteken és szombaton tovább emelkedett és elérte azt a magasságot, amit, 1872. óta nem mértek. A nagy áradás több drávamenti baranyai falut elöntött, a legnagyobb károkat *Podravlje* és *Tordljavica* községekben okozta, ahol a gyenge töltéseket az ár áttörte. *Belje* és *Kopasevo* egy részét is elöntötte a víz.

Podravljenj az áradás 25 méter szélességben szakította meg a gátat és a községet, valamint *Tordljavicát* elöntötte. A házak mindkét községben víz alatt állnak, a vályogból és gyengébb anyagból épült házak összedőltek. A gát áttörése idején ötven munkás dolgozott a védőgátak megerősítésén, azonban az óvintézkedés már elkésztett. Emberéletben nem esett kár, mert a lakosság előre elkészült a veszedelemre, állatait és ingóságait is még idejekorán biztonságba helyezte. A két falu lakosai *Oszićekre* és *Dáljára* menekültek. A földek teljesen víz alatt állnak, a vetés mindenütt elpusztult. *Beljén több ucca víz alatt áll, a lakosság csónakokon közlekedik és az alacsonyabb részeken a padlason és háztetőkön*

laknak az emberek.

Szlepcevics Milán főispán, *Petrovics* Milivoj bácsmegeyi alispán, *Kupuszarevics* főjegyző, *Bikár* Imre szombori főszolgabíró és *Krotin* megeyi főmérnök már napok óta az árviztől veszélyeztetett vidékeken járnak és személyesen vezetik a mentési munkálatokat. A megyei és községi hatóságok és a postahivatalok az árvizsújtotta részeken éjjel-nappal állandó permanenciában vannak, hogy szükség esetén azonnal intézkedés történhessen.

Árviz-pánik Apatinban

A Duna és Tisza vize a noviszadi folyamnézői hivatal jelentése szerint szintén emelkedik, azonban egyelőre még nem veszedelmesen. A védőgátak mindenütt jó állapotban vannak.

Apatinban pénteken nagy jégeső volt, amely csaknem egy óra hosszút tartott, ezután *többórás felhőszakadás támadt.* Az esővíz a jégtorlaszok miatt nem tudott lefolyni, úgy, hogy *több uccában télméternél magasabban állt a víz.* A lakosság körében emiatt *pánik* keletkezett,

mert azt hitték, hogy a Duna öntött ki. A víz csak éjjel, a jég megolvadása után folyt le.

Szomborban a Péter király csatorna vize is megdagadt, mert a Tisza magas állása miatt a csatornának nincs lefolyása. Az ármentesítő társulat minden intézkedést megtett az árvízveszedelem elhárítására.

Begecsnél a víz tíz centiméterrel emelkedett. *Novoselo, Bukin és Palánka községeknél szintén nőtt a Duna vízállása.*

Allami segély az árvíz-károsultaknak

Petrovics Milivoj bácsmegeyi alispán elrendelte az árvíz-károsult lakosság összeírását. A vármegye felkérte a kormányt, hogy a károsultakat segélyben részesítse.

Szlepcevics főispán szombaton *Karavukovón* tartózkodott, ahol részt vett a mentési munkálatok vezetésében.

A kisantant és az orosz probléma

A besszarábiai kérdést is megvitatták a bécsi tanácskozáson

Bukarestből jelentik: Az egész román sajtó kiemeli a rendkívül szíves fogadtatást, amelyben a román királyi párnak Londonban része volt és ebből politikai következtetést von le, sőt számít Romániának Anglia részéről való pénzügyi támogatására is. Ebben az összefüggésben nagy figyelmet kelt a *Daily Express* cikke, melyben az angol lap azt írja, hogy *Románia állítólag tíz milliárd leire rugó kölcsönt kap Angliától.*

Azokkal a különböző hírlapi jelentésekkel szemben, amelyek szerint *Benes* és *Nincsićs* Bécsben csupán Jugoszláviát és Csehszlovákiát érintő kérdéseket tárgyaltak, a bukaresti sajtó rámutat arra, hogy a két külügyminiszter igen behatóan román kérdéseket is beszélt meg, így különösen a *besszarábiai kérdést.* Figyelemmel a bécsi orosz-román tárgyalások eredménytelenségére, *Benes* és *Nincsićs* a kisantantnak az orosz kérdésben a jövőben tanúsítandó magatartásáról tanácskozott.

A sentai diákok hittan-kalkulusa

Veszélyben az évvégi bizonyítvány

A közoktatásügyi minisztérium úgy rendelkezett, hogy a sentai főgimnázium szerb és magyar tagozataiban a negyedik osztályokban *június 8-ikán*, a nyolcadik osztályban *május 28-ikán* be kell fejezni a tanévet.

Az iskolaév végétől már csak néhány nap választja el a sentai római katolikus tanulókat, akiket azonban még ma is az a veszedelem fenyeget, hogy hiába tanulnak, hiába vizsgáztak, nem kaphatnak az év végén bizonyítványt, mert vallásstanból nem vizsgáznak s osztályzatuk sem lesz.

Annak idején megírtuk, hogy a sentai gimnázium római katolikus hitoktatóját, dr. *Hampel* Józsefet elbocsátotta a tanügyi hatóság állásából. Az apostoli adminisztratura, amelynek a hittanár elbocsátását nem jelentették be, nem vette tudomásul ezt az intézkedést s nem nevezett ki Szentára másik hitoktatót. A gimnázium igazgatója úgy intézkedett, hogy minden katolikus tanuló igénykezze hittan kalkulust szerezni, mert különben nem kaphatnak az év végén bizonyítványt. A sentai katolikus lelkészek azonban nem hajlandók a tanulókat levizsgáztatni s nekik osztályzatot adni.

A sentaiak azt remélik, hogy *Budanovics* apostoli adminisztrátor legközelebb sentai tartózkodása alatt rendezni fogja ezt a kérdést s a sentai diákok számára még sem vész kárba a múlt esztendő.

Balugdzsics a kibontakozásról

**A berlini követ neutrális kormány mellett foglal állást
Az ellenzéki blokk uralomrajutását a Radics-párt
manifesztuma akadályozza**

Beogradból jelentik: Politikai körökben nagy szenzációt kelt *Balugdzsics* berlini követnek a neutrális kormány mellett tett nyilatkozata, amelyet a „Politika” szombati száma vezető helyén közöl. A nagyfotosságu nyilatkozat a következő:

— A Pasics-kormány lemondásának ürügye a horvát parasztpárt képviselőinek a parlamentbe való bevonulása volt, ami által az addigi erőviszonyok nem a kormányzó csoport javára alakultak. Pasics miniszterelnöknek az volt a véleménye, hogy jogában áll elhalasztani a horvát képviselők mandátumainak igazolását, amit azzal indokolt, hogy a mandátumok egy része szabálytalan. *A király azonban nem bocsájtkozott ilyen irányú tárgyalásokba, hanem azt követelte, hogy a mandátumok igazolását minél előbb tizték napirendre.* Az ezt követő további tanácskozások folyamán Pasics azt a követelést állította fel, hogy oszlassák fel a parlamentet. A király ezt nem találta helyesnek, mert sem a kül-, sem a belpolitikai helyzet nem kedvező egy ilyen, a néphez való appellációra.

— Mindazon tárgyalások után, a melyek Pasics csoportjában az új kormány megalakításáról folytak, egyetlen kiút az maradt, hogy a kormány megalakítását az ellenzéki csoportra bizza a király. *A király hajlandó volt erre a megoldásra, mert szimpatizált Davidovics akciójával.* Ennek az akciónak az a célja, hogy népiünk horvát részét kivezesse abból a tévhitből, mintha a szerbek nem óhajtanák az együttműködést a horvátokkal. Minthogy a király ellenkezőleg úgy vélte, hogy csakis ezzel az együttműködéssel lehet biztosítani a közös haza fejlődését, az abból a csoportból alakuló kormány, amelyhez a horvátok is csatlakoztak, a király törekvéseinek megfelelő volna.

— De abban a pillanatban, amikor a király arra gondolt, hogy a kormányalakítást arra a csoportra bizza, megjelent az ismert manifesztum, amely szemmel láthatólag bebizonyította, hogy a horvát köztársasági parasztpárt nem óhajt együttműködni a szerbekkel. Azok az elvek, amelyeket a manifesztum kifejtett, ellentétben állnak az állam többségét alkotó népek nézeteivel. Ennek fogva a király úgy találta, hogy az a kormány, amely főleg arra a csoportra támaszkodna, amelynek vezetője a mai állam alapját nem ismeri el, nem fejezné ki a nép többségének akarátát és érzéseit. A király azon a véleményen van, hogy a válságból való kibontakozás útját parlamenten kívül kormány alakításában kell keresni, minthogy minden más kísérlet meddőnek mutatkozik.

A radikális párt véleménye a helyzetről

A kormány egyik befolyásos tagja a „Bácsmegeyi Napló” munkatársa előtt a következő nyilatkozatot tette a politikai helyzetről:

— *Balugdzsicsnak, a Politikában megjelent nyilatkozatát teljesen helyeslem és azzal a radikálisok mindenben egyetértenek.* A válságból valóban a Balugdzsics által megjelölt mód az egyetlen kiút. Az a véleményem, hogy *Davidovics nem fog koncentrációs kormányt alakítani és az egész akciója, Balugdzsics nyilatkozata után meg lehetőséget nyújt. A radikálisok egyébként szeretnék, ha Davidovics megalakítaná kormányát és*

azzal a parlament elé lépne, mert akkor végre tisztázódnának a parlament igazi erőviszonyai.

Radicsék válasza Balugdzsicsnak

A déli órákban az ellenzéki vezérekkel való tanácskozás után a Radics párt kommunikét bocsájttott ki, mely idézi *Balugdzsics* nyilatkozatának egész utolsó szakaszát, majd így folytatja:

„Ezzel a közleménnyel kapcsolatban a horvát köztársasági parasztpárt nevében *Mocek és Predavec* az újságírók felszólítására a következő nyilatkozatot tették:

— *Balugdzsics* azt állítja, hogy a párt kiáltványa nyilvánvalóan bebizonyította, hogy a horvát köztársasági parasztpárt vezetője nem óhajtja a szerbekkel való együttműködést és hogy az ellenzéki blokk főleg arra a csoportra támaszkodik, amelynek vezetője nem ismeri el a mai állam alapját. Ezzel szemben hivatkozunk a kiáltványra, amely így kezdődik: Az 1923 március 18. újraválasztott horvát népképvisel-

let minden alkalommal hangsúlyozta, hogy a horvát kérdést a leghelyesebben csak a szerb néppel való őszinte, igazságos és becsületes megegyezéssel lehet rendezni. A kiáltvány további részében külön felhívás is foglaltatik a szerb néphez, amelyet együttes harcra hív fel a parasztállam, parasztkormány megeremtésére. Nem értjük hogyan lehet ebből levezetni *Balugdzsicsnak* azt az első következtetését, hogy a horvát köztársasági parasztpárt nem óhajtja az együttműködést a szerbekkel.

— Ami azt a másik állítást illeti, hogy a horvát köztársasági parasztpárt vezetője nem ismeri el a mai állam alapjait, azt hisszük, hogy minden állam legfőbb alapja a törvényesség és becsületeség, még pedig a parlamentarizmus fontos kelléke a törvényességnek. A horvát köztársasági parasztpárt kiáltványa világosan hangsúlyozza a parlamenti harcot és elveti az illegitim eszközöket. Mindezek folytán fennáll az a lehetőség, hogy *Balugdzsics* tévesen fogta fel a kiáltványt, mert azt hisszük, *Balugdzsics* nem tartozik azok közé, akik szerint a mai állam alapját nem a törvényesség, becsületeség és parlamentarizmus kell, hogy alkossa.”

Borzalmas vasuti katasztrófa az olasz határon

Négy halott, tizenöt súlyos sebesült

Ljubljanából jelentik: Szombaton hajnalban borzalmas vasuti katasztrófa történt az olasz határ melletti, olaszterületenlevő *Postuglie* állomáson. A *Triesztből érkező Orient-expressz* összeütközött egy *tehervonattal*.

Az összeütközés katasztrófa is volt. Az *expressz több kocsija összetört és az utasokat maga alá temette.* A szerencsétlenség hírére nyomokban segélyvonatok mentek ki a ka-

tasztrófa színhelyére. A mentési munkálatok folyamán eddig

négy halottat és tizenöt sebesültet huztak ki a romok alól.

Több sebesült állapota válságos.

A megindult vizsgálat folyamán megállapították, hogy az összeütközés az állomásfőnök hibájából történt, aki rossz váltóállítást rendelt el. Az állomásfőnök szombaton délelőtt öngyilkosságot követett el.

Junius közepéig nem várható változás a jóvátételi kérdésben

Poincaré és Macdonald levélváltása

Londonból jelentik: A »Daily Telegraph« közli, hogy az utolsó érintkezés Ramsay Macdonald és Poincaré között nemesak egy levél volt, hanem egy távirat és három levél. Először is Poincaré táviratban tudatta Ramsay Macdonald miniszterelnökkel, hogy ránézve kedvezőtlenül állanak a választás esélyei és valószínűleg nem lesz abban a helyzetben, hogy Chequers-be utazhassék.

Nemsokára azután levelet írt Poincaré a brit miniszterelnöknek s abban már elbucszott tőle s jelezte, hogy ilyen körülmények között a Dawes-javaslat alkalmazásáról már nem tárgyalhat.

Ramsay Macdonald levélben válaszolt és sajnálkozását fejezte ki azon, hogy Poincaréval nem folytathatja a tárgyalásokat, de egyben felvetette azt a kérdést, hogy az új francia kormány megalakulásáig feltétlenül szüneteltetni kell-e a tárgyalásokat s nem lehetne-e az eszmecsere folytatni. Erre Poincaré újabb levelet írt s jelezte, hogy noha ezeken a tárgyalásokon kölcsönösen kötelező határozatok nem jöhetnek létre, csupán a felfogások tisztázásáról van szó, az előkészítő tárgyalásokat Anglia és Franciaország között folytatni is lehetne.

Ilyen helyzetben az angol illetékes tényezők junius közepe előtt a jóvátételi kérdésben nem várnak fonto-

sabb változást, mert csak az új francia miniszterelnökkel tisztázhatja Ramsay Macdonald azt a kérdést, hogy elegendő szilárd-e az alap egy szövetségi konferencia összehívására, amely legjobb esetben csak junius második felében ülhetne össze. A brit kormány kívánatosnak tartja, hogy ez a konferencia Londonban legyen. *Millerand lehetségesnek tartja a közös munkát Briand-nal vagy Herriot-val.*

Párisból jelentik: Az Elysée-ben a beavatottak azt állítják, hogy *Millerand nem akar lemondani és nem is gondol arra, hogy az új parlamenti többségnek feltételeket szabjon,* hanem szabad megítélésére bizza azoknak a politikusoknak, akik az új kormány megalakításánál számba jöhetnek, hogy maguk terjesszék elő programjukat. Olyan politikusok, akik a köztársaság elnökével a legutóbbi napokban a helyzetet megbeszéltek, azt a benyomást szereztek, hogy *Millerand feltétlenül lehetségesnek tartja a megegyezést akár Herriot-val, akár Briand-nal s nem vár külpolitikai téren nagyobb változást, ha ezek az államférfiak alakítanak kormányt.*

A szocialisták pártgyűlése

A szocialista-párt tegnap délután tartott pártgyűlésén megvitatta a választások következtében támadt új

helyzetet. A tárgyalás titkos volt és arról semmiféle közlést nem adtak a sajtó számára. A mai reggeli lapok azt írják, hogy a pártgyűlés aligha hozott határozatot, mert Herriot még nincs Párisban.

Elitették Bogya Jánost Drózdny Győző inzultálásáért

Izgalmas tárgyalás a budapesti járásbírószágon

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés 1923 február 23-iki ülésén, a parlament folyosóján *Drózdny Győzőt Bogya János* orvul megtámadta és arcútlította úgy, hogy *Drózdny, nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett.*

Drózdny jeljelentésére szombaton tárgyalta az ügyet a budapesti járásbírószágon. A tárgyaláson *Bogya*, aki rendkívül agresszíven viselkedett, beismerie, hogy *Drózdnyt arcútlította, de mint mondotta, »nem hátulról, hanem férfiasan — elülről.«* A tanúk: *Biró Imre* hírlapíró, *Nagy Ernő* és *Pikler Emil* képviselők ezzel szemben egyöntetűen azt vallottak, hogy *Bogya orvul — hátulról támadta meg Drózdnyt, aki hirtelen nem is tudott védekezni.*

A tanúkihallgatások alatt *Bogya* és *Drózdny*, valamint *Drózdny* védője között több ízben éles szóváltás támadt. *Sebestyén dr.,* *Drózdny* védője, amikor *Nagy Ernő* képviselőtől azt kérdezte, hogy *Drózdny* visszaütötte-e *Bogya*t, az egységes-párti vádlott ezt mondta: „

— *Akkor már nem élne.*

A perbeszéd után a bíróság bünyösnek mondotta ki *Bogya*t könnyű testi sértés vétségében és ezért egy millió korona fő- és 200.000 korona mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet indokolásában igazoltnak vette a bíróság azt, hogy *Bogya hátulról támadta meg Drózdny* képviselőt.

Válság a budapesti

szociáldemokrata szervezetben

Ötezer vacas kilépett a szervezethől

Budapestről jelentik: A vasmunkásszakszervezetben, amely a leg-erősebb szindikátusa a magyar szociáldemokrata-pártnak, nemrégiben súlyos válság tört ki, amely oda vezetett, hogy a *szakszervezethől a napokban ötezer vasesztergályos kilépett és önálló szervezetet alakított.*

A vasesztergályosok, akik a fémipari munkásság elitjét alkotják, a szakszervezetben hosszú ideig autonómiát élveztek: külön fegyelmi bizottságuk, szakmai vezetőségük és sztrájkalapjuk volt. 1922-ben, a vasmunkások országos közgyűlésén elhatározták, hogy az önálló csoportokat megszüntetik és közös végrehajtó-bizottságot választanak. A vasesztergályosok sérelmesnek tartották a határozatot és mindent elkövettek, hogy az *autonómiájukat visszaszerezze.* Az a mozgalom, amelyet ez irányban indítottak, a központi végrehajtó-bizottság részéről természetesen a legnagyobb ellenzésre talált, annak is inkább, mert ez a *speciálisan szakmai akció belekapcsolódott az ugynevezett »ellenzéki küzdelembe.* Az elmúlt héten az ellentétek annyira kiélesedtek, hogy a szakszervezet vezetősége a vasesztergályosok titkárát, *Hackspacher*t, aki az egész akció vezetője, kizárta a szakszervezethől. A vasesztergályosok erre taggyűlést hívtak össze, amelyen elhatározták, hogy *kiválnak a vasmunkás-szövetségből és önálló szervezetet alakítanak.*

A disszidens vasesztergályosokat a vasmunkás szakszervezet vezetősége már ki is lakoltatta a vasmunkás szakszervezet *Thököly-úti helyiségéből.*

TINTA

Nézőter

Nézem a nézőteret. A nézőter nem arra való, hogy nézzék, hanem hogy nézzen. Ép ezért nézem én.

Sohasem láttam igazán, noha hozzávetőleges számítás szerint életemben vagy kétezerszer lehettem már színházban. Mindannyian felületesek vagyunk, elmulasztjuk az igazán érdekes látványokat s meghalunk anélkül, hogy magunk köré tekintenénk.

A mai este alkalmas a megfigyelésre. Részint a színpad mindig világos s teljes fény verődik a nézőterre is, részint pedig barátomnak darabját játsszák, mely oly unalmas, hogy lehetetlen csak egy másodpercig is figyelni a színpadra, az alakjaira, kiket nem tud mozgatni, és valami érdekest keresve önkénytelenül a nézőter felé fordulok, a nézők felé, kiket határozottan tud mozgatni, nem mint a színpad, hanem mint a nézőter drámaírója. A ház tele van.

Emeleti páholyban ülök, onnan készítem jegyzeteim. Mindenekelőtt a fejek. Mennyi fej. Ha levágnák és indián módra egymásra raknák a koponyákat, azt hiszem a gúla a mennyezet csilláráig is fölérne. Mindenféle fejek. Lapda-fejek, görögdinnye-fejek, sárgadinnye-fejek, kokuszdió-fejek, de leginkább jóindulatu; rokonszenves tökfek. Ezekben agyvelő van, a sörteszerű, sárkefe-szerű, lábtörő-szerű, csirke-toll-szerű, piheszerű hajak alatt, valami fehér-szürke, langyos, 37 fokos nyák, mely gondolkodik azon, amit lát és hall. Különös, nagyon különös.

Most következnek az arcok. A néző arca buta. Föltétlenül buta és bárgyu. Ez mindenkire áll, kivétel nélkül. E sorok írójára is, amennyiben nem a nézőteret szemléli, mint most, hanem a színpadot. Amint a néző fölemeli fejét és arcát, odatartja a színpad felé, oly gyermeket, hogy pofon lehetne csapni, jobbról is balról is, oly kerek és gömbölyűen, hogy akár rá is ülhetne vele a zártszékre, konok ostobaság nyilatkozik meg rajta, kotnyeles fontoskodás, angyali tájékozatlanság s nevető ingeremet úgy csiklandozza, hogy elkacagom magam. Ilyen elmés gondolatokat látok rajta: „ejnye“, „mi lesz“, „no most“, „kis hamis“, „ojjé“, „hallatlan“. Minden arc meghízik a kíváncsiságtól, a sovány is. Minden ormány elfutul, fölpszul a figyelemtől, még a görbeorr is, a sasorr is, a karvalyorr is.

Fönn az orrú körül kirajzolódik a szigorú omega-ránc, de különben a hus petyhüdt, a vonások lottyadtak, mert az emberek érezve, hogy nem törődik velük senki, nem pózolnak, nem öltik fel azt a tükörkifejezést, melyet még akkor sem tesznek le, mikor egészen egyedül vannak. Csak az alvó arcok lehetnek ilyenek, sötétben, hogy senki sem kémsli őket. Most azonban erre a népes társaságra, mely együtt a tömeg képzelet-álmát alussza, éles világosság derül. Köztük egy igazi alvó is van, egy kövér ur, kék lüszterkabátban, ki mázsás feje után hajolva, mely folyton előrevonja törzsét, minden pillanatban bele akar zuhanni az alvó jóteknőjébe, de szegény tartva attól a balitéletől, hogy színházban nem illik aludni, minden pillanatban fölriad.

Ezerszemű Cézár. Ilyen közlő. Külön-külön a szem is neveléses. Mihelyt figyel, elveszti érdekességét, nyílt, becsületes, bamba lesz. Isteni nőszemek, boszorkányos leánysemek,

melyektől megtévelyodnék, ha csak nékem játszanának, minden varázs nélkül valók, mint az üvegajtók kék, vagy barna ablakcskái. Kitarulnak a csodára, semmit se adnak maguktól, csak be akarnak valamit fogadni. A férfiak szeme meg épen rettentés. Kerek hajó-ablakok, kipufadó kerti golyók, vagy lapos szörnyűségek. Leginkább két tükörtojás egy zsiros rostélyoson. Ha sírnak és itatják az egereket, akkor elfog a düh. Zseb-kendők repülnek elő, a szemek kivörösödnek, mint a temetésen. Eddig, tekintve, hogy ezren felül ülnek itt, vagy másfél liter meleg sósvizet locsolhattak el. Lekialtók hangosan, hogy vigasztaljam őket, beleszólok az előadásba, hogy nem igaz az egész, sohase buslakodjanak, de ők rám se hederítenek.

Aztán a nevetés. Jaj a nevetés százféle hangja, ezerféle fintora. A kuncogás, vihogás, nyihározás, ökredezés, röhögés skálája. Ez a kacaj úgy bugyog ki ennek a fruskának száján-orrán, mint a szódavíz. Micsoda

sipolás és sívalkodás. Micsoda cincogás és vinnyogás. Malacvisítás és dísznőröfögés, galambturbékolás és kigyósziszegés. A derű nyávogása, a vidámság túszögése, a humor náthája. Vigyori szájak fülüg futnak s hápognak, levegőért kapkodnak. Görcs szoritja a torkot. Belevörösödnek, mint halvány szűz. Kinek egészen halkar valami trágárságot sugtak a fülébe, vagy az akasztott ember, a kivégzés első másodpercében. Édes, kedéyes egy este. Kitűnően mulatnak.

Milyen kíváncsiak. Két és félóra óta nem lohadt kíváncsiságok, mely uccán, uri társaságokban illetlen, ha csak pillanatra is felbred. Itt ki lehet teregetni, meztelenül, hisz mindenki egyformán kíváncsi. Nem szégyellik magukat? Már a harmadik felvonás vége felé járunk és ők még mindig bámulják a színpadot, akár csak én őket.

Én azonban dolgozom. Ritka észrevételeket, nemes megfigyeléseket gyűjtök, hogy majd megírtam. Kenyereket keresek. Kosztolányi Dezső

Nem szabad magyar kiadási könyvből tanulni

A magyar iskolákban nem lesz tankönyv

A közoktatásügyi miniszter ma rendeletet küldött a szentai főgimnáziumhoz s valószínűleg a többi gimnáziumokhoz is, amelyben megtiltja, hogy a

Magyarországon kiadott tankönyveket a tanulók tovább is használhassák.

A miniszteri rendelet értelmében olyan tankönyvből, amelyet Magyarországon adtak ki, a tanulóknak tanulniok nem szabad s az iskolába bevinni is tilos.

A rendelet a magyar szülők és tanulók közt kinos megdöbbenést kelt. A gimnáziumok magyar tagozatai számára azokra a tantárgyakra, amelyeket magyar nyelven tanítanak, aminők az algebra, geometria, latin, francia és német nyelv, irodalomtörténet, filozófia, fizika nem adtak ki külön tankönyveket, hanem ezeket a gimnáziumok magyar tagozatában a régi magyar kiadási tan-

könyvekből tanulták. Eddig ebben senki sem látott semmiféle sérelmet, mert hiszen azzal, hogy az algebrai, vagy fizikai képleteket budapesti kiadási tankönyvből tanulta meg a tanuló, az államcsémét nem érte sérelem. Minthogy a névvegyelemzés és egyéb okok miatt kevés magyar osztály van, a magyar tanulók részére az SHS. királyság területén belül nem is volt érdemes azokra a tantárgyakra magyar tankönyvet kiadni, amelyeket a régi tankönyvekből is meg lehetett tanulni.

A miniszteri rendelet folytán most a magyar tanulóknak nem lesznek tankönyveik. A tanárok kénytelenek lesznek a szünetben tankönyveket írni s azokat primitív módon sokszorosítottatni, ha azt akarják, hogy a jövő évben a magyar tagozatokban az oktatás eredményes legyen.

Arzén, aszpirin, sztrichnin

A rákosszentmihályi gyilkosságok kisebb vádlottjainak kihallgatása

Budapestről jelentik: A rákosszentmihályi bűnügy szombati tárgyalása Szegi Margit Mária kispesti varrónő kihallgatásával kezdődött, akit az ügyészség orgazdaság bűntettével vádol. A varrónő kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek. Molnár-Tóth kijelentette neki, hogy két ládat fog elásni, de vigyázni kell, hogy erről ne tudjon más senki. Egy napon egy fuvarossal Molnár-Tóth el is hozott egy nehéz ládat. Az egyik láda büdös volt. Molnár-Tóth értéktelen dolognak mondta az elásott holmit, de figyelmeztette, hogy ne szőljön senkinek, mert kellemetlenség lehet belőle.

Az elnök: Mit gondolt maga, mik lehetnek az elásott dolgok?

Szegi Mária: Azt gondoltam, hogy kincsek.

Következik a szabadlábban levő Bócz István műszaki alkalmazott kihallgatása, kit az ügyészség egyrendbeli gyilkosságban való bűnsegédi bűnrészességgel vádol. A vádirat szerint ő adta a mérget Molnár-Tóthnak és Köves Lipótnak, az öreg Lachmann meggyilkolására.

Vallomásaiban elmondja, hogy 1922 novemberében ismerkedett meg Molnár-Tóthtal egy pestszentlőrinci születésűnél, kifogástalan uriembernek tartotta. Egy alkalommal azzal

a kéréssel fordult hozzá Molnár-Tóth, hogy szeretne vele négyszemközt beszélni diszkrét ügyről, nőről van szó.

— Tekintve, hogy te kapsz, mint vadászember, mérget, mondta Molnár-Tóth, szerezzél nekem is egy adagot. *Nőgy az egész. A kutyákat kellene elpusztítani.* amelyek állandóan akadályozzák azt, hogy a nővel szabadon találkozhatassak. Én azt gondoltam, hogy baráti szívességet teszek. Szereztem is két gramm arzént, de közben megdöntöttem a dolgot és két gramm aszpirinnal kicseréltem és azt adtam át Molnár-Tóthnak. Egyszer csak jött Molnár-Tóth azzal, hogy a kutyák megnyalták, de nem eszik meg. Más kell, — mondta Molnár-Tóth — sztrichnin. Szereztem neki sztrichnint, amikor átadtam, kijelentettem neki, hogy vigyázz, mert ezzel a fél Budapestet ki lehet pusztítani.

Később azonban Molnár visszadta a mérget.

Molnár-Tóth visszavonja vallomását

Az elnök elrendeli Bócz Istvánnak Molnár-Tóthtal való szembesítését.

Molnár-Tóth ekkor a következőket mondja:

— Visszavonom eddigi vallomá-

saimat, hogy Bóczot informáltam volna terveimről. Nem mondtam neki soha, hogy ember akarok eltemetni alól a méreggel. Nem igaz, amit vallottam, nem akarom hiába tönkretenni egy ember életét és nem akarom, hogy igazságtalanságul tolt kerüljön a mulájára.

Molnár-Tóth kijelenti, hogy meggyőződése az, hogy Bócz becsületes ember, mert öneki is felajánlotta az ádtektív szerepét, de Bócz azt ke- reken visszautasította.

Bócz tagadja, hogy Molnár ezt felajánlotta volna. Molnár megna- mad állítása mellett.

Következik Böhm Imre gyári tisztviselő kihallgatása, akit az ügyészség bűnpártolással vádol, mert amikor Molnár-Tóth a csendőröktől megbilincselve megszökött, Böhm Imréékhez ment be Pestszentlőrincen és ekkor Böhm azt mondta neki: most még elég korán van, meneküljön, ő nem segít rajta.

Böhm vallomásaiban elmondja, hogy május 29-én 6 óra tájban Tóth ablakukon zörgetett. Böhm ajtót nyitott neki és ekkor látta, hogy Molnár-Tóth kezét a mellén tartja, pánamakalapjával leborítva. Tóth mindenáron négyszemközt akart vele beszélni. Ezért végül hajlott is a szavára s kimentek az udvarra, hogy édesanyja ne legyen tanuja a beszélgetésnek. Ekkor a kezén megbillent a kalap. Böhm meglátta a bilincse és rögtön fel is szólította Molnár-Tóthot, hogy távozzék. Molnár erre nem volt hajlandó, bemenekült a lakásba és az előszoba ajtaját valahogy bereteszte Tóthot a cseléd engedte ki a kapun.

Tóth a vallomásra megjegyzi, hogy nem akarja Böhmöt terhelni. Már nagyon sok gyáva emberrel volt dolgom. — mondja ezután — de ilyen gyáva embert, mint amilyen Böhm, nem láttam. Engem akkor egy tízéves gyermek is ottfoghatott volna.

Molnár-Tóthnak e kijelentése nagy derűtséget kelt a hallgatóság körében, mire az elnök figyelmezteti a terem közönségét, hogy ne mulasson a tárgyaláson.

Vádlott a hordágyon

A délutáni tárgyaláson Molnár-Tóthot, feleségét, Kanosznét és Kanosznét több ízben szembesíti az elnök, hogy a vallomásaik közötti ellentéteket ilymódon kiküszöböljék, valamennyien azonban megmaradnak eddigi vallomásuk mellett.

Ezután az elnök elrendeli, hogy hozzák be Puskás Albertet. A törvényszéki orvosszakértő előadja, hogy Puskás most is lázas, fokozott szív működése van. Hat feyör hordágyon hozza be a legnagyobb óvatossággal Puskást. A fehér párnáról kísértetiesen válik el viaszárga arca, csontvázá azott keze pedig erőtlennül lóg. A hordágyat a földre fektetik, a közönség mint egy ember hajlik előre és a szájalom moraja zug át a termen. Puskás Albertet eddig még személyazonossági adatai iránt sem lehetett kihallgatni. Az elnök megkérdi, elég erősnek érzi-e magát arra, hogy kérdéseinkre feleljen.

Puskás fejét biccenti meg és hangja alig érthető, mikor azt feleli:

— Elég erős vagyok.

A személyi adatok felvétele után az elnök a tárgyalást felfüggeszti és annak folytatását hétfőre tűzi ki,

VÁROSI JODÓS
GYÓGYFÜRDŐ
NOVISAD
PENZIÓ RENDSZER
KITÜNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSIÜRDŐK, HYDROTHERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM,
KVARCLÁMPA, DIATHERMIA ÉS VILLAMOS KEZELÉSEK. — ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS
NYITVA EGÉSZ ÉVBEN — TÉLIKURA

Felgyújtotta a tanyáját hogymegszabaduljon a bérlőtől

Kilakoltatás paraszti módra

Egészen eredeti módját eszelte ki a minap egy szubotical bunyevác gazda annak, hogyan távolítsa el tanyájáról makacs bérlőjét. A bérlő ugyanis semmi áron, sem szépszerével, sem fenyegetésekre nem volt hajlandó a bérlét felmondása ellenére sem kiköltözni a tanyáról. A házigazda, amikor látta, hogy többszöri erélyes sürgetéssel nem ér célt, más eszközhöz folyamodott.

A bérlét lejártának napján kikocsizott a tanyára és felszólította a bérlőt, hogy menjen ki.

— Majd ha fagy! — válaszolta hidegvérrel a bérlő.

A gazda nyugodtan elővette az óráját és kijelentette:

— Most öt óra van. Ha nyolc óráig ki nem hurcolkodik, akkor majd teszék ellene.

Nyolc óra tájban visszatért és amikor látta, hogy az ultimátum nem járt eredménnyel, kocsiá sziszitálása mellett felgyújtotta a tanyát. A bérlő rémülten menekült ki az égő házból, nagy gyorsan összekapkolta holmiját, kocsiá ült és elhajtott az égő tanyájáról. Még csak hátra se nézett.

A tanya gazdája pedig az ekként hivatalos közvegek közbenjötté nélkül kiürített tanyát először is eloltotta, azután pedig ünnepélyesen birtokba vette.

Az egész eljárás mindössze harmincezer dinárba került, kevesebbe mint egy sommás birtokbajhelyezési pör.

HIREK

•••

Ady-dal egy pesti kabaróban

N. Y. asszonyok

Ugy áll a színes stílizált hullámok keretében, mint nemes szobor didergő derengésben. Vörös fényt szór a reflektor és elnyulott vörös kendő fekszik a vállán, a karján és lehull lábai elé. Nyöszörög, nyugtalanodik, panaszkodik a hegedű, a gordonka és a finom, fájdalommas szobor megszólal:

— Tüzes sajógó seb vagyok....

Éneke távoli, titokzatos és borzongató. Álom, mélység, messzeség, csodálat. A fény folyton erősödik, arcának vonaglásos küzdelme érthetőbb és nyugtalanítóbb lesz, a zene, az énekhang fortékban tombol, tobzódik, ágaskodik.

— Téged akarlak.... téged akarlak....

A márványos merevség már feloldódott, az ájult lilium felébredt a hajnal mélységes rózsaszínjében és szétnyitja szirmait. Él, szenved és az égre tekint. A karok megmozdulnak. Hosszu, bágyadt, szomorú karok ezek, melyekről lassan, lustán visszacsuszlik a vörös lepel és vakítóan, csupaszon, panaszosan nyulnak fel a karok, mint hatalmas, jajrugós vágyak. Dacosan kérnek, göggel panaszkodnak, majd megalázkodnak, megbékülnek, finom, fáradt fejük lehanyaglik. A vágy jobban liktet, egyre erősödik, de a szenvedély türelmetlensége alább hull, mint elfuladt madár. Talán elfáradt, talán elcsittult a vágy is? Hirtelen újabb erőre kap a szenvedély: lázadozik, kiabál, toperzéköl, riadatan sikoltoz.... tremolokat dörög a zongora. Zuhognak, kopognak, zsi bongnak a hangok, mint nyári zivatar zenéje.

— Nagyon kívánlak, nagyon kívánlak.

A vágy átvibrál a színész nő testén. Sima, nyugodt, fehér arca megrándul, megnyúlik, szemei felvillannak, vészes, mélységes tüzek gyúlnak fel bennük, szája kissé nyitva marad, mintha harapni akarna. Karjai kinyulnak, talán várnak, talán hívnak, talán könyörögnek. A megrezdült redőkben sejtelmesen hullámoz a kiülő kívánság. Hangja most lágy, könyörgő, majd ke-

Befejezték Csaruga kihallgatását

Ujabb feljelentés érkezett a bírósághoz a rablóvezér ellen

— A Bácsmegyei Napló osijeki munkatársának telefonjelentése —

A Csaruga-bünpör szombati tárgyalásán — a hatodik napon — befejezte a bíróság Csaruga kihallgatását és a többi vádlott kihallgatására került a sor. Csaruga szombaton továbbra is megmaradt a tagadás mellett és emiatt több ízben élénk szóváltása támadt az elnökkel.

A tompojevci vérengzés

Reggel 9 órakor nyitja meg Markovics elnök a tárgyalást és folytatják Csaruga kihallgatását a tompojevci gyilkosság ügyében.

A vádirat szerint 1923 november 10-ikén este Csaruga és négy társa, Sulenkovic Luka, Prpic Pál, Krmpotic Markó és Drezics Markó csendőregyenyruhában behatoltak Tompojevci Birkmayer ikerházába. Birkmayer egy lövéssel megölték, a házbeli többiek legyőzöten védekeztek. Véres harc fejlődött ki, amelynek során Birkmayer felesége, továbbá vendégeik, Antonievics Gyula és Tomljenovics Luka is súlyosan megsebesültek. A rablók ezután magukkal vitték az erdési hivatal pénztárát, amelyben csak 110 dinár volt, továbbá elraboltak több fegyvert 19000 dinár értékben.

Az elnök kérdésére Csaruga kijelenti, hogy a támadásban nem vett részt, mert a kritikus napon Vinkovcin volt. A csendőrségen azért ismerte be a bűntettet, mert a csendőrök verték. A rablás részleteit azért ismeri, mert Prpic beszélt el neki.

Elnök: Birkmayerné kihallgatása alkalmával pontos személyleírást adott magáról és azt mondta, hogy akkor fekete hegyes bajuszt és szakált hordott.

Csaruga: Minden intelligens ember hegyes bajuszt és poszaklat visel.

Tomics ügyész indítványozza, hogy Csarugát újból szembesítsék Tomljenovicsal, aki még mindig ápolás alatt áll az osijeki kórházban.

Bujher dr., Csaruga védője ellenzi a szembesítést, amit azonban a bíróság az ügyész kívánságára elrendel.

serü, gögös és elszánt, benne liktet a vér meg a fájdalom, benne vibrál a vágy és a benemteljesülés buja, benne lobog a lázadó láng és a szenvedélyek gyehennája. És vészes, vágyterhes, vergődő hangja belekapaszkodik lelkünk karfájába, mint titokzatos, perzselő szellő, végigpattantja az alélt, néma hurokat, felébreszti szunnyadó érzések hangjait: zug, zenél, viharzik a bensőnk, bugnak, zizegnek, szakadnak, sikoltoznak a hurok, felporzik a feledés hamuja és jajjongva izzk alatta vágyaink parazsa, szenvedünk, égünk, szédülünk, vérünk bolondul szágul és szökdécsel szívünk kamráin keresztül.

A színész nő csupa kin és szenvedés. Szemöldöke felhúzódik, számok sötételemek a sima homlokon, lassan, lankadtan lezárulnak a békés szemkagylók, szája eltorzul a jajongásban, mint keresztény vértanu, amint párdúcok marcangolják az arénában. Karjait ismét kitarja, szétnyújtja — talán repülni szeretnének ezek a karok, talán ősi, biblikus idők fohászatát könyörgik most ezek a szomorú karok a sötét, mormolás muzsika sejtelmében, »Seb vagyok, tüzes, új kinra éhes....« — ezt sírják a száj, az arc, a hunyó tekintet, a vergődő karok, a vonagló derék. Minden csupa vágy, kin, lüz, szenvedély, véres viaskodás. A lélek lehánt mindent magáról és megmutatja magát gátlások, szemérmek, félelmek nélkül csupaszon, felhorzsoltan, borzalmasan. Gyönyörűen.

— Seb vagyok.... csókolj, égess ki, égess.

Döbbenetes, ájult csend az örvényes fortek, a szagató sikolyok, a mardosó, mélységes szépségek után — a dal végét ér. A színész nő szemkagylói olyszeliden nyílnak fel, mint harmatos virágkelyhek. Arca merev, hideg, közönyös, mint keleti istennője, semmi nyoma a viharoknak, vágyaknak, vergődés-

Ezután Csarugát arra vonatkozóan hallgatják ki, hogy Loncsár Mile és Rupcsics Mile öt Retkovciban hosszú ideig rejtgettek. Csaruga ezt a nyomozás során beismerte és elmondta, hogy ez alkalommal Rupcsics rá akarta eszélni, jegyezzen el egy retkovci lednyit, hogy ottartózkodása a faluban fel ne tűnjön. Csaruga ezt tagadja.

— Sokkal különb feleséget is kaphattam volna — mondja — nem volt akkor szükségem parasztleányra.

Ujabb feljelentés

A vádiratban felsorolt bűncselekményekre vonatkozó kihallgatás ezzel véget ért.

Markovics törvényszéki orvos ezután felolvassa Milkovics Mária senji lakos levelét, aki közli a bírósággal, hogy Csaruga öt a múlt év őszén kirabolta. A tettesben a lapokban közölt tényképek alapján ráismer Csarugára.

A vádlott tagadja ezt a bűncselekményt. A bíróság elrendeli Milkovics Mária tanuként való beidézését.

Prpic Pavao kihallgatása

Ezután Prpic Pavao másodrendű vádlottat hallgatja ki a bíróság, Prpic 24 éves büntetlen előéletű fiatalember szintén megvasaltan áll a bíróság elé. Csaknem valamennyi rablásban részt vett. A bíróság főképp a tompojevci rablás felől kérdezi ki. A vádlott az elnök kérdésére kijelenti, hogy a rablótámadás alkalmával Csaruga nem volt Tompojevcin.

Az államügyész: Csaruga nem volt ott?

Prpic vádolt: Nem. Csaruga akkor becsapta a bandát.

A vádlott tagadja, hogy a rablásban tevékeny része lett volna, azonban a keresztkérdések következtében összeavarodik és ellenmondásokba keveredik.

Az államügyész indítványára a bíróság elhatározza, hogy több tompojevci csendőrt beidézz tanukihallgatásra. Az elnök ezután a tárgyalást berekesztette.

nek. Lelkem mélyén még muzsikál a gyönyör, az ámulat, s a felébredt fájdalomak nyöszörgése. A színész nőt lassanként felalja a színpad falánkul fokozódó feketesége. Bensőmben, titkos lelki ládamban azonban bezárok egy képet, egy dalt, egy ragyogó élményt: lelkének, művészetének mélytűző drágakövé.

Szenteleky Kornél

— **Mariora királyné Ljubljánában.** Ljubljánából jelentik: Mariora királyné szombaton Blédből Ljubljánába érkezett. A királyné a pályaudvaron találkozott a keresztülutazó román királyi családdal.

— **Gyászmise Karakásevics Gábor emlékére.** Szombaton délelőtt tartották meg Karakásevics Gábor negyvennapos gyászmiséjét a görög keleti templomban. A misén Gyorgyevics Dragoszláv főispán és a rendőrség tisztikarán kívül nagyszámu közönség is megjelent.

— **A görög exkirály Olaszországba költözködik.** Rómából jelentik: György görög exkirály kérelmet intézett az olasz kormányhoz, hogy Olaszországban telepedhessen le. Olaszország a száműzött király kérését teljesítette és György a román királyi pár hazaérkezése után Romániából Olaszországba fog költözködni.

— **Időjárás.** (Popovics György közoktatásügyi inspektor jóslata). Zivatarok még mindig fognak képződni, de már ritkábban. A melegség gyorsan újra helyreáll — mert az idő, ahol zivatar nem vonul végig, teljesen csendes lesz.

— **Eljegyzés.** Bleszics Zsigmond városi számvevőszéki tisztviselő eljegyezte Puhalak Mancikát. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Miakits Ferenc meghalt.** Budapestről jelentik: Miakits Ferenc volt államtitkár, Győr képviselője, a magyarországi vas- és fém munkások központi szövetségének országos titkára, szombat délelőtt 11 órakor meghalt. Miakits a fejérmegyei Érden született 1876-ban, Budapesten tanulta a lakatosmesterséget és a vas- és fém munkások mozgalmában harminc éven keresztül tevékeny részt vett. 1920-ban Huszár Károly kabinetjében vállalta el a kereskedelemügyi államtitkárságot s Győrött az 1922-iki választásokon választották meg nemzetgyűlési képviselőnek. Miakitsot a vas- és fém munkások szövetség saját halottjának tekinti, temetése a szövetség házából fog megtörténni vasárnap délután.

— **Földmivesiskola Noviszadon.** Noviszadról jelentik: A noviszadi főispáni hivatalhoz kormányrendelet érkezett, amely szerint Noviszadon földmivesiskolát állítanak fel. Az iskola építését júniusban kezdik meg.

— **Tolvaj háziszolga.** Noviszadról jelentik: A noviszadi rendőrség letartóztatta Jurics Jovánt, a Skladistno Ot-prennistvo D. D. háziszolgáját, aki egy év alatt állandóan fosztogatta a szállítócéget. Az eddigi nyomozás során már több lopott holmi megkerült.

— **A városligeti gyilkos átkísérték az ügyészségre.** A városligeti gyilkosság ügyében a rendőri nyomozás befejeződött. A rendőrség páratlan ügyességgel derítette fel Virág Mariska rejtélyes halála titkát. A gyilkos Vojnics-Rogics Márkót szombaton délelőtt adták át a szubotical ügyészségnek.

— **Apró bűnügyek a noviszadi törvényszéken.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék szombaton délelőtt három bűnügyben hozott ítéletet. Gyuranovics Vjekoslavot, aki még a múlt év nyarán a fürdővendéglőből több székelt lopott el, három havi fogházra, Jak-sics Rózsát, aki több mint ötezer dinárt esalt ki ösmérséitől, másfél évi börtönré ítélte a bíróság, Piukovics Alexát, a ki 450 dinár készpénz és nagyobb mennyiségű élelmiszer elulajdonításával volt vádolva felmentették, mert munkaadója visszavonta a feljelentést.

— **Zsirszódát ivott.** Noviszadról jelentik: Dajmovics Laura noviszadi asszony szombaton délelőtt öngyilkossági szándékából zsirszódát ivott. Súlyos, belső égési sebekkel a kórházba szállították. Tettének oka családi perpatvar.

— **Megölte az anyósát.** Bácsbokodról jelentik: Haasz Ferenc bácsbokodi cipész közös háztartásban élt Schnadenberger Máriával. A fiatalok az asszony édesanyjánál laktak és nemrég pert indítottak ellene az apai örökségért. A pert elvesztették, amiért Haasz annyira elkeseredett, hogy anyósát szóváltás közben késével leszúrta. Másnap reggel önként jelentkezett a csendőrségen, a hol letartóztatták.

— **Az »Aranymadár« bemutatója a Katolikus Legényegyletben.** A szubotical Katolikus Legényegylet műkedvelő gárdája május 24-én este 8 órai kezdettel mutatja be Harmath Imre és Zerkowitz Béla nagyszerű Aranymadár című operettjét, teljesen új díszletekkel. A darab főbb szerepeit Weisz Irénke, Kántor Irma, Jurics Mariska, Kozma Gyula, Kladek Károly, Koncz Dániel és Ruby Ottmár játsszák. Az előadást, amelyet nagy érdeklődés előz meg, május 25., 28., 29., 31. és június 1-én megismétlik. Jegyek elővételben a Reitter-drogériában és Wagner Ferenc divatáru üzletében kaphatók.

— **Felakasztotta magát.** Szombaton hajnalban Herczeg István, 56 éves, szubotical lakos, a Paja Basičeva-uccai lakásának tornácán felakasztotta magát és mire észrevették, már halva volt. Az esetet azonnal bejelentették a rendőrségnek, ahonnan Csupurdla rendőrfelügyelő és dr. Csóvics rendőrorvos mentek ki a helyszínére. A rendőri bizottság megállapította, hogy Herczeg István öngyilkos lett. A hullát a Bajai-uti temető hullaházába szállították.

— **A magyar újságírók tiltakozása a büntető-novella ellen.** Budapestről jelentik: A Magyarországi Újságírók Egyesülete elnökségének üléséről Pakots József ügyvezető elnök vezetése mellett küldöttség ment Pesthy Pál igazságügyminiszterhez, aki előtt tiltakoztak a büntető novellának a sajtót károsan érintő szakaszai miatt. Pakots előadta, hogy ezek a rendelkezések nemcsak a sajtószabadság elveivel állanak szemben, hanem létalapjában támadják meg a sajtót és teljesen megbénítják annak munkáját. Az igazságügyminiszter kijelentette, hogy az újságírók testületének álláspontját a legnagyobb figyelemre fogja méltatni és a maga részéről hajlandó a hírlapíró-társadalom kívánságainak a lehetőséghez képest eleget tenni. A Magyarországi Újságírók Egyesülete gyébként a büntető novellával hétfőn este az otthonban tartandó ülésén fog behatóbban foglalkozni.

Dr. Török Béla főorvos hazaérkezett és rendel hétköznaponként 9—11 és 3—5-ig.

— **Ruffi Pálné** holttestét Palicsra szállítják. Két évvel ezelőtt hunyt el Budapesten királyházi Ruffi Pálné született szentgyörgyvölgyi Szép Blanka, a kit jótékonyaságáról az egész Bácskában ismertek. Ő alapította és tartotta fenn a palicsi kápolnát is. Az elhunyt ur-asszonyt akkor Budapesten temették el, holttestét családjának kívánságára most exhumálták, Palicsra szállították és vasárnap délután 6 órakor fogják a palicsi kápolnában levő családi sírboltban fenyves egyházi szertartás mellett örök nyugalomra helyezni.

— **Eladták a budapesti Unió-színházakat.** Budapestről jelentik: A megindult tárgyalások folyamán a budapesti Amerikai-Magyar bank megszerezte az Unió-színházak részvény többségét.

— **Holttest a Tiszában.** Zsabalról jelentik: A zsabalyi halászok egy férfi-hullát fogtak ki a Tiszából. A ruhája zsebeiben talált iratokból megállapították, hogy az illető **Pigyi István** törökbecsei földműves.

Dr. Vajda Félix május hó 18-tól június hó 10-ig nem rendel.

— **Mi a kedvenc étel?** Egy jókedvű társaság jobbn szórakozás híján megállapította, hogy egyes foglalkozású embereknek mi a kedvenc ételük. És megállapításait azzal a kérelemmel küldötte be hozzánk, hogy tegyük közzé. És — erősen megezenurázva — ime eleget teszünk kívánságuknak:

Kötéltáncosoknak: Spárga.
Pedagógusoknak: Velőscsont.
Hóhérnak: Borjúfej rántva.
Duhajnak: Cigánypecsenye.
Katonának: Császármorzsa.
Karmesternek: Dobostorta.
Ballerinának: Békacomb.
Szabónak: Kecsketej.
Mérges embernek: Töltött paprika.
Úzsorásnak: Aranygaluska.
Manikűrösnek: Disznókördöm.
Operatőrnek: Rákmeridő.
Parvenűnek: Felfujt.
Fotografusnak: Lencse.
Fogorvosnak: Rántotta.
Rendőrnek: Fogoly.
Ügyvédnek: Vese velővel.
Schibbernek: Tolófánk.
Ébredőnek: Lekváros metélt.
Bábnak: Kindli.
Cocottának: Fekete gyökér.
Gourmandnak: Idei csirke melle.
Énekesnőnek: Töltött libanyak.

— **Felek Gyéza** párbaja Győrffy hadbíróval. Budapestről jelentik: Dr. Felek Gyéza, a »Világ« felelős szerkesztőjét, már hetekkel ezelőtt, mikor az »Isten vele Mihály«-affér napirenden volt, provokáltatta Győrffy László őrnagy hadbíró. Annakidején megindult a lovasgás eljárás, de a tárgyalások egészen az utóbbi napokig húzódtak, végül is a ségdek kardpárbajban állapodtak meg. A kardpárbajt szombatn reggel vívták meg a Fodor-féle vívóteremben. A felek háromszor csaptak össze. A párbaj a harmadik összecsapás után Felek harc képtelenségével végződött. A felek a párbaj után kibékültek.

— **A szombori Iparos Dalárda** műkedvelőelőadása. Szomborból jelentik: A szombori Iparos Dalárda műkedvelő-gárdája e hó 29-én előadja **Lukács Sándor Vereshaju** című népszínművét. A főbb szerepeket **Baumstark Rózsi, Trszkics Mara, Báder Erzs, Zuxéder Imre, Kovalovszky József és Répits Ferenc** játsszák. Az előadást, amelyet dr. Müller János rendez, 30-án, 31-én és június 1-én megismétlik. A zenét **Fényes Lajos** cigányzenekara szolgáltatja. Jegyek előre válthatók **Hrebovszky István** üzletében.

— **Orvosi hír.** Dr. Hermann Károly külföldi tanulmányutáról visszaérkezett és rendelkezéseit újból megkezdte.

— **Visszaadták a szombori zsidó elemi iskolát a hitközségnek.** Szomborból jelentik: A szombori zsidó elemi iskolát, amelyet az állam még a múlt évben birtokába vett, dr. **Alkalay Izsák** beogradi grandrabbi közbenjárására a közoktatásügyi miniszter O. N. 22941—924. számú rendelettel visszaadta a zsidó hitközségnek.

Rózsakiállítás Somborban. Nizza és Riviera készül megelevenedni a közelnapokban Somborban, ahol Gooser Antal régi híres virágkerész az általa tenyésztett különféle rózsafajokból rózsakiállítást rendez. A virágok kedvelőinek figyelmét előre felhívjuk a vajdasági első rózsakiállításra, amelyről annak idején a Bácsmegyei Napló tájékoztatni fogja olvasóit.

A rabszolgakirályné. A londoni »Stoll-Pictures« filmgyár a bécsi »Sacha« filmgyárral együttesen megszerzte 5000 angol fontért **Ridder Ilagard** regényének megfilmesítési jogát. A film első felvételei most készülnek **Kertész Mihály** főrendező vezetése alatt a »Sascha« bécsi telepén. A film egyes epizódjai az ószövetség bibliai eseményeit rekonstruálják. Többek között be fogja mutatni a zsidók átkelését is a Vöröstengeren. A hatalmas építkezések terveit kiváló mérnökök és építésszek dolgozták ki hirneves hittudósok utasításai alapján. A film nálunk »A rabszolgakirályné« címen fog megjelenni. Monopoljogát egy zágreni filmkölesző szerezte meg.

Don Carlos és Erzsébet. E napokban volt a német filmprodukciónak egyik legnagyobb és legjobb termékének, **Richard Oswald »Carlos und Elisabeth«** című filmjének bemutatója a berlini »Oswald-moziban«. A berlini napisajtó behatóan foglalkozott ezzel a bemutatóval, és Oswaldot mint a népszerű filmművészet mesterét ünnepelte. Egyik hazai filmvállalatunknak, a »Bosna« filmipari r.-t.-nak sikerült a filmet Jugoszlávia részére megszerezni. Oswald a »Don Carlosban« nagy sulyt helyez a dekoratív hatásokra. Eddig még senkinek nem sikerült a spanyol udvar pompáját oly erővel jellegzetesen ábrázolni, mint Oswaldnak a »Don Carlosban«. A film szereplőit hasonlóképpen szerencsés rutinnal válogatta össze **Richard Oswald.** Fülöp királyt **Eugen Klöpfer, V. Károly,** valamint **Don Carlos** szerepét **Konrad Veidt** vállalta magára. A női főszerepeket **Dagny Servaes** és **Aud Egede Nissen** játsszák.

A műértő közönség fotografusa Reményi.

A mai kereskedelmi pangás napjaiban megnyugtató és biztató jelenség, hogy Somborban **Dodić Kosta,** a jóhírnevű régi kézművári kereskedő cég, ezekben a napokban olyan áruházat rendezett be, amely méltóan foglalhatja helyét bármelyik világvárosban is. **Dodić Kosta** kibővítette és átalakította Somborban üzletét és az ma már külsőleg is imponáló látványt nyújt mindenki számára. Még sokkal imponálóbb azonban, hogy a hatalmas üzlet telve van szebbnél-szebb divatos árucikkkel, amelyek nemcsak Sombor és közvetlen környékének, hanem a messze vidéki közönségnek is minden igényt kielégítik.

Közvetlen gyorsvonattal utazhat Pestyénbe, ahol ismét a régi elite nemzetközi közönség található, mert ma már Pestyén olcsóbb a külföld bármely fürdőjénél. Az előidéző oly forgalmas, hogy a Thermiát már április elsején megnyitották. Felvilágosítást nyújt **Pelikán Lipót** nyug. pénzügyigazgató, Vel.-Beckerek,

Lepedat i Jovanović főeljárásitónál vásárolt sorsjegyek közül május 16-án kisorsoltattak:

6000 dinárt nyert: 7910
2000 dinárt nyert: 97056.
1000 dinárt nyert: 78407 82051.
600 dinárt nyert: 7958 8681 12557
15248 71 22105 27808 28314 31289 34021
40615 43851 59193 59315 60 78 65572
67764 80783 82049 90143.
400 dinárt nyert: 1650 4557 65 92 99
600 6824 35 55 83 86 99 7935 70 8108
8658 9977 94 96 12582 13861 16452 56
88 500 16902 18617 37 38 41 64 65 70
74 19456 20434 47 20961 22114 16
40 22946 82 23880 85 25802 64 26845 76
27826 28341 89 29518 90 30227
31225 34009 28 44 83 85633 85855 64
38406 43804 47702 10 19 35 53202 21 33
82 99 53509 53 93 55894 56121 90 56784
58235 62 59132 92 59311 12 60463 82
60803 31 62263 79 86 65222 85 65502
7 46 54 74 76 67420 24 35 47 68933 35
49 71 60 70851 71554 78 81 78457 79986
80309 41 80755 84 95 82097 83202 8 78
85806 13 79 86919 72 85 88339 55 70
89321 22 90119 33 94127 49 84 95739 96
97008 74 80 99152.

SPORT

A zombori országos birkózóverseny

A verseny első napja

Szomborból jelentik: A Szombori Amateur országos birkózóversenye szombaton este 8 órakor kezdődött meg a »Sloboda« nagytermében. A versenyen, amelyet **Terzin Pál** polgármester ünnepélyes beszéddel nyitott meg, 39 birkózó vett részt. A zagrebi Croacia 2, Szinek 2, Vinkovci 3, N. A. K. 4, Juda Makkabi 5, Szentá 1, Sand 3, Szombori Sport 2 és a Szombori Amateur 17 birkózót indított. A szombati versenyek eredménye a következő:

Légsúly (9 induló) Sauerborn (Amateur)—Otta (N. A. K.) Pontozással győz. **Listyevics** (Amateur)—Schaffer (Sziszek) Schaffer 2 perc alatt győz. **Kéhl** (Makkabi)—Szabó (Sand). Pontozással a nagyobb technikájú Szabó győz. **Grüneberg** (N. A. K.)—Hofmann (Makkabi) Szép küzdelem. Hofmann a 13-ik percben dobja ellenfelét.

Pehe'súly (7 induló) Statler (Amateur)—Spehán (Croacia). Pontozással Statler győz. **Kóbor** (Makkabi)—**Tomjicsics** (Vinkovce). Kóbor a 2-ik percben csapdébással tussolja ellenfelét. **Héhn** (Amateur)—**Rónai** (Sport) Héhn 6 perc alatt győz.

Könnyűsúly (9 induló) Csaplár (Amateur)—Pecsnik (Croacia). Csaplár fél perc alatt győz. **Juhász** (Amateur)—**Wiesnecker** (Makkabi) Wiesnecker győz pontozással. **Gegner** (Virovitica)—**Volkshofer** (N. A. K.) Gegner orrvérzést kap és feladja a versenyt. **Belanovics** (N. A. K.)—**Bukvics** (Sand.) A fiatal Sandbirkózó ellen Belanovics csak pontozással győz.

Kisközép (7 induló) Szalai (Amateur)—**Arsienecsek** (Sziszek) Arsenecsek már első percben dobja ellenfelét. **Kohn** (Makkabi)—**Erg** (Vinkovci) Kohn 8 p. alatt győz. **Masirevics** (Amateur)—**Hönig** (Szentá.) Husz perces birkózás után — eldöntetlen. Vasárnap mérésel állapítják meg a győztest.

Nagyközép (4 induló) Haasz (Amateur)—**Nikolics** (Sport) Győz Haasz 3 perc alatt. **Mehr** (Amateur)—**Nikolics** (Amateur) Mehr 1 perc alatt dobja ellenfelét.

A versenyt vasárnap délután folytatják.

Szombori Sport—Szuboticei Sport. Érdekes mérkőzés színhelye lesz vasárnap délután a Bácska pálya. A bajnokság két első helyezettje a Szuboticei Sport és a Szombori Sport kerül össze, hogy barátságos mérkőzés keretében eldöntse, melyik csapat érdemelte meg a vasárnapi döntetlen eredményt. A mérkőzés előtt — mely 5 órakor kezdődik — a Sloga játsszik bajnokit a Concordiával. A győztes csapat a kiesés veszélyétől menekült meg.

Szombori Amateur—Sz. M. T. C. A kiváló szombori együttes katonajátékosaival megerősödve áll starthoz. Az Sz. M. T. C., amelynek védelme jelenleg kitünő formában van, kemény dió lesz az Amateurnek, amely komplett csapatával jön át. A mérkőzés vasárnap délután 5 órakor kezdődik az Sz. M. T. C. pályán.

A Zs. A. K. Noviszadon. A szuboticei vasutascsapat vasárnap Noviszadon fog vendégszerepelni, ahol a N. T. K. lesz az ellenfele. A Zs. A. K.—N. T. K. mérkőzés előtt az N. T. K. és a N. A. K. második csapatai játszanak.

Judda Makkabi komb.—Kulai A. C. A Juda Makkabi kombinált csapata vasárnap Kulán játsszik a Kulai A. C. csapatával.

A futballolimpiász második fordulója. Párisból jelentik: Az olimpiai bizottság megejtette a futballolimpiász második fordulójának kisorsolását a következő eredményekkel:

Május 27: Hollandia—Románia; Franciaország—Lettország.

Május 28: Irország—Bulgária; Svájc—Litvánia győzte a cseh-török mérkőzés győztesével.

Május 29: Belgium—Svédországgal (Portugália visszalépett), Luxemburg — a spanyol-olasz mérkőzés győztesével. Amerika—Esztország győzte Jugoszlávia—Uruguay győztesével.

Magyarország—Lengyelország győztese Egyiptommal.

A spanyol válogatott megverte az angol Ligabajnokot. Madridból jelentik: A spanyol válogatott csapatnak nagy erőpróbája volt tegnap. A válogató bizottság a spanyol olimpiai csapatot a Newcastle United-del, az angol kupa idej. győztesével állította szembe. Az angolok a spanyol olimpiai csapat elleni játékban is egészen elsőrangú nyújtottak, de minden támadásuk megakadt a nagyszerűen dolgozó **Zamera** kapuson. A mérkőzés végül az angolok 1:0-ás vereségével végződött.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai

1924. május 17.

Zürich 6.95.
Genf 6.90.
Berlin deviza 52.05—52.45 milliárd
márka, valuta 50.6—50.8 milliárd márka.
London 352.
Newyork 123.50.

Noviszadi terménytőzsde, május 17. A terménytőzsdén minimális a forgalom, az irányzat lanya. A jó terméskilátások az export szünetelése, a belföldi kereslet hiánya folytán szinte teljesen megszűnt az üzlet. Irányárak: **Buza,** bácskai 79—80 gk.-os 310 dinár. **Zab** 270 dinár. **Tengeri** 220 dinár. **Bab,** fehér 675 dinár. **Liszt** 0-ás 480 dinár. 2-es 425 dinár, 5-ös 380 dinár, 6-os 390 dinár, 7-es 290 dinár. **Korpa** 210 dinár.

Beograd, május 17. Magánforgalom: **Zürich** 14.38—14.36, **London** 352.50—353.50, **Prága** 2.39—2.385, **Páris** 4.65—4.62, **Bécs** 0.1147.

Zürich, máj. 17. **Zdrilat:** **Beograd** 6.95, **Newyork** 564.50, **London** 23.63, **Páris** 32.45, **Milano** 25.11, **Prága** 16.65, **Budapest** 0.006750, **Bécs** 0.007945, **Bukarest** 2.85, **Szofia** 4.10.

Budapesti értéktőzsde, május 17. Jelentéktelen üzleti forgalom mellett az árfolyamok nem változtak. Kötések történtek (ezer koronában): **Magyar Hitel** 685, **Oszttrák Hitel** 242, **Angol-magyar** 70, **Kereskedelmi Bank** 1380, **Hazai bank** 235, **Földhitel** 350, **Pesti Hazai Takarékpénztár** 4525, **Első budapesti gőzmalom** 150, **Köszén** 3250, **Salgó** 690, **Urikányi** 1120, **Fegyver** 1200, **Ganz Dan.** 3700, **Ganz vill.** 1600, **Röma** 144, **Lipták** 14.25, **Schlick** 79, **Franklin** 108, **Pallas** 170, **Cukoripar** 3100, **Izzó** 650, **Bárdi** 7.5, **Gyapjamosó** 52, **Karton** 82, **Mütrágya** 220, **Östermelő** 295.

Dicső 30 nap! Női és férfi impregnált és gumiköpenyek, finom férföltönyök, raglának és fiuruhák rendkívül leszállított árakban Eisler Izsónál, barátok-temploma során.

Fagyaltgép. 6 lt. cinezett réztartánnyal, nagy lendkerékkel, hozzávaló három 4 lt porcelántartányos fagyaltaparátal, felszereléssel, keveset használt, jó állapotban, jutányosan eladó. Hotel Srpska Kruna, Požarevac, Srbija. 3657

Angol teniszcipők vékony gumitalppal, uraknak 150, hölgyeknek 140 dinárért vidékre utánvétellel kaphatók. Sugár Béla divatruházában Subotica, Karadjordiev trg 8. 3457

Tanaton nagyban és kisiben kapható Todorović Testvérek-féle nagytrafikban, Kralja Aleksandra ulica 8. 3695

Eladó magánjáró. Honzbrigyártmányu, kijavított Marschal-csészlével. Budincevics Titusz, Žednik.

NYILTTÉR.

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Saját érdeke mindenkinek, hogy jó és sikerült elegáns ruhája legyen, ezt nálam érheti el, mert úgy angol mint francia toillettek a legjobb kivitelben készülnek teljes garancia mellett. Vidéki megrendelők aznap próbálhatnak, egyszeri próba elég. Szükség esetén gyorsruhák 6 óra alatt készülnek. — Szabásznai tanfolyamot kezdek június 1-én, vidékiek 8 nap alatt megtanulhatnak. Jelentkezni lehet mindig.

Tisztelettel

Hitri Károly

speciális angol és francia női szabó
Subotica, Paja Dobanovacki ul. 4.
(a Nemzetivel szemben)

3473

A Felsőtorontáli Ármentesítő Társulat
a védőtöltésén levő

fűtermést

első kaszálásra a gyalla-novakanizsai vonalon május 22-én, a szanád-padéi vonalon és a padévránjevoi vonalon május 25-én mindenkor reggel 7 órai kezdettel nyilvános árverésen eladja.

Bővebbet az érdeklődők a novakanizsai, csokai és vranjevoi gátbiztosoknál tudhatnak meg. Velika-Kikinda, 1924. május 14.

3693

Igazgatóság

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt közönséget értesíteni, hogy üzemet a legújabb gépekkel és árakkal láttam el, ugymint

berliner, selyem, dzsömper, gyermekruha sál, gyapjufonó stb.

amelyeket raktáron tartok és megrendelésre kidolgozok. Továbbá téli gyapju-kabátkötést a legújabb divat szerint kidolgozok. Kidolgozást gyapjuért is vállallok. Kérem a tisztelt közönséget üzemet megtekinteni szíveskedjék ahol személyesen is meg fog győződni.

Tisztelettel

VASILJE GEMČIĆ

Frediona vune i mehán. štrikanje kaputa u Subotici

VI. kör, Šenkievicéva (volt Gréczy) ul. 3. a kenyérgyár közelében.

3741

Felhívás

Özv. Vinkler Naftalinné szül. Káhn Sára subotica (I. kör, Vilsonova ul. 16. sz. a.) lakos, kereskedő üzletét megvettem. Ennélfogva felhívom mindazokat, akiknek nevezettel szemben követelésük van, hogy követéseiket a mai naptól számítandó nyolc napon belül dr. Singer Béla subotica ügyvéd irodájában (VII. kör, Pašićeva ul. 8. sz. a.) okvetlenül bejelentsék, mert ellenkező esetben követéseik kiegyenlítéséért felelősséget nem vállallok.

Subotica, 1924. május 17.

3746

Krisznháber Hedvig

Radió-hír! Ujdonság!

Tosca Royal Krema

Tégelye elsőrendű toalette szappanból készítve. Kitűnő arcápoló, kézápoló és beretváló krém! **Kétszeri használat!**

A krém elfogyasztása után a tégely mint szappan használható.

Elektro-Kemijška Tvornica

Kir. udvari szállító, Karlovac.

Vozérképviselőt és lerakat az egész SHS. részére Réh Mátyás Subotica, Zmaj Jovina ulica 2. szám.

APRÓHIRDETÉSEK

KÜLÖNFÉLE

Máv. 54 colos csészlő, teljesen ujonnan építve, eladó vagy becsérelm. — Két bódé, egy 750 kg mázsa sulvokkal, egy szívónyomószivattyu szíjhajtásra, egy 5—7 lóerős fekvő szivógázmotor, szalma-és tözkrázótengelyeket olcsón készítek. Közvetítőket díjazok. 17 milliméteres acéldrótkötél eladó. Kozma Imre gépműhely, Cantavir. 3709

Horgoson, közvetlen az állomás mellett, a Drachféle vendéglő, családi okok miatt eladó vagy megfelelő tőkével társat keres. Bővebbet ugyanott.

Iparosnak, kereskedőnek alkalmas háztelek eladó Subotican. Cim: Karlovics-vendéglő, posta mellett.

Nagy faterlep házzal, teljes felszereléssel és a meglévő áruval. Bácska egyik jóforgalmu községében, eladó, azonnal átvehető lakással. Bővebbet Malusev-iroda. 3736

Ui egyenárammérőket (Gleichstromzähler) 220 Volt, kartelláron kívül, nagyobb mennyiséget is, olcsón elad Heisler Dávid cég, Stara-Pazova. 3418

Lakásnak, műhelynek vagy raktárnak alakítható és 3—4 szobás lakásnak megfelelő helyiség bérbe adó a kövezett ut mentén, a főtér közelében. Bővebbet Malusev-iroda. 3697

KISS ZÁLOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt tárgyak állandóan olcsón eladók. I. Bogovicéva (Kinizsi) ulica 12. — 7622

Faterlep Subotican, rajta levő szükséges felszeréssel, irodahelyiséggel, nyolc évi bérlettel eladó és azonnal átvehető. Malusev-iroda.

Keresek megvételre nyersolaj, szivógáz, gőzcsészlőgarnitúrát. Nitya Neckov Oroszlámos. Bánát. 3651

Ház Bácska egyik forgalmu nagyközségében, három utcai szobával, sütő-és pékműhellyel, több más melléképülettel, 700 négyszögöles udvarral, 400 négyszögöl kerttel, a főtér közvetlen közelében, eladó és azonnal átvehető. Bővebbet Malusev-iroda Subotica, volt edénypiac. 3736

Illatszertár, a Vaidaság nagyobb városában eladó, esetleg ahhoz társ keresetlik. Bővebbet dr. Szántó Miklós Sember, Apatin ut 44. 3589

Rövis-, rövid- és díszmű-árúkereskedés Bácska egy nagyforgalmu községében, teljes berendezéssel, raktárral, esetleg áruval is eladó. A helyiségek nagyok, tágasak és világosak. Bővebbet Malusev-iroda, Subotica. 3736

Villateleknek alkalmas, két és fél kapa, ujonnan ültetett 20 darab termő gyümölcsfával eladó és azonnal birtokba vehető. Bővebbet Malusev-iroda.

Vendéglők vannak eladók. Érdekeltek Malusev-irodához forduljanak, Subotican

Hálószoba keményfából olcsón eladó. Zagrebačka ul. 7. az udvarban. 3687

Üzlethelyiség a beltéren jelöléssel átadó. Cim a kiadóban. 3754

Lelépéssel szerény lakást keresünk. Esetleg kétlakásos házat bérelnök. Medjanski i Drug, Subotica.

Keresek üzlethelyiséget, nagyobb raktárhelyiséget a beltéren, esetleg berendezett fűszer- vagy más üzletet forgalmasabb mellékutcában. Cim a kiadóban. 3439

Ház nagy telekkel gazdálkodónak eladó a Senta-uton, 3 utcai szoba, száraz kapubejárát, üvegezett folyosó, pince, villanyvilágítás és az utcai lakás azonnal átvehető. Bővebbet Malusev-iroda.

Egy ötszobából, előszobából és mellékhelyiségek-ből álló lakás, melyből egy nagy szoba áruraktárnak is megfelel, közel a beltérhez, egy háromszobás lakással és megfelelő mellékhelyiségekkel **elcsérelendő.** Az ötszobás lakással némi butor is átveendő. Cim a kiadóban megtudható. 3669

Információkat, legyen az bármilyen ügyben: ipar, kereskedelem, családi, házassági stb. stb., a legnagyobb diszkréció mellett elintéz a már 17 év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő Malusev-iroda.

SZÓDAVIZET

legkisebb mennyiségben is gyári áron szállít házhöz bárkinek »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532.

Fordításokat bármilyen nyelvről szerb vagy horvát nyelvre a legmegbízhatóbban elintéz Malusev-iroda, Subotica. 3697

Lokomobilkezelők kézikönyve, 263 kérdés-felelet, szerb nyelven 25 dinár. Az összes gőzgépekről, 470 kérdés-felelet, magyar nyelvű, 30 dinár. — Szabotnik Ferenc, Stari-Bečej. 2973

Utlevél iránti ügyekben a leggyorsabban közbenjár Malusev-iroda. Legyen az új vagy régi utlevél vizuma.

Egy- vagy kétszobás lakást keres jelépéssel fiatal házaspár. Marković fodrászüzlet. 3600

Abonánsok felvételnek kitűnő házikosztra, Sokolska ulica 16, az udvarban. — Szekulicsné. 3722

Egy különbejáratu, csinos, száraz, butorozott szoba, a villanyteleppel szemben, egy ur részére azonnal kiadó. Bővebbet Adám Róbert fűszeresnél. 3715

Palicsón lakás, fenyvesek során, zongorahasználattal kiadó. — Kerékpár eladó. Bővebbet Földes ruháüzletében. 3728

Házakat keresünk megvételre úgy vidéken mint Subotican. Malusev-iroda.

ÖTSZÁZ DINÁR

jutalmat kap, aki Porpány Alajos vasuti nyugdíjasnak (lakik Palički put 46) június elseiég egy egy-szobás lakást szerez. 3727

Az Erzsébet-szanatórium sorsiegy lugoszlaviai tulajdonosai, ha a nyvereményeknek nincsenek tudatában, irának válaszbélyeggel Gyetvai Lajos, Bačka-Topola cimre. A sorsiegynek a sorozat és szám megjelölésével. 3565

Butorozott szobák a város bármely részén bérbe kerestetnek 200 dinártól feljebb. Akinek van kiadó, jelentse be Malusev-irodába, régi edénypiac. 3729

Fűszer- vagy szatócsüzlet Subotican bérbe kerestetlik kétszobás lakással. A berendezés meg volna véve és a meglévő áru átveve. Malusev-iroda.

Butorozott utcai szoba külön bejárattal, kétágyvas, június elseiére kiadó. II. Masarikova ulica 32. 3729

Butorozott szobába keres intelligens lakótársnót hivatalnokleány. Cim: villanytelep-iroda, Szegedínski put. 3592

„JELENA“ nődivatszalon

Subotica, Aleksandrova ul. 11. Korzó

A legújabb angol és francia női szabás és varrásból úgy kezdők, mint haladók, valamint hivatasos varrónők részére **1924. június 15-től kezdődőleg női szabásznai és varrási tanfolyamot tart** egy hónapi időtartammal. Résztvevők és azok hozzátartozói kosztümjeit, kabátjait, ruháit stb. díjmentesen kiszabom és azok utmutatásaim szerint készülnek. Jelentkezés június 10-ig bezárólag. 3605

ÁLTALÁNOS HITELBANK R. T.

TEXTILÁRUK RAKTÁRA

Subotican Park Kralja Petra br. 6. alatt folvó év március hóban nyílt meg és gazdag árúkészletével a textil gyártmányok minden szakmájából a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Ez alapítással az Általános Hitelbank R. T., a kereskedő világ régi panaszát számolva, oly áruraktárral akart a viszonteladónak szolgálni, amely őket feloldja a nagy tőke befektetéséktől, másrészt azért, hogy itt helyben a legelsőbbrendű cikkeket nyújtja, mentesíti a viszonteladót a vám, fuvar és szállítási minden kellemetlenségeitől. Angol, német és cseh világcégekkel sikerült oly kedvező megállapodásokat kötni, amelyek lehetővé teszik a legjobb gyártmányok minden konkurencián feü oly áron a vevők rendelkezésére bocsátani, amely jutányos áron az egyes kereskedő képtelen szükségleteit beszerezni, ha csak nem tömegekben rendel árúit és nagy tőket köt le érte.

KÉPVISELETEK:

Anton Brožek Usti n./Orlíci; Franz Ludwig Söhne Benisch, Erlacher Textil-Industrie, Ernst Seidner Iglau, I. J. Schwadron Chemnitz, Aleksander Doon & Comp. Belfast Irland, John Headcouth London, Myers Webster & Co. Pudsey Yorkstiere.

4390

Igen tisztelt megrendelőinknek és vevőinknek b. tudomására adjuk, hogy szövetkezetünket május hó 1-vel újra szerveztük és sikerült Zagrebból május hó 15-től kezdve üzletünknel egy kitűnő francia szabásznai alkalmazni, aki az angol szabásznai is elsőrangu munkaerő, ugyhogy ez időtől kezdve a nagyérdemű közönség legmodernebb és legkényesebb igényeit is kielégíthetjük.

Ugyanigy sikerült áruraktárunkat is a legjobb minőségű angol és cseh kelmével kiegészíteni, amelyeket igen méltányos áron bocsájtunk b. megrendelőink rendelkezésére.

Megrendeléseket kedvező részletfizetések mellett is elfogadunk.

Pontos és kifogástalan kiszolgálás!

Szabómunkások Termelő Szövetkezete
Subotica, Jelašićeva ul. 9.

3633

Férfiszabásznai tanfolyam.

Értesitem az igen tisztelt érdekelteket, hogy július hó 1-től modern szabásznai tanfolyamot nyitok, ahol a legújabb szabásznai technikáját szakszerű **anatómiai magyarázattal és felelősség mellett** oktatom.

A tananyag: 20 különféle kabát, 5 nadrág és 5 mellényből áll.

Futó Tamás szabómester,
I. kör Minkova ul. 6.

A posta és Jugobank közti utcán haladva a postától 5-ik sarok.

3740

Korzó

május 15-16
csütörtöktől
május 18-ig
vasárnapig

Sátán bilines

dráma 5 fölvonásban.

Főszerepben: Ressel Orla, Erich Kaiser Titz

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszlevegő mellékelendő.

Jóházból való, 14-15 éves leány felvételt. Trafik postán. 3745

Szakképzett fűrészgári gépész állást keres június elsejére. Cim: Morvai Gyula, Novibecei. 3426

Borbélyok figyelmébe!

Öndolálást és fésülést szak-szerűen és gyorsan kitanítok Kummerkramer nő-fodrász, Sombor. 2984

Nőiakal készítéshez és kézimunkához tanulóleányt felveszek. Lackenbach Mariska nőiakal és kézimunka-kaizlet. Skotus Viator u. 6. 3714

Pusztára keres, leginkább személyes kiszolgálásra, idősebb özvegy uriaszony egyedülálló, megbízható, jómodoru, jólelkű, intelligens, ügyes, varrni tudó szobaleányt. Főzésben jártas, segítségre alkalmazható előnyben. Kimerítő ajánlatok »Biztos otthon« jellegre a kiadóba. 3718

Englischer Unterricht. Einzeln und in Gruppen, sowie Übersetzungen erteilt in seiner Muttersprache Mr. Raynbird, Strossmayerova ulica 8, az udvarban balra. 3706

»Jelena« női divatszalonban Subotica, Aleksandrova ul. 11, angol és francia női szabóságban teljesen perfekt, komoly munkaerő felvételt magas fizetéssel. Továbbá alkalmazok ügyes, jártas jobb segédet. 3595

Könyvelőt, ki egyszerűen német levelező, magyar és német levelező, műszaki cégeknek mint ilyen működött és a vevők látogatására is alkalmas, mielőbbi belépésre keresek. Ajánlatok Földvári Béla, St.-Becei, küldendők. 3574

Perfekte Kanzleibeamtin deutsche Sprache, Maschinenschrift und Stenographie mächtig, aufzunehmen gesucht. Kenntnis der seib. Sprache bevorzugt. Medianski i Drug, Subotica. 3631

Fényképész-szögéd, ügyes, retusőr, azonnali belépésre állást keres. Ajánlatok Balizs Tamás, Svilojevo, Bácska, küldendők. 3578

Özvegyasszony magános urnál vagy kisebb családnál házzetetőni állást keres. Cim a kiadóban.

Teljesen perfekt, komoly, önálló munkaerő, angol és francia szabász, műhelyvezetőként, továbbá gyakorlott, ügyes, jobb segéd felvételt. Személyes jelentkezés »Jelena« női divatszalonban délután 6-7 órakor. Subotica, Aleksandrova ulica 11, korzó. 3647

Kocsis azonnalra felvételt Hütter Árpád rövidíró-nagykereskedése. Subotica 3711

Fiatallászerkereskedő-szögéd és boltiszolga felvételt. Vasvári festékiüzlet.

A legfrissebb és legolcsóbb

zöldségárú

ILIJASÁGI

fűszer- és csemege-üzletében kapható. Telefon 448.

Fényképész-szögéd azonnali belépésre felvételt, ki a szakma minden ágában jártas. Ajánlatot kér fizetési igények megjelölésével Kassovics fotoszalon, Senta. 3683

Szegény asszony takarítást, mosást és vasalást vállal; házhöz is megy. Cim: Schöner Jánosné, Bledska ulica 8. 3704

Államnyelvet beszélő fiatal segéd azonnal felvételt. Írásbeli ajánlatok Eisler Izsó ruhakereskedőhöz. 3703

május 15-16
csütörtöktől
május 18-ig
vasárnapig

Lifka

Álarcos emberek

szenzációs kalandor dráma 2 részben.

I. rész: A hazug Maharadza 6 fölvonásban.

Főszerepben: HARRY PIEL.

VÉTEL-ELADÁS

Eladó 6 HP huzatos cséplőgarnitúra teljes felszereléssel. Garrett-kazán Marshall-cséplővel, üzembékes állapotban. Eleven András, Horgos. 3235

Zongorát, pianót, öthónapos részletfizetési feltételek mellett kaphat mindenki. Rendkívül nagy választék új angol és bécsi szerkezetű, valamint átjavított zongorákban. Kain hangszernagykereskedő Subotica, városi székház.

8 HP magános Lancz-cséplőszerkezes eladó vagy 6-osért elcserelem. Rózsa Ferenc, St.-Kanijza. 3611

Eladó 20 HP Langen és Wolf szivógázmotor. Heip acélfogaskerekes magánjáró. Fialat Máv, 48 colos cséplővel, elevátorral. A kezelést vállalom. Tavaszi Zoltán Pačir, 370, sz. 3466

8 HP, fiatal, huzatos cséplőgarnitúra keresek megvételre. Steiner Béla, Vel.-Kikinda. 3391

Hat új dupla felvonó, tábori kóhó, satu, ülő és egyéb szerszámok intányosan eladók. Freund Adolf, Bačepetrovoseo. 3659

Eladó egy jókarban álló 8 HP, Hofherr, lánocs cséplőgarnitúra. Kovács Péter és társa, Bácsko-gradište. 3725

Egy 6 HP magánjáró és egy 8 HP huzatos kazán eladó, esetleg cséplésre hasznosítható kiadó. Kelemen István, St.-Kanijza.

Megvételre keresek egy jókarban levő üzletaitót vas redőnyvel. Nojesek Géza, Subotica. 3698

25 év óta fennálló, Bácska egyik legnagyobb forgalmu helységében és jól bevezetett rőfősüzlet bevezetéssel együtt, családi okok miatt eladó. A helység (6 kirakatos) portállal, nagy raktárral és irodával kiadó. Cim a kiadóban. Eladó Asztra szivógázmotor, Máv, 60 colos cséplővel. Első Magyar gyári magánjáró, Máv, 54 colos cséplővel. Máv, lánocs 8-as magánjáró, Hofherr-cséplővel. Máv cséplőgarnitúra, cséplésre készen. Hengerovátkálást intányos árért vállal Rakk Elek, B.-Topola. 3717

Régi ablakok, aító és keramitlapok eladók. Petrogradska ulica 5. 3689

Eladó új ház nagy kerttel olcsón a Szűcs-telepen. 127. szám. Morgenstein Gábor fűszerkereskedő.

Fiatallászerkereskedő, gyárilag javított, Heip-féle cséplőszerkezes, gyűrűs-dobcsapágyakkal, teljes felszereléssel és új bódéval. — Teljes géplakatosberendezés, esztergapad, oszlopos fűrógép stb. darabonként is eladó. Özy. Cicatricis Istvánnál, Novibecei, Bánát. 3385

Eladó jókarban levő 8-as Schutlevort cséplőgarnitúra intányos árért. Tizenkilenc éves. Deák István gazdálkodó, Staribecei. 3694

Bánátban 50 és 90 kat, hold prima birtok vetéssel olcsón eladó. Fekvése elsőrendű. Közel a vasúthoz és községhez. Érdeklődni Josip Schattler Subotica, Cirila i Metoda 2. nagytöplommal szemben.

Egy pedálos cimbalom eladó. Banyari Elek fodrász, Pajo Kujundžićeva ul 116, Szent György-templommal szemben. 3654

Eladó földbirtokok: Bánátban 170, 71, 82 és kisebbek. Teljes felszerelés és vetéssel. — Kocsma Szentán, jó forgalmu. Érdeklődni tessék Csényi Pál Cantavir, vásártér 1173. 3673

Jégzekrény eladó. Mohácsi gyártmány. Rékl Fábriánál. Cantavir. 3682

Eladó egy 45 lóerős, 4 hengeres motorhajó felső felépítménnyel, hossza tíz méter, 150 széles, a test tölgyfából. — Ugyanott eladó egy hatszemélyes, gyorsjárattú, 4 hengeres, 60 lóerős moterosónak, 7 méter hosszu, 125 széles. Megtekinthető Bácski-Monostor, Uprava Kanala.

Új zongorák, kereszturosak, fekete, pánél hangtökével, elsőrangú gyártmányok netto cassa, esetleg 12-18 havi részletfizetésre kaphatók Raab Károlynál Sombor, Páriska ul. 3143

ZONGORÁK

pianinók és választékban gyári áron, hangszeres és alkatrészei nagyban és kicsinyben 2460 kaphatók PRÁGINÁL VEL.-KIKINDÁN.

Kiárúsítás! Az összes raktáron levő férfi-, fiú- és gyermekruhák minden elfogadható áron kiárúsítatnak. Tessék megvőzödni. Csak e hónapban, míg a készlet tart. Földes Samu ruhaáruházában, a Nádor-kávéház mellett, Subotican. 2639

Károlyi Mihály könyve

Egy egész világ ellen

kapható

HEUMANN MÓR

könyvkereskedésében Subotica Jelačićeva ulica 1.

Egy 7 HP nyersolajmotor minden elfogadható árért eladó; üzemben megtekinthető. Vinczel József, Cantavir. 3616

Modern hálósobaberendezés, világos, topolyfából, eladó. Cim a kiadóban. 3615

LEVELEZÉS

Házasság céljából önálló, 29 éves, jól jövedelmező műhellyel bíró iparos megismerkedne oly házias, szolid leánnyal vagy özvegyvel, kinek némi hozomány is van. Fényképpel ellátott levelek »Párosan szén az élet« jelige alatt postrestante Senta küldendők. Diszkréció biztosítva. 3588

Sombor. Tizenkilencedikén kétórás gyorsvonatnál feltétlenül várjon, különben leutazom Somborba. 3752

57 éves iparos, kinek 300.000 dinár értékű vagyona van, nőül venne 45-50 éves gyermektelen szegény és sokat szenvedett, istenféle özvegyt. Fényképes ajánlatokat »Jó élet« jeligére a kiadóba kérek. 3336

Házasságot jobb körökbe diszkréten elntéz »Közvetítő-iroda« Subotica, I. Agina ulica 11. 3649

Éves kereskedő vagyok, r. kath., jómeneteli üzletem van nagyobb városban, saját házam, négy-szobás, teljesen berendezett lakásom van, vagyonam másfélmillió dinár, megfelelő hozománnyal nőszülök. Csak komoly és fényképpel ellátott levelekre válaszolok. Teljes című leveleket a kiadóhivatal továbbít »Egy éves özvegy« jeligével. 3716

Házasság céljából keresek 28-35 éves, intelligens, szolid leányt vagy özvegy asszonyt, ki a háztartásban és üzletben jártas. 38

Ház

3678

3 szobás, piachoz közel — kedvező fizetési feltételekkel — eladó

Cim a kiadóban.

FOGLALKOZÁS

Wittwe, 31 Jahre alt, mit einer kleinen kompletten Wirtschait in einem deutsche Städtchens der Bácska, sucht die ehrbare Bekanntschaft eines anständigen, strebsamen, arbeits- und ordnungsliebenden Professionisten, auch ohne Vermögen. Kann auch Wittwer oder Jungeselle sein. Ausführliche Briefe mit Photographie unter dem Chiffre »Donau« weiterbefördert. 3691

Könyvszekrény: kettős-telőlaitóval, rőfös- vagy ruhaüzletállványnak is megfelel, intányosan eladó. Borza Antal, II., Masarikova ulica 32. 3730

Utazásra alkalmas hölgyek és urak, kik a szerb és német nyelvet bírják, magánfelek látogatására keresetnek. Ajánlatok kéretnek »Fix és magas jutalék« jeligére a kiadóba. 3759

Jobb nő gyermek mellé vagy házzetetőnőnek elmenne. Cim a kiadóban. 3313

Ügyes varróleányok felvétetnek Spitzer szőrme-áruházban. 3744

Szivógázmotoros kis malom eladó. Doroszló Pál, Ada. 3748

Ebédő, háló, szalon, zongera, pénzszekrény, íróasztal, jégzekrény, szeszlon, virágállvány, festmények eladók. Butorozott szobák kiadók. Langné, Agina ulica 11. 3757

Kereskedőszögéd rövidíró-szakmából, 14 évi gyakorlattal, állást változtatna. Utazói, raktárnoki vagy irodai szakmában. Beszél magyar, szerb és német nyelven. Leveleket »Szorgalom« jelige alatt a kiadó továbbít. 3731

Perzsa, Szmyrna SZÖNYEGEK szakszerű javítása és tisztítása. Megóvás por és moly mentéssel (vacum). Vidéki javításokat is vállal. „MEKKA“ keleti szőnyegszövő Subotica, Paja Dobanovacka ulica 8. szám.

Somborban, a belvároshoz közel, egy ház, két háromszobás lakással, azonnal eladó. Három szoba, előszoba, konyha, stb. azonnal elfoglalható. Megkeresések Zóni Ferenc Sombor Kosovska ulica 6 küldendők. Ügynökök kizárva. 3735

Bérmálásra ékszeres és órák a legolcsóbbak ADÁM IMRE órás- és ékszerésznel Subotica Rudičeva u. 12

Jólelkű, magános urinő elvállalná idősebb ur gondozását, Fürdőre bárkit elkísérne. Leveleket kellemes otthon jeligére a kiadóba kér. 3753

PINCÉR-TANONCOK FELVÉTELNEK HOTEL SLOBODA SOMBOR

Okleveles tanítónő gyermekek mellé vagy társalkodónői állást keres. Cim a kiadóban. 3758

Gyermektelen házaspár jó bizonyítványokkal felvétetik szakácsnőnek és udvarosnak a Steiner-cukrászdában. 3742

Irodistagvakornok azonnalra felvétetik Hütter Árpád rövidíró-nagykereskedő, Subotica. 3712

UJ IPAR!

UJ IPAR!

Állandó kiállítás!

Subotica, Bene Sudarevičeva ulica 34.

Vig Zsigmond Sándor könyvkereskedés Subotica

BEÉRKEZETT KÖNYVUJDONSÁGOK:

Apuleius: Az aranyzámár	Din 105.—
A. Baillon: Egy jó Mariska története	" 56.—
P. Benoit: Ferté kisasszony	" 84.—
Frapié: A leánytás	" 52.—
J. Fust: A boldogság tudománya	" 52.—
C. Lemoumier: Ember a szerelemben	" 56.—
J. London: Az óceán mesei	" 39.—
Újhelyi: Feleségem, feleséged, feleségünk	" 52.—
H. G. Wells: A világ története	" 98.—

Rendeléseket utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett intézzünk el! 3606

Pitavel

A szenzációkra éhes közvélemény figyelmét az elmúlt héten három nagy bűnügy tárgyalása kötötte le.

Az egyik, amelyiket a riporteri lelemény »A 48-as számú szoba titka« címmel ruházta fel, már véget is ért: Carlier francia kapitányt a beográdi törvényszék huszvévi börtönre ítélte Iselli svájci kereskedő megmérgezése miatt. A gálánst tisztá megvédte, de a bíróság beigazolván látta bűnét, amely körűl a vizsgálat során a legregényesebb mozzanatok szövedéke képződött. A bűnügy fázisai élénkebben foglalkoztatták a beográdi közönség érdeklődését, mint a politikai helyzet tisztázására hivatott kibontakozási tárgyalások.

A másik: a szeremségi rablóvezér rémdrámája tovább pereg, a legutóbbiabb filmszerzőhöz méltó raffinált hatásokkal. Kezén-lában zörgő bilincsel védekezik a szörnyű bűnök felsoroló vádirat ellen Csaruga, a horvát Róza Sándor és annyira megörzi lélekjelenlétét, hogy még kokettál is a tárgyalóterem hölgyközönségével. A rablók fejedelme bírái előtt is megörzi azt a számító hidegverét, amellyel bandáját megszervezte s betyárvállalkozásait kitervelte és végrehajtotta. A rablásokat beismeri, de a gyilkosságokat körömszakadtig tagadja, hogy kibújjon a halálos ítélet alól, amit ő hatalmas virágjában olyan bőven osztogatott. Megriadt életosztóno minden olyan körülménybe belefogózik, amitől bünei enyhébb megvilágítását várja. Még az államellenesség divatos ícszavát is igénybeveszi és a hazafiság színeit igyekszik ráfesteni egyes rablásaira. Mint a rablóhadjáratok fővezére, az emberélet kímélését nem iktatta be stratégiai elgondolásaiba, de mint vádlott minden energiáját megfeszíti, hogy a maga életét kihuzza a körülötte fonódó hurokból. A fő tárgyalás hallgatósága lélekzetvisszafojtva lesi Csaruga vallomását és az újságolvasó publikum is kíváncsiabb a pör fejleményeire, mint a francia politika talán korszakalkotó irányváltozására, vagy a bizalmatlansági indítványoktól ostromolt Macdonald-kormány sorsára.

Ugyanekkor folyik Budapesten egy másik tömeggyilkosnak, Molnár-Tóth Józsefnek bűnpöre, aki borzalmas tervszerűséggel, apránként egy egész családot irtott ki, hogy annak vagyonát magához ragadja. A lapok oldalakat írnak a tárgyalásról és még a szépirók is felvonulnak, hogy a gyilkos jellemkérlet megajzolják. A rákosszentmihályi hullagyárost Dosztojevszki regényhőseivel, Raszkolnyikovval és Rogosinnal vetik össze, továbbá a lélekelemző regény megteremtőjének, Stendhálnak Julien Sorelljével, akinek alakját az író egy régi bűnügy anyagából gyúrta ki. A vagyon-szerzés monomániájától elkapott boltoslegény mindenkit eltett láb alól, aki koncepcióját létezésével keresztelte. Molnár-Tóth József virággyakat ápolt kertjében előldelt áldozatai holtteste fölött. Uglátszik, ő leszámolt már az életével, mert minden gyilkosságát beismeri. Logikusan beszél és súlyt helyez cselekedetei pszichológiai rugóinak föltáráására. Egyik áldozata elpusztítását azzal indokolja, hogy azt a körülmények elkerülhetetlenül szükségessé tették. A közönség pedig falja vallo-mását, gazdasági bajoktól, tőzsdei csapásoktól megviselt idegei feszülnek az izgalomtól, miközben hámulja az akarát hősosztát, aki rendíthetetlen elszántsággal haladt holttesteken át célja felé és gyáva szentimentalizmus nélkül lép az akasztófa alá.

A francia méregkeverő, a horvát rablóvezér és a magyar tömeggyilkos bevonultak a Pitaval-féle »Causés célábres et interessantes« soha le nem záruló, az emberi lélek aberrációinak folyton újabb változataival bővülő gyűjteményébe. Az ember

nyugtalan önmagábanezéséből, emberi dokumentumokat nyomozó kíváncsiságából ered a tömegeknek az a lelkesedő érdeklődése, amely a kimagasló bűnesetek iránt sokkal nagyobb mértékben nyilvánul meg, mint a tudomány felfedezései, a művészet revelációi vagy a politika eseményei iránt. A bűnözés hajlama ott rejtőzik a lélek mélyén és a társadalmi törvények fékeit harapdálja.

Olasz napok

Írta: Baedeker

I.

Különös és egyszersmind természetes, hogy akik szeretik Olaszországot, Goethét is szeretik, ezt a legértelmesebb Itália-utazót. Amikor Nápolyban járok vagy róla írok, én is szeretettel gondolok a nagy poétára és tisztelettel irigykedek rája... Nem tagadom, irigylen, s azt hiszem, mindenki irigyli, aki ismeri az előkelő szépséges életét és tudja róla, hogy ő volt a világon a legboldogabb ember. Mint gyermek is boldog volt, hiszen finomműveltségű apa és emelkedett szellemű anya nevelte s odaadó jó nőtestvér becézte.

Atyja, a tanácsos ur is járt Itáliában (a XVIII-ik században nagy jele a művelődési vágyának és nagy esz-köze a műveltség szerzésnek), s korán kezdte zseniális fiának a lélekkel megkedveltetni a Szépnek kultuszát. Ő írta, az idősebb Goethe, Nápolyról, hogy »aki ott tartózkodott egyszer, nem lehet több egészen boldogtalan soha«. Ez talán nem igaz, de szép, mint minden, ami Nápolyt és Goethét, ezt a csodávarost s ezt a lélekesodát az emlékeztünkbe hozza. S annyiban talán igaz is, hogy ha valamely városról meg lehet kockáztatni az ilyen mérés állítást, mégis csak leginkább Nápolyról lehet, amelynek két egéből és két vízeről mintha valóban a boldogság ígöző ígérete kacérkodna felénk... Am az ily mondás, ha csak szubjektív igazságot tartalmaz is, elementáris hatással lehetett az ifjú Goethe-re, akire különben is itáliai metszetek és olasz remekművek reprodukciói mosolyogtak az uri lakás falairól.

S az okosan mesélő »Ferau Rath«, a költő anyja, micsoda pompás teremtes volt! Ez a bölcs és kedves néni, akitől nagy fia a *Frohnatur*-t és talán a boldogságra való készséget is örökölte! Az ilyen anya a legnagyobb szerencse, amely az embert (már a születése előtt) érheti. Látom őt szinte, amint patriciusi lakásának a *Sitzzimmer*-jében guggol, kézimunkával a kezében, s lábainál a szépséges *Bettina*, amint a nyolevanéves agg nőnek a rajongó szerelemről beszél, amelyet a husz éves leányszive táplál a hatvanévesztendő »fiu«, a nagy Goethe iránt... S amikor e bájos gyermek a költőt nemcsak mint a minden németek büszkeségét, de mint fiatal szívének a szerelmes bálványát is dicsőíti a frankfurti házában, ugyanakkor a weimári muzsaudyarnál a költő »figyelme tárgya minden figyelőnek«, s különösen minden nőnek, a nagy hercegnőtől a kis színésznőig. És senkinek se jut eszébe e hölgyek közül, hogy a költő öreg, ezt a jelentéktelen körülményt nem is veszik észre, — mindenki csak azt látja, hogy nagy, szép, érdekes és hogy nincs férfi, aki versenyezhet vele. Hát nem a legszebb élet, nem a legszebb öregség s nem a legnagyobb boldogság ez?

És Kornélia, a költő nővére, az ő koránmegértője! Két fiu- vagy két leánytestvér nem is tudja egymást úgy imádni, mint két különbözőnemű testvér. Ez már egy neme a szerelmeknek, — a szűzies, szemérmes, szegénylős, baráti, misztikus szerelmeknek. Honny soit qui mal y pense!

Mindenkinek a fantáziáját hullámzásba hozzák a nagy gonosztevők viselt dolgai, akikből a büntetés kényszere nevezetes cselekedetek alakjában tört ki a lélek ősi vadsgát mgrendszabályozó kultúra korlátai közül. Ezért olyan népszerűek a detektívdrámák, bűnügyi regények és az életnek a törvényszéki tárgyalótermekben lezajló színjátékai.

bm.

Bizonyos, hogy ilyesvalami... Szerencsés az a leány, akinek ilyen fitestvére, és boldog az a fiu, akinek ilyen értterajongó s őt minden más férfi fölébe helyező nővére van! Csak nők tudnak ily önmegtagadóan szeretni. Az anya szeretete melegebb és feláldozóbb az apáénál, s a nővér szeretete biztosabb és áldozatrakészebb a fivérénel. Goethenek ez a fokozottabb szeretet is osztályrészül jutott. Soha ember szebb, nemesebb és szeretőbb családi körben nem nőtt fel, mint Goethe. A bölcsője, a gyermekágya, a játékosasztala s a tanulószobája mind telg volt hintve virággal, a kényeztető szeretet himes bimbóival.

S ezt a boldogságot csak növelte a Szép iránti vágy és fogékony-ság, az ő egyik apai öröksége, s a lehetőségek, hogy e vágyát kielégíthesse. Itáliának is nagy része volt abban, hogy boldog lehetett s az élete, a szerelmes kilengésektől eltekintve, oly meleg harmóniában folyhatott le. A Werther-korszakban s a weimari tartózkodás első éveiben még sok hiányzott neki e harmóniához, — Olaszországban azt is megtalálta. Az antiknak a tanulmányozása s a renaissance művészetének a hatása ott végre kielégítette e hedonikus lélek szépség-szomját. S minket, apró embereket, törpe epigonokat, minket alapjában nem ugyanez a szomjuság csábít-e erre a gyönyörű földre, ahol a természet istenadta bájait még korrigálja a nagy művészek halhatatlan alkotása? Minket is azok a motívumok vonzanak e klasszikus emlékü földdarabra, amelyek a legnagyobb németben keltették az Itáliát szomjazó, szinte beteges vágyat. Ki tudja, hány író, művész és egyéb »intellektuel«-t huz ide ugyanaz a kulturéhség és szépség-szomi, amely a németek németjét nyugtalanította mindaddig, amíg csak a Heszperidák vidám országát a lélekével birtokba nem vette?

A mi életünkben nem olyan fontos stáció Róma és nem olyan sorsdöntő élmény egy olaszországi út, mint volt a XVIII. században. Akkor ez egy életkorszak, egy jelentős biográfiai adat s az amugy se hosszú életnek egy pár tartalmas esztendeje volt. Akkoriban egyszer utaztak az emberek Itáliába — nagy ritkán kétszer —, de hosszú időre. Akkor nemcsak a művészek, akiknek mindig Mekka lesz Olaszország, de a művelt turisták is meglakták az olasz városokat, s nemcsak futó hoteltvendégek voltak bennük, mint mostanában.

Hogy itt vagyok néhány nap óta Neapolis-ban, elgondolom, mily kevesen jutottak el akkortájt ide, de mennyivel több ismeretet vittek el innen mint mi, mai, tegnapi és holnapi gyorsutazók! Én, aki többet járom ezt a földet, mint a legtöbb honfitársam, én is érzem, mily csekély és fragmentárius az a kis tudás, amellyel itt a szellemem bővül —, hát még, akik csak a látogatógégyüket hagyják e városokban Veronától kezdve egészen Taormináig, s aztán tíz esztendőre vagy talán örökre »készek« Rómával és »végeztek« Itáliával!

Nápolyban különösen elfog a melankoliás érzés: mért nem lehet vagy mért nem muszáj itt maradni jó-

sokáig? Mért szökünk innen olyan hamar? Velencében, Firenzében és különösen Rómában még csak megvan egy ideig a magyar kulturutas, — de itt, ahol talán még szebb minden, itt nincsen maradása. S a Goethe népe se ül itt nyugodtabban. Egy kis templomjárás, obligát muzeumlátogatás, aztán Pompéji, Sorrento és Capri —, s Nápoly és vidéke le van tárgyalva. Akad olyan is, aki csak a kék barlang kedvéért kukkan be ide, s mire Nápolyba ér, már olyan fáradt a sok »művészet«-től, amelyet a művárosokban kellett megemésztenie, hogy csak »becsületből« néz meg egyet s mást itt is. Volt olyan is az utitársaim közt, aki Rómában azzal vált el tőlem, hogy nem utazik tovább, mert »megunta a sok főstvényeket«. Az idézett kifejezésből látszik, hogy öreg és régiszabásu uriemberrel van szó. Am annál csodálatosabb, mert hiszen a régi emberek kevésbé voltak idegesek s tovább tudtak megmaradni egyhelytt. Ő tulajdonképpen közelebb állott Goethehez, mint mi fiatalabbak, de természetesen korábban véniült meg, mint a weimari Jupiter, akibe még hatvanéves korában szenvedelmesen szerelmesek voltak a fiatal leányok, s akivel nyolcvanésztendő idejében is melegen kacérkodtak a meleg asszonyok. Vele pensesz a szebbnél-szebb Vénusz-szobrok és a Raffael- meg Lionardo-szépségek is kokettiroztak, s ha nem harmincöt, hanem hetvenöt éves korában szemlélte volna őket, akkor is érezte volna ezt az erotikummal határos szépségbenyomást, amely a művészelkek külön áldása-átka s megkülönbözteti őket az egyébként nagyon derék Itáliajáróktól, akik olyan hamar unják meg »a sok főstvényeket«...

Nem tudom, meddig maradok itt, — bizonyosan rövidebb ideig, mint szeretném... Mas században élünk mostan, amikor nyugtalanabb és idegesebb az utazó s nem illi meg úgy a művárosokat, mint a régiek nemzedékek. Elgondolom, mily jó lett volna a tizennyolcadik században élni, — persze olyan viszonyok közt és olyan környezetben, ahogy a frankfurti patriciusi élte le szép esztendeit. Mint reveláció hatott akkor a kultúremberre a »nagy művészet«. Itália nem divat, de iskola volt. A tudnivágyónak s a szépség-gourmandnak az életében egy olasz utazás nem sokkal kisebb szerepet játszott, mint egy házasságra való eltökélés. S Goethe bizony — kétségkívül más is — legalább annyi fontoságot tulajdonított az előbbi eseménynek, mint az utóbbinak. A költészete fejlődésére, harmonikus életének a betetőzésére s az irodalomtörténetben elfoglalt pozíciójára pedig római tartózkodásának és nápolyi kóborlásának nagyobb befolyása volt, mint a Christiane-val való egyébaránt elég boldog házasságának.

Óh, abban a században élni és *vetturino*-val utazni, igazándi olasz *albergo*-kban megszállni, mindent első kézből és nem utikönyv utján kapni, kevés honfitársal találkozni, Rómában a *Café Greco*-ban reggelizni s Nápolyban csupa kosztüm közt vándorolni, csak magunkfajta emberekkel, művészetkedvelőkkel, természetimádókkal és Itáliarajongókkal barátkozni, mindenüvé ajánlóleveleket vinni, s nemcsak az utcán meg a *ristorante*-kben, de kaszinókban és magánlakásokban is érintkezni a városok népével, néhány heti időzés után ismerve mindenkit, s az utcán köszöntve és köszöntetve sétálni végig, szóval: *otthon lenni* Itáliában, minő szerencse s mily boldogító érzés lehetne az! De hát most *másképpen* utaznak...

Schol se éreztem ennek a szerencsének a hiányát annyira, mint most itt ezen a szép tavaszon Neapolisban, ahol a hotelém személyzetét s néhány utitársamat kivéve nem is-

merek senkif. Hát nem volt szebb száz esztendő előtt?... Ajánlóleveleket se hoztam. Igaz, hogy az idők nagyobb részét a környéknek óhajitjuk szentelni, a legszebb fekvésű város szépséges vidékének... Mégis, az öbölcsodára úgy tekintek, mint ha be volnék ajánlva hozzá. S ő is, e csoda, úgy mosolyog rám, mint ha rám ismerne...

(Nápoly, 1893 március.)

Elkészült a zsidó kórház szülészeti osztálya

Junius elsején adják át az új osztályt hivatásának — látogatás a kibővült kórházban

A dr. Singer Bernát szeretetház-egyesület subotical zsidókórháza háromgyedévi fennállása után most eljutott fejlődésének újabb étapjához. Ahogyan a kórház agilis alapítója, Pollák Lajos, a semmiből előteremtette ezt a gyönyörű emberbaráti intézményt, ugyanúgy tovább is fejlesztette azt és lankadatlan energiával megcsinálta a zsidókórház új szülészeti osztályát. Amint eredeti programjában ígért a kórház vezetője, az most megvalósult, hónapok fáradhatatlan munkájának leg-szebb eredményeképpen.

A szülészeti osztályak modern, higiénikus és szanatóriumokat felülmúló berendezése bámulatba ejti a szemlélőt. A zsidókórház eredeti épülete mellett a parkirozott udvarra nyíló külön pavillonban van elhelyezve a szülészeti osztály, amelyben tizenhét beteg nyerhet elhelyezést. Egy közös kórterem tíz ágygal, öt különszoba, köztük három kétágyas és két egyágyas teljesen készen várja a felavatást. Hőfőhérről minden, az ajtókat, ablakokat, függönyöket, a falak keramikaköveit, az izléses butorok, tiszta és higiénikus berendezés ez, amely a szemnek is roppant tetszetős. A fürdőszoba és mellékhelyiségek kitűnő berendezése, a minden betegszobába bevezetett vízvezeték és villanyvilágítás a nagyvárosok legelőkelőbb szanatóriumaira emlékeztet.

A műtőszoba még szakemberek részére is látványosság. Üvegfalak és üvegterítők gondoskodnak állandóan az operációkhoz szükséges teljes nappali fényről. Ragyog minden a tisztaságtól és modernebb műtőterem nincs Jugoszláviában sehol. Mellette egy izlésesen berendezett hall szolgál a lábadozó betegek és látogatók kényelmes tartózkodási helyül és a parkirozott udvarra gyönyörű terrasz nyílik, amely fekvőszékekkel és lebecsátható ponyvatetőjével, napfürdőjével és üdülőhelyül szolgál a szülés után lábadozó nőknek.

Egy rövid riport keretében nem is lehet pontosan beszámolni a szülészeti osztály tökéletes berendezésének részleteiről, mert meg kellene említeni mindent: az ágyak hőfőhérről, új áthuzatit, a pehelykönnyű takarókat, az ágyak elé terített szőnyeget és mindazt a sok apróságot, amelyet a kórház nemcsak modernné teszi, de a kórházak szokásos ridegségével ellentétben derűssé és lakályossá is avatja.

Junius elsején fog megnyitni a zsidókórház szülészeti osztálya és olyan kitűnő orvosok lesznek az élén, ami a legteljesebb megnyugvással töltheti el a betegeket. Dr. Vogl Ibolyka, egy tehetséges és ambiciózus fiatal orvosnő már megérkezett a kórházba. A budapesti Weisz Alice-kórházban és a zsidókórházban Benedik tanár mellett működött eddig mint nőorvos és a subotical zsidókórháznak ezentúl bentlakó orvosa, úgy hogy most már két orvos áll állandóan a betegek rendelkezésére a bejáró orvosokon kívül. A szülészeti osztály vezetését még a nyár folyamán dr. Székely Imre orvos — néhai Singer Bernát főrabbi fia — fogja átvenni. A nagytudású fiatal orvos, aki előbb Bécsben Wiesl, Schmitzler és Adler professzorok mellett dolgozott, most már két éve a berlini zsidókórház első asszisztense és nálánál képzetesebb és hivatottabb szülész nem is kerülhetne

a szülészeti osztály élére. Ugyancsak Berlinből érkezik a szülészeti osztályra egy főmadame is.

A szülészeti osztályon kívül új hullaház, fertőtlenítő és ruhatár is épült a zsidókórházban. A példás rend és tisztaság, amely a konyhában és mindenütt tapasztalható, elsősorban öv. Stark Árminné érdeme, aki már hónapok óta teljesen díjtalanul tölti be a kórházban a házvezetőnői állást. A betegek — akiket végiglátogatunk — a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoznak arról a nagyszerű elbánásról, gondos gyógykezelésről és naponta ötszöri étkezésről, amiben részük van és nem győznek érte eléggé hálákoskodni.

A most már ötvenéves kibővült kórház augusztus 15-iki megnyitása óta összesen 222 betege volt és eddig már 103 operációt végeztek a legszebb eredménnyel. Az agilis és schasem pihenő Pollák Lajos azonban nem elégszik meg az eddigi csodálatosan szép eredményekkel sem, hanem további nagyarányú tervvel vannak, az új szülészeti osztály még meg sem nyílt és az ő képzeletében és terveiben már készen van a gyermekosztály is, amellyel a jövő évben fogják a kórházat kibővíteni, úgy hogy a kórház mellett épület helyén emeletes új pavillont rendeznek be gyermekek részére.

A pénzhamisítás titkai

A pénzhamisítás legfőbb szakértője a titkos műhelyek rejtelméről

Az utóbbi két-három esztendő alatt Európában rengeteg hamispénz került forgalomba. A hamisító bandák rendszeresen idegen állam bankjegyeit utánozzák. Legszívesebben foglalkoznak dollárok hamisításával, amelyek bármely országból származnak is, minden egyes esetben rendkívül sikerült hamisítványok. Ez annál érdekesebb, mert 1918-ig ugyiszólván senkinek nem lehetett hamisítani: rendkívül finomvonalu rajza és a papirosban levő eredeti selyemszálak lehetetlenné teszik a hamisítást.

Akalmunk volt olyan szakembereknél érdeklődni, akik még a közelmúltban is irányítója volt a pénzhamisítók ellen dolgozó detektívcsoporthoz. Ezt a felvilágosítást kaptuk tőle a különféle pénzhamisítási módszerekről:

— A pénzhamisítás terén a leggyesebbek az olaszok, akiknél igen fejlett a nyomdatechnika, azután sorrendben következnek a németek, lengyelek, osztrákok, szerbek, görögök, bolgárok és csak utolsó helyen a magyarok. Pesten amult esztendőben a következő pénzhamisítási esetek fordultak elő: a Futó uccában dinárokat hamisítottak, a Nagymező ucca 18. szám alatti házban egy volt nyomdai gépmester ugyan-csak dinárokat, a Park-szállóházban bolgárokból és örményekből álló banda ötféle angol bankjegyet, az Almássy téren huszdollárokat, a Fehérvári úton 10, 20 és 50 dollárokat, a Vág ucca 3. szám alatt 1000 és 5000 koronás magyar államjegyeket, a Gát uccában pedig Szabó Lajos nyomdász ugyancsak 5000-res és 1000-res című magyar koronát.

Szokott dinárt és osztrák bankjegyet hamisítottak először és csak mikor ez az üzletág nem bizonyult elég hasznothajónak, próbálkoztak meg dollárbankjegyek hamisításával. A hamisítványok kétféle módja van: vagy közvetlen edzéssel hamisítanak, vagy közvetett edzéssel. Az első módszer abból áll, hogy a pénzt lefényképezik, majd a fényképről cinklemezzre viszik át a teljesen hű pénzfotografiát. A cinklapra savval maratják be a fényképen levő mintát, majd a demezt bekenik megfelelő színű festékkel és közönséges kézisaiton kinyomják a hamis bankjegyet. Ilyen módon akarták a dollárt is hamisítani. Két fényképet kellett

Hogy azonban ez az újabb nemes terv is megvalósulhasson, még négy-százezer dinárra van szükség és bizonyos, hogy az emberbarátok hajlandók lesznek minden áldozatra, ha meglátják az eddigi eredményeket. Már most is vannak sokan olyan alapítógok, akik felbuzdulva az eddigi sikereken és a további tervek szépségén, új alapítványt tettek. Május 25-én, vasárnap délután öt órakor lesz az új szülészeti osztálynak és az egész kórháznak a bemutatója a közönség számára, amelyen a kórház vezetősége szívesen lát minden tagot és érdeklődőt és meg kell néznie ezt az emberbaráti intézményt mindenkinek, aki csak parányit is tud lelkesedni.

A betegek dicséreténél, a szemmel látható eredményeknél és mindennél többet mond talán az a levél, amelyet Pollák Lajos íróasztalán láttunk. Egy szegény vak ember tüszurásokkal, a vakok jellegzetes írásával megírt levele, amelyben megindítóan hálás hangon mond köszönetet a kórház nemeslelkű megalapítójának, hogy megmentették az életnek súlyosan beteg feleségét, aki nélkül most a szegény, tehetetlen vak, hat árvával állna támasz és segítség nélkül... Az ilyen dokumentum és kétszáznál több beteg ember meggyógyítása a legszebb serkentés a további munkára.

lyen vannak. Így például a Nagymező ucca 18. szám alatti dinárhamisítók a pénzben, tarakások mögött felállított nyomdában dolgoztak.

— A hamisításnak ez a módja, ha nem is ujkéletű, de igen szokatlan, sőt a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Az a vegyszer tudnillik, amely az eredeti értékelést eltávolítja a bankjegyről, könnyen »halálra sebezhető» a bankjegyet, úgyhogy az eltüntetett értékelés helyére nem lehet más számot írni. Ha pedig az eltüntetés sikerrel is jár, hátra van a másik, szintén igen nehéz feladat, a számjegyek pontos lerajzolása. Hogy ez milyen nehéz lehet, az onnan is kitűnik, hogy egy és ugyanazt a számot többször kell pontosan abban a mintában és nagyságban lerajzolni.

Ez a hamisítási módszer rendkívül nehéz, nagy türelmet igényel, nagy ügyesség kell hozzá és mindenféleképpen tőke, amellyel az eredeti bankjegyeket beszerezétek. Nem is nagyon érdemes vele foglalkozni és így valószínű, hogy az, vagy azok, akik ily módon hamisították az 50 dollárokat, csak díltánsok lehetnek és nem szervezett pénzhamisító társaság.

Májusi léggömbök

Három léggömb repült a kémények fölött, kényeskedve, lustán, mint három galamb, egy piros, egy sárga és egy egészen világoskék, mint maga a májusi ég. Libasorban haladtak egymás mögött észak felé, olyan szabályosan, olyan értelmesen, mintha előre megfontolt szándékkal repülnének és az uccán mindenki utánuk fordult, akár egy csinos nő után. Különösen a gyerekek vágyakoztak erősen és égő szemekkel fixirozták a csodálatos gömböket, amelyek ragyogva szálltak a napsütésben.

— Ni, lufballonok! — kiabált az egyik lelkesen és ujjal mutogatott fel az égre, ahol a léggömbök versenyt futottak a fecskékkel és a virgocok verebekkel.

— Gyönyörű! — dímélkedett a másik és a napba nyújtózva kitért a karjait. Aztán üzőbe vették őket. A léggömböknek határozottan jórluk volt, de a gyerekek kitértőan lohottak árkon-bokron át és csalogatták becéző szökökkel a szépséges, furcsa madarakat. Elsőnek a sárga léggömb merült ki. Bágyadtan leereszkedett a park pázsitjára, mintha csak pihenni ült volna le és elbújt egy tülelő bokor mögé. Messziről mindenki azt hitte, hogy egy nagy sárga tulipán. A két léggömb kiszökött a sorból, hátraarcot csinált és eltűnt a fellegekben. Meg volt mentve. De a piros léggömb élete komoly veszedelemben forgott. Rohant vakon, sután és egyenesen beleszaladt egy álmodozó akácia tuskés karjaiba. A halál torkába. A gyerekek haditáncot tartottak a ta tövében, mint a mesebeli farkasok a magános kismalac fölött, de a léggömb nem kiabálta le a láról, hogy forróvizet a kopasz-nak, a piros léggömb nem volt egy csalafinta természet, nem szólt egy árva szót sem, csak iszonyúan begyulladt, amikor a gyerekek kövel kezdték hajigálni. Megkövezték. Az egyik kö éppen szíven taláta. Nagyot sikoltott a piros léggömb, hörögött és vonaglott, mint akit meggyilkoltak és egyetlen sóhajjal kiadta a lelkét. A gyerekek vad örömmel estek rá. Cibálták, lengették és az egyik megpróbálta lefűzni kövérre. De a piros léggömb meg se moccant.

— Meghalt — mondta az egyik komoly arccal.

— Büdös — konstátálta a másik szontyolodottan és sietve behajította a csatornába.

(T.)

A pénzhamisító műhelyek rendszerint eidugott, sőt külön ellalazott he-

Giardinetta

Neckert, mivelhogy a legnagyobb financiális válság idejében vállalta a pénzügyminiszterséget s a közvélemény a legvérmesebb reményeket fűzte a működéséhez, valaki igen találóan nevezte el az általános és nyilvános remények miniszterének.

Hegedüs Loránt körülbelül ugyanezt a providenciális szerepet játszotta abban a (rája nézve is) válságos esztendőben, amikor őt egy egész nemzet bizalma és reménykedése a pénzügyek élére szöklította, s ő is inkább a szép remények, mint a csúf pénzügyek minisztere volt. Minden országban és minden időben így van ez. Normális viszonyok közt minden tisztességes szakember be fog válni a pénzügyminiszteri székhely, zülött gazdasági helyzetben pedig bukni a Kerkapolyak, a Hegedüsek s még a náluk kiválóbb financzsenik is.

Jaj annak a pénzügyi kapacitásnak, ha még oly gondviselészerű férfiú, aki kétségbeesett pénzügyeken akar segíteni! Neckert, akit diadalmenetben vittek Párisba, mikor a királya miniszterré tette, a nép gunykacaja és brutális átkozódása kísérte svájci menedékebe, amikor az állását otthagyni kényszerült. Hegedüs, aki egészségesen ült be a tövises bársonyszékébe (mert a puha bársonynak is vannak olykor szuró tövissei), ahová a közvélemény reménysége szöklította, betegen távozott onnan s a financiákat is krónikus-betegen hagyta hátra.

Az országok zilált pénzügyeit nem — még oly zseniális — finantudósok, valutahűsök és devizamatadók hozták rendbe, hanem a polgárok józansága, takarékosága és politikai, társadalmi és gazdasági erkölcsé. Ezek a jó tulajdonságok és ez a morál hiányoztak akkor is, most is. Ott is, itt is.

Bamberger bécsi orvosprofesszoról maradt fenn egy halhatatlan mondás.

Egy női páciense, akit folyton nagyszagos asszonynak címzett, értődötten figyelmeztette:

— Kérem, tanár ur, én *Hofrätin* vagyok!

— Ebből a betegségből nem gyógyíthatom ki, — felelte a szókimondó tanár.

Irók és művészek beszélgetnek a kávéházban a terveikről, a reményeikről, a vágyaikról, s mindegyik elmondja, mi a legfőbb óhajta.

— Szeretném a szoborcsoportozatomat eladni, az árán Párisba utazni s egy évig ott élni, tanulni, — mondta az egyik.

— Boldog volnék, ha a miniszterelnök arcképét megfesthetném, — sóhajtott a másik. — egyszerre híres ember lennék.

— Négy-öt nyugodt hónapra lenne szükségem, hogy megírhasam a nagy regényemet, — nyilatkozott egy novellaíró.

— Oh, csak találnék egy jó fordítót, akinek a segítségével a darabjaimat külföldön is eladathatnám, — vágyakozott egy drámaíró.

Végre a poeta, szép hrai versek álmódója és megírója szólalt meg:

— Szeretnék bankár lenni!

Egy kollégája fejcsóválva mondta neki:

— Javíthatatlan idealist Nem lesz belőled soha semmi!

Dumouriez a konföderált Lengyelország felszabadításáért harcolt (1771), de nem tudta azt megmenteni. E szerencsétlen nemzet dekadens nemességének a féltékenysége, a léhasága és az élehetlensége nagyobb volt, mint a kitűnő katonai harci készsége és leleményessége. Amikor a végpusztulást látta, amikor Sapiéha-t a saját »hivei« koncolták föl, Zarenba áruló lett, a hazafias Oginski menekülni volt kénytelen, s a lengyeliség lelke, a szép Mnischek grófné, belebetegedett a hazája szomorú sorsába, Dumouriez is kétségbe esett, eltörte a vitézi kardját és busan kiáltott föl:

— Oh, te ázsiai nemzete Európának!

Másfél száz év előtt egy ilyen nemzete volt ennek a világrésznek. Azóta, s főleg az utolsó tíz esztendőben, annyira haladtunk az európai civilizáció útján, hogy most már sok van. Még azokra a népekre, amelyek azelőtt a polgárosultság élén haladtak, még azokra is rá lehetne szólni elkeseredetten: »oh, ti ázsiai népe Európának!«

Sőt gondolkozni kellene, vajjon melyik Európában élő nemzetről lehetne egészen határozottan állítani, hogy európai? Arról megjósolt valaki a háboru alatt, hogy t. i. egész Európa el fog ázsiaiósodni, annál rosszabb történt: Európa barbarizálódott. S ha ez így megy tovább, nem sok idő múlva Ázsiába kell menni annak, aki európai országot akar látni.

Goethe-nek elég oka volt rá, hogy szeressen élni. Előkelő, vagyonos és egészséges volt, s — ami fontos! — a nők viszonzszerették. Öregkorában is megőrizte a méltóságát s kedélyének a derijét, — mégis, ha a magas koráról volt szó, némi melankólia vegyült a

gondtalan hedonizmusába. Mikor egyszer sajnálkozva állapította meg, hogy már 75 éves, valaki a weimari udvarból, így vigasztalta:

— Hála Istennek! Hiszen akkor Excelenciád még jó messze van a száz esztendődtől!

— Igen, igen, — felelte kissé kedvetlenül a nagy költő. — De nagyon közel vagyok a nyolcvanhoz!

Még aki oly kevéssé fél a haláltól mint Goethe, még az is fél az öregségtől...

Szobaleányt fogad egy asszony, aki csak néhány esztendő előtt lett »nagysága« (mert azelőtt nem tartott cselédet), s kérdezi, mennyi bért kér? A leány megmondja, s az asszonyság elszörnyűködve kérdezi:

— Mért kér tőlem duplaannyit, mint az előbbi helyén kapott?

— A dolog nagyon egyszerű — felelte a szobaleány. — Azok kitűnő uri népek voltak, akiktől sokat tanultam. Most pedig olyanokhoz szegődök, ahol majd sokat kell tanítanom.

Don Juan a pokolban

Irtá: Sz. Szigethy Vilmos

A soros ördög a karján vezette Don Juant a pokolba, ahol már késszen várta az illatos forró olajfürdő, a látvizorai, a tüvel bélelt köntös, muzsikának a bádögverők zenekara. Amerre elhaladtak, a beérkezettek hosszú sora falát köszöntötte őket, rengeteg férfi, aránylag kevés nő. A férfiakat nem méltatta figyelemre Don Juan, de a nők között izgatottan kutakodott, hajuk illatára megremegett az orr-cimpája, majd kiugrott a szeme golyója.

— Nagy bűnös vagy te még most is, intette az ördög, százezer esztendő is kevés lesz a megjavulásodra.

— Ne bánts, nyögte Juan, nem volt a földön nálam szerencsétlenebb teremtes.

Az ördög előkurjantott egy volt minisztert s megparancsolta neki, hogy csiklandozza meg pávatollal a talpát.

— Nevetni akarok, rég mulattam ilyen jól. Te voltál szerencsétlen? Hát az a sok elkárhozott lélek, akiket te tettél tönkre? Miért csináltad akkor?

— Nem tudom, de annyi bizonyos, hogy a szívemnek alig volt hozzájuk köze. Én áhitottam a boldogság után a legjobban, kergettem lázasan és sehhol sem találtam meg.

— Az elbolondítani való nőket mindig megtaláltad.

— Ugyan, kérlek, iöttek azok maguktól is.

— Persze, a patakmolnár felesége után én futkostam, nem te.

— A patakmolnár? Melyik is volt az? Tudom már, egy olyan kis gömbölyű, aki halálosan szerelmes volt az urába.

— Ezt a szerelmet bolygattad meg.

— Kérlek alásan, az egészen más. Itt elvi kérdéstről van szó, ti ehhez nem értetek. Ez az emberpár olyan izléstelen volt, amilyent még én se láttam. Egész nap csókolóztak, leginkább ha látták őket; főleg az asszony csimpaszkodott az ura nyakába. Tűnődni kezdtem, hogy ugyan mire való lehet ez? Isten a szerelmet diszkrét ajándékkal adta s aki tüntet vele, annak valami oka van rá. Én megpróbálok! — gondoltam.

— És csak kétszer jelentem meg az asszony ablaka alatt, harmadszorra kinyitni a szamat fölösleges volt. Ha te tudnád, hogy fájt ez nekem!

Az ördög megint előparancsolta a minisztert a pávatollal.

— Megpukkadok, ha nem nevetnem ki magam!

— Nem is olyan nevetéses, folytatta Don Juan. Én az igazi szerelmet, a tiszta sziveket kerestem. Valakit, aki úgy hozza meg áldozatát,

hogy az egész lelkét nyújtja. De nem volt lelkük, hidd el, hogy nem volt. Aki a leglángolóbban ölelt, az is önmagát szerette, nem engem. Én csak a lépcső voltam a számára, amelyen át eljut a titkos szándékai palotájába. Szó sincs róla, volt bennem valami kiméletlenség, sose tudtam várni... s akárhányszor nem kellett már abban a pillanatban, amikor kimondta az igent.

— Azok a könnyek... Nem éget a sok női könny?

— Egyetlen igaziért szívesen el-kárhoztam volna, de nem voltak igaziak.

— Sokat hadarsz itt össze-vissza, mi figyeltünk!

— Lehet, de nem ismertétek a titkomat. Kitaláltam egy vegyi eljárást, amely valósággal impregnálja a könnyeket. Mikor felszárítottam a selyemkendőmmel, a laboratóriumba vonultam és vegyelemeztem. Minden árnyalatot elmond-tak.

— Az a tizenhat esztendő gyerek nem azt siratta, hogy megrontottad az életét?

— Menj már! Az volt a legélénkebb csalódásom. Igaz ugyan, hogy Bettike könnyei akkor kiapadhatatlanok voltak, de a kis bestia másért sirt. Selyemruhát szeretett volna s én épp arról beszéltem neki, hogy megint az adósok börtönébe kerülök, mert egy fillérem sincs.

— Cinikus vagy!

— Bár az lehettem volna! A cinikus már nem szenved, mert túl van mindenben.

— A négy-gyerekes anyát is azért bolondítottad el, hogy kipróbáld az érzéseit.

— Vagy hiszed, vagy nem, de azért, hogy kissé az epémre ment már a női mintakép emlegetése, bizalmatlan vagyok a szentek iránt. Ezt az anyát sehhol sem lehetett látni, csak a családjának élt, megvont magától mindent. Soha nem táncolt, a férfiak óvatos tisztelettel közeledtek feléje, mint amikor Máriás lobogót látnak. A harmadik bókra a karomba dőlt.

— Ugy van és keserves lelkiismereti furdalásában alig akartak kiapadni a könnyei.

— Kis macska fült! Az ő könnyeit is impregnáltam, megvizsgáltam, egész sereg férfi képét mutatta. Akikkel találkozott az életben, akiknek szívesen borult volna a keblére, ha azok nem tisztelik annyira. Ezt az elpazarolt ifjúságát, sok szép tavaszát siratta akkor.

Don Juan nagyot sóhajtott, a tekintete megpihent egy szurok-katlanon.

— Ti, világtól elmaradt lények,

sosem értitek meg, milyen tövises egy ilyen szerelmi pálya. Ti csak a felületet látjátok és sikerekről pletykáltok, pedig az eseteink között a siker a legritkább. Soha sem adta senki önmagát azért, mert átértette az ajándék isteni nagyságát, már pedig én ezt kerestem. Amikor valakit magamhoz akartam formálni, hogy az én szívem ütemére verjen a szíve, már elvesztettem. A legromlottabb épp úgy féltette a saját egyéniségét, mint a legártatlanabb. Nem az akaratere hiányzott belőlük, hanem a lélek mélyén szunyonyadó szándék lázadozott. Én mindenre hajlandó voltam, elejbük mentem, hajlandó a megalázódásra, a lemondásra, hogy ők is közeledjenek. Ideig-óráig beleringatták magukat hazug illúziókba, de minden csak egy percig tartott s a régiek lettek megint.

— A nyomorék leány is?

— Eh, az majd meghalt a hűség-től, mert azt hitte, hogy a legünnepebb asszonytól hódított el. Csáládi nexust, szemérmét, mindent ledobott magáról egy pillanat alatt, hogy hivalkodhasson velem. Járta sorra a barátnőit, ide nézzetek, randevuról mondott le miattam, láttam a levelet! Azt a gögös teremtest ugyancsak lefőztem!

— Csakhogy soha többet feléje se néztél.

— Az mindegy volt neki, mert megélt egyetlen öleléséből. Ezt kiszélesítette, felpántlikázta, agyonromantikázta s öregasszony korában is rólam talált ki meséket, mikor hazament a prédikációról. Ha látom, hogy szíve van, vergődik, busul, — odahagyok érte mindenkit, rohanok vissza, hozzá. Simogatom, selyempárnákba burkolom a pupját, csókolom ferdére nőtt száját, mindegy, hogy milyennek látja a világ, nekem a leggyönyörűbb, a legédesebb, mert az enyém. De itt se volt szerencsém.

— Vén leányokat sem kiméltél! Azok pedig tudnak szeretni, mert sok álom gyült bennük mézzé!

— Azt hiszed, a tépedt szőlő válogat a darazsak között? Ők tul voltak már a valóságon s legendák-ká szökték apró élményeiket. Egy-egy szó, ami elszállt a semmiségben, most százszoros visszhangot verve tért vissza. Az öreg folyóiratokban ibolyát préseltek valamikor, ők maguk szedték, de ebben a korban úgy érezték, hogy kaptak valamilyen lovagtól, aki az időknek megfelelően féltéredre ereszkedett, jobb kezét szívére szoritotta és örök esküvést tett. Az imakönyvben diófalevél száradt s levendulaillatos volt a fehérneműs szekrényük, ahol tisztességesen maganyaku ingek sárgultak és vastag barchettek hirdették, hogy az egymásra szoritott papírvékony ajak forróbb tud lenni a husosan buja szájnál is.

— Megtaláltad itt, amit kerestél?

— Nem találtam meg, hajította le fáradt fejét Don Juan. Ezek nem engem öleltek, hanem az álmaikat. Elolvadtak valami szent, végtelenségben, tüzes karikat hányt a szemük, — az utolsó szép, ami megmaradt belőlük — s visszaröpültek a múltba. Mindig suttoztak egy nevet, de soha az enyémet s Amália egy hét múlva megható bizalmaskodással mesélte el a bűnét — éppen nekem. Amit én mondtam a fülébe, azt a gardakapitány szájába adta, aki éjszaka kopogtatott az ablakán s elvitte az erdő kápolnájába.

— Hát a többi? A grófnő?

— Gondolni sem szeretek rá. Szemembe mondtam, hogy a kobiló rit-terre volt bennem kíváncsi, vajjon a köznép is ösmeri-e a szerelmet, amit ő a maguk kiváltságos élete fűszerének hitt. Reszkettem érte, ájulásba csókoltam s akkor azt dadogta: Jaj, ha kocsis volnál, talán tudnád szeretni.

'Az ördög gondolkodóba esett.
 — Nem tudok neked hinni, hiszen annyi mindenkit vezettél már félre. Mert ha igaz, hogy nem ismered a szerelmet, akkor valóban szerencsétlen voltál.
 — Ismertem — mondta Don Juan nagyon tompán, remegő fájdalommal —, most is csak utána vágyakozom, végigszenvedném a földi élet minden keserűségét egy csókjáért.
 — Asszony?
 — Leány.
 — Szép?
 — Nekem a legszebb, bár voltak elfogultak, akik piszének mondták s felhánytorgatták a szeplőit.
 — A haja?
 — Nem volt annak színe, olyan se szőke, se barna keverék. A sze-

me sárga, de sohasem vetette rám. Szaladtam utána, észre se vett. Bezörgettem az ablakán, — rám uszította a kutyát. Egy kopasz irnokot szeretett, annak a vállára fonta a karjait, amelyek közül az egyik kurtább volt, mint a másik. Ezt nagyon szerettem, ez nem hallgatott meg, hiába sirtam, könyörögtem, orditoztam, ezt imádom még ma is. Nagyon, nagyon boldogtalanná tett.
 Don Juan elhallgatott, az ördög félrehuzta, mert ragyogó transzport érkezett az uton. Tünelmes, formás, álombaillo asszonyok, aranyhajú lilium-leányok, akik hisztérikusán sikoltottak fel:
 — Juan, csak még egy szóra!
 Don Juan tenyerébe hajtotta az arcát és sirt. Azt az egyet siratta, aki nem akarta szeretni.

A csantaviriek panasza

Válasz a suboticei adminisztratúrának a csantaviri templom-ügyben tett nyilatkozatára

A csantaviri plébánia-templom ügyében a *Bácsme gyei Napló* május 11-iki számában közölte a suboticei apostoli adminisztratúra nyilatkozatát. Anélkül, hogy a templomépítés és a kegyuri kérdésben a *Bácsme gyei Napló* állást kívánna foglalni, a csantaviri hívek kérésére közli az alábbi nyilatkozatot.

Előre bocsájtjuk azt, hogy »Subotica a mostoha kegyur« cím alatt a *Bácsme gyei Napló* f. hó 10-i számában megjelent cikket nem mi sugalmaztuk, ennek megjelenéséről tudomásunk sem volt.

A suboticei adminisztratúra nyilatkozatára az ügy megértése érdekében a következőkben válaszolunk:

Mi ez ügyben Subotica városához első ízben a kerületi esperes vezetés alatt, majd a suboticei apostoli adminisztratúrához folyamodtunk szóval és írásban, de mindkét részről merev visszautasításra találtunk, pedig mikor az apostoli adminisztrátor urnál kinevezése alkalmával tisztelegtünk, akkor biztatott bennünket, hogy előmozdítja, csak a kezdeményezést nem vállalta magára a kegyurral szemben. Később azonban nem tudjuk mi okból Pál fordulást csinált, küldöttségünknek hátat fordított és ott hagyta mint Szent Pál az oláhokat.

Midőn azt láttuk, hogy főtisztelendő Budanovič Lajos Subotica város Szent Teréz-plébánia plébánosa akkor is az marad, mikor mint apostoli adminisztrátorunk minden mellék tekintet nélküli csupán egyházi alapon és elvek szerint kellene eljárnia, mikor a reánk nézve elsőrendű ügyet, »kis ügynek« deklarálja és Subotica város vidékeit védi az ő közvetítése mellett felterjesztett írásból kérelmünket is »most nem alkalmas az idő a patronátus rendezésére« szavakkal jogtalanul ad akta teszi, midőn továbbá templomunk boltívén újabb repedések jelentkeztek és így az ügy dülőre jutását sietették, akkor érlelődött meg bennünk az az eszme, hogy ügyünket egy teljesen páratlan fórum, az apostoli adminisztratúra felettes hatósága, a beogradi pápai nuncius elé terjesztjük. Az ő előzékeny, szíves és megértő fogadásából igenis azt a reményt merítettük, hogy igaz ügyünket felkarolja. Hogy a lépéseket meg is tette, azt az apostoli adminisztratúra nyilatkozatából kiolvasható felszisszenéséből is látni lehet.

Ha Subotica város kegyuri kötelezettségeinek bármilyen okból nem tud megfelelni, úgy mondjon le jogairól is, hiszen azt ugyis csak az által gyakorolja, hogy Csantavér községnek plébánost választ. Ezt majd elvégzi az egyházi hatóság, amelyre a kegyuraság vissza száll.

Csantavér község római katolikus hitközsége sohasem kívánta azt, hogy a kegyuraság reá ruháztassék. Azt, hogy Subotica város kegyurasága megszűnjék csupán két a kánon-

jogból kifolyó alapon kívánta. Egyik ok az, hogy a templom felépítéséhez szükséges az apostoli adminisztratúra szerint is — tíz-tizenötmilliót kitevő összeget közadakozás útján nem lehet összegyűjteni, annak megszerzéséhez adót kell a hívekre kivetni, de az 1186 kánon második pontja szerint a templom építés céljára ott, ahol kegyur van, adót kivetni nem lehet. A második ok pedig az, hogy az 1451. kánon első pontja köteleességé teszi a rendelkezés joggal felruházott egyházi főhatóságnak, hogy a világi kegyuraságot lehetőleg szüntesse meg, különösen abban az esetben, ha nem teljesíti köteleességét. Mi világiak vagyunk, mégis az egyház kezébe akarjuk fektetni a kegyuri jogot, amit az egyháziog célhoz azáltal, hogy újabb patrónusi jogot senkinek se ad s hogy világi szempontoktól mentesen tisztán az egyház szellemében tölthessenek be a plébániák. Abban a hiszemben voltunk, hogy az apostoli adminisztratúra mint legfőbb egyházi faktor ebben a kérelmünkben támogatni fog s kötelessége is lett volna támogatni, nehogy előfordulhasson olyan eset is, mint évekkel ezelőtt a tavankuti plébánia betöltésénél Rómics Gergely személye által, aki öngyilkossággal, kutbaugrással végezte be az egyház szempontjából dicstelen életét.

Subotica városa az adminisztratúra kezei között levő határozat szerint 1924. évre 4000 mond négyezer dinárt szavazott meg a csantaviri templom kijavítására. Ez összeg még egy kijavítási költségvetés megkésztéséhez szükséges állványok felállításához sem elégséges. Ebből meglátszik, hogy a kegyur mennyire szíven viseli a mi templom ügyünket. Ha nincs tehetségében a régi kötelezettségeinek megfelelni, minek alapítja az adminisztratúra által felsorolt új plébániákat?

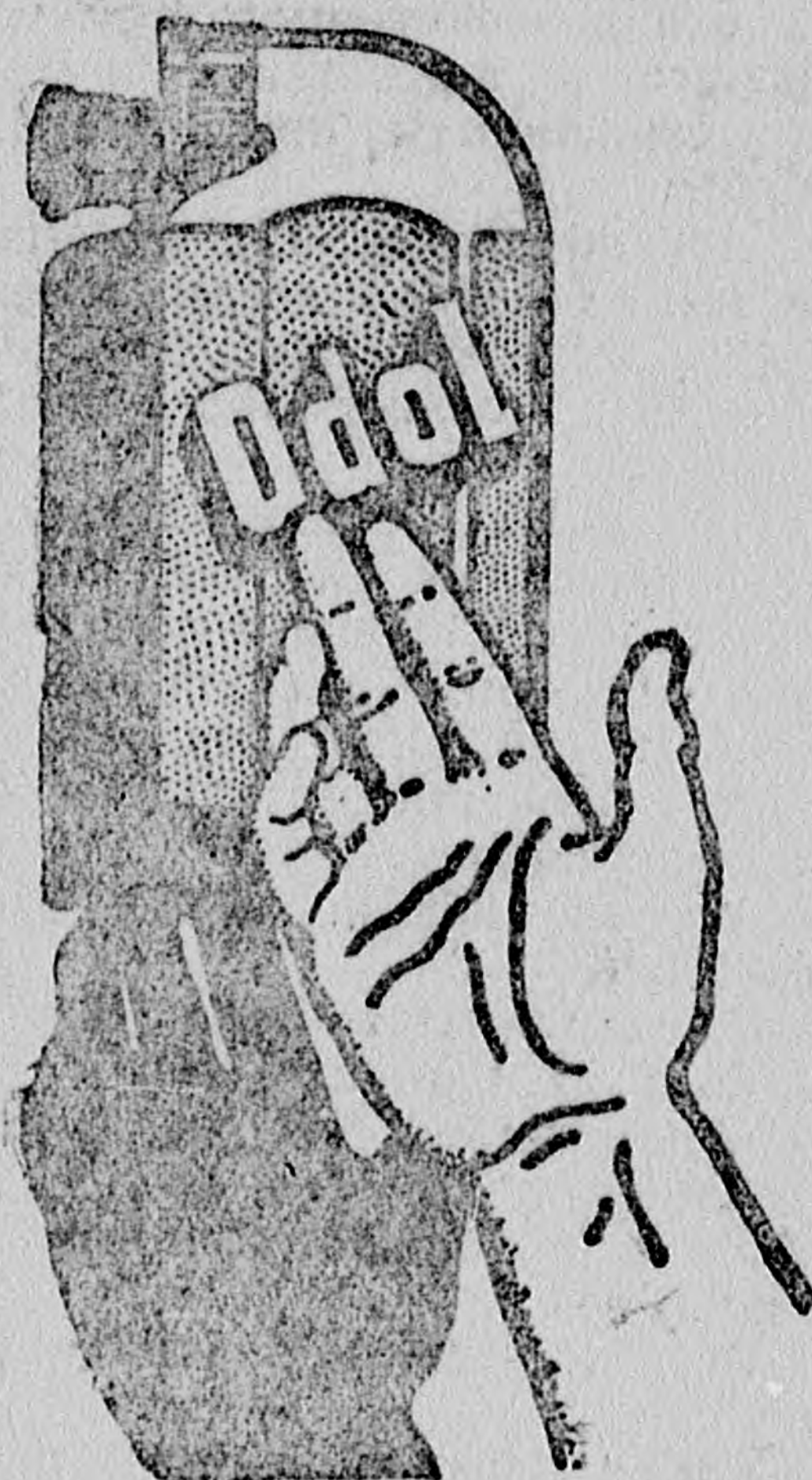
Különösnek találjuk, hogy míg velünk szemben az egyháziog azon törvényét hangsúlyozza, hogy új patrónatusi jogot senki sem szerezhethet (mi pedig erre sohasem reflektáltunk) addig azt mondja nyilatkozatában »hogy Subotica városára, mint kegyurra a közel jövőben az új suboticei plébániák létesítése alkalmaival nagy feladatok megoldása vár«. Tehát Subotica kivétel? Subotica nyerhet új kegyuri jogot is?

Csantavér község hajlandó templomát felépíteni s ahhoz van is áldozatkész közönsége, mert első szóra önként maguk a hitközségi képviselői tagok közel öt vagon búzát ajánlottak fel. A közönség is beszálított 13563 kiló búzát. Egyszázezer dinár körüli pénz is rendelkezésre áll, pedig a gyűjtést tulajdonképpen meg sem kezdtük. A templom kijavításához azonban, mely a szakértők szerint egy-két millióba kerül, azért nem járul hozzá, mert a szak-

értők szerint ez csak egy-két évre odázná el az újá építést, de maga a templom is olyan kicsiny — 28 méter. — hogy a híveknek csak egy kis töredéke járhat bele. Milliókat egy meg nem felelő templom kijavítására hiába nem dobunk ki. Mind-ezeket igazoló hatósági mérnökj okmányok az adminisztratúra kezében vannak.

Földrajzilag talán mégsem esik olyan távol Csantavér község Suboticitól, mint feltüntetik. Hiszen templomában minden vasárnap van bunyevác mise a suboticei bunyevácok részére, amely misén való éneklésért maga Subotica város fizet a kántornak. Az apostoli adminisztrátor ur, míg bár küldöttségünk ezt kérte, nem jött ki, hogy meggyőződjék templomunk rozoga és szűk állapotáról, de még a bérmlás szentségében sem részesíti községünket, holott a Subotica patronátusa alá tartozó összes plébániákon kiszolgáltatta ezt tavaly. Csantavér szomszédságába eső helyeken: Stara-Kaniza, Senta, Gunaras, Tornyospusztá stb. pedig kiszolgáltatja az idén, csupán minket kerül el. Hogy ezt mivel érdemeltük ki, azt igazán nem tudjuk. Csak nem azzal, hogy mi — világi emberek nem sajnáltuk a sok járás-kelést (Bajmokra az espereshez, négyszer a kegyurasághoz, háromszor az apostoli adminisztratúrára és Beogradba a nunciaturára azért, hogy templomunk fölépüljön, mert Csantavir nyolcezer hívének, Subotica, Stara-Kaniza és Senta, Tornyos Csantavér közelébe eső tanyai lakóság 6000 hívének vallás erkölcsi érdekéről van szó. Kinek érdeke? Kinek lesz haszna abból, ha templomunk föl nem épül? Ha a hitében meggyengült lelkü nem látja, hogy annál sem talál megértésre kit Krisztus helytartója — a pápa — rendelt hitének megerősítésére, hite gyakorolhatásának támogatására.

A beogradi pápai nunciusnál járt küldöttség.

Hogy ép maradjon szája, gége, fog,
 Hogy pusztuljanak a bacillusok,
 Odol kell!

Mélyebben az ok!

Akar-e
 a patkányoktól megmenekülni?
 Használja az egyedül biztos és célravezető szert, a
ZETA-foszforasztát,
 hatása legrövidebb időn belül a legbiztosabb mértékben érvényesül.
 Küldjön be 20 dinárt a gyárnak:
Zeta D. D. Sombor
 és kap egy próbatégelyt költségmentesen.
 Biztos hatásért kezeshedünk!

3317

RATRIA

szérumtermelő
 intézet
 Subotica
 Telefon 30.

Szállít mindennemű
 szérumot
 és oltóanyagot.

2393

Díjtalan körmeállapítás
 és felvilágosítás.

Butorok, ebédlok, hálók, uriszobák
 raktáron legolcsóbban Brauchlernál Su-
 botica, Halpiac.

JUGOSLAVIJA

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

BÁCSMEGYEI FŐTELEPEI:

NOVISAD

Petra Zrinjskog 36
 Telefon 55

SUBOTICA

SOMBOR

Kr. Aleksandra 7.
 Telefon 303

Trg V. Stepanovića
 Telefon 216

2367

Fonott FAREDÖNYÖKET
 és esszlingi FAREDÖNYÖKET
 prompt és szolid kivitelben szállít
BENCZE ANTAL ÉS FIA
 rofőnygyára
 VEL-BECKEREK (Bánát)
 Uynökök keresztetnek

Tere-fere

A jövő energiája. Steimetz doktor New-Yorkban előadást tartott a jövő energiájáról.

— Nemsokára — mondta — talán egy évszázad, de legkevesebb két évszázad múlva az ember úgy táplálkozik majd, hogy nem szorul rá a gabonaművekre, helyettük ásványi anyagokból készített mikroorganizmusokat eszik.

Ez a nem új, de hangzatos jóslat, mely az embernek a rögtön való végleges szabaddulását jelenti be, föltűnési keltet az amerikai fővárosban.

— Melyik tehát a jövő energiája — kérdezi a tudós előadó. A nap energiájának (minden energia forrásának) legelőkeltebb felhasználói a növények, csak hogy a legnagyobbak csak nagyon lassan alakítják át (egész évszakra van szükségük); ellenben mikroorganizmusok — elsősorban a gombák — varázsos gyorsasággal magukba hasonlítják a Nap energiáját. Nem egy évszak, egy nap elegendő számukra, hogy egész nemzedékük elszaporodjék. Ennek következtében a jövőben nyilván az ilyen mikroorganizmusokat tenyésztik. A földművelőket, az agráriusokat egy új típus helyettesíti majd, a gombatenyésztő, ki a Nap energiáját táplálkozási célokra feltudja majd használni.

Még valamit jósl az amerikai előadó: azt, hogy a buza ára, természetesen száz vagy kétszáz esztendő múlva hirtelenül leesik majd, mert a gabonamű akkor senkinek sem kell. Addig azonban a kisgazdák az urak s áldott a mindennapi kenyérünk.

Automobilok védőszentje. Oclave Mirbeau híres drámájában a főhős így szól:

— Mult héten az autóm elgázolt egy borjút. Néha az is megeshet, hogy egy gyermeket gázolok el. Kinek mi köze hozzá. Én fizetek.

Ez a förtelmes kiszólás a darab bemutatóján a méltatlankodás oly moráját keltette a nézőtérben, hogy az előadást félbe kellett szakítani. Kevés autótulajdonos vetemedik ilyen cinikus kijelentésre és gondolkodásra, de azért még mindig sokan vannak, kik hűnös nemtörődomséggel kihívják a törvény szigorát.

Párizsban egy építőmester multkor halálra gázolt egy gyermeket. Három hónapi fogságra ítélte a törvényszék és tízezer frank kártérítésre. Örülhetett volna, hogy ily olcsón megmenekül, de az autós mindenáron föllebezni kívánt. Most megkapta az elégtételt. A főbbviteli törvényszék egy hónapi szigorú börtönre ítélte és tizenhétézer frank kártérítésre.

Különbözik most azt is közlik a párisi lapok, hogy az autótulajdonosoknak van új védőszentjük. Szent Kristóf. Egy francia pap társaságot alapított, melynek tagja lehet minden autótulajdonos, ki évente tíz frank tagsági díjat fizet. A tagok, mint olvassuk, Szent Kristófhhoz fohászkodnak, hogy óvja meg őket a hirtelen haláltól és minden kellemetlen uti szerencsétlenségtől. Hogy a gyalogjárók elértéért is imádkoznak-e arról az illető lapok nem adnak hírt.

Ellopják Európát? Az Amerikaiaknak rengeteg dollárjuk van, égis éré föllegtakaróik, pompás lakásuk. Csak egy hányz s számukra: a rom. Ezt idejőnnek megszerezni, Európába. Most van belőle elég.

Utóbb két becses ereklyét szállítottak el innen, melyet egy amerikai dollárkirály vásárolt meg: Napoleon egy mellényét és egy kalapját.

Ezeket a tengerentúli gazdag, lelkes vásárlókat eddig sokszor becsapták már. Sokszor vetek meg régi képek helyett, új, ügyesen hamisított mázolmányokat, ódon butorok helyett tegnap-készített asztalokat, melyeket mesterségesen karcoltak össze és lyuggattak ki sörétekkel. Ujabban az acél és petróleum királyok is óvatossabbak. Egész építészeti emlékeket akarnak megszerezni maguknak.

A keleti Piraneusokban, Saint-Genis des Fontainesben van egy kolostor, mely a carolingi korszak Szent Benedek rendi apátságához tartozott és műtörténészek

véleménye szerint rengeteg értékű, mint-hogy a franciaországi román építészeti és szobrászati legrégebbi remekei. Most ezt a kolostort meg akarta vásárolni egy amerikai milliárdos, hogy oszlopaikat egyenként átszállíttassa az Új Világba és felállíttassa palotája körül. Ugy látszik, az ilyen műtörténeli régiséget nem eléggé védelmezi a francia törvény, mert az eset a sajtóban sok vitára adott alkalmat. Szegény európaiak attól — félnek, hogy az amerikaiak darabonként ellopják ez egész világrézervet...

Regény nyolcszáz főszereplővel

Ilyen rekord sem volt még az európai regényirodalomban. Ezzel az eredményrel egy japáni író dicsekszik, kinek regényét most fordítja angolra Arthur Waley, a British Muzeum egyik előkelő hivatalnok.

A regény cselekményét nyolcszáz főszereplő viszi előre. Amint a fordító állítja, munkájához külön mellékletet készített, az olvasók használatára, hogy ezen a sajátos művön át kalauzolja őket.

Maga a fordítás munkája legalább hat évig tart, mert a regény több, mint hatszáz ezer szóból áll és hat vastag kötetet tesz majd ki.

Ennek a furcsa regénynek az írója Mulasaki, a japáni udvarban élt kilenc évszázaddal ezelőtt, itt olvasta fel művét, melyet pergament tekercsekre írt s megelőzve vele a sorozatos, modernnek nevezett regényeket nem csak egy nemzedék élettörténetét mesélte el, hanem fiaiknak, és több rákövetkező ivadékaiknak történelméről is.

Hőse a császár törvénytelen fia, ki el akarja venni feleségül kedvesét és boldogtalan szerelmében különböző kalandokba bonyolódik. Kivüle azonban van még sok más hős is. Számszerint hétszázkilencvenkilenc.

Irodalom és bor. Mai, modern írók már nem igen irnak bortalokat, nem ünneplik lázas versekben a venyige nedvét s a borágat.

Ady Endre temesvári hónapos szobájában

A husz éves Ady otthona az Arany János uccában
Mikor Ady dijnok volt a temesvári itélőtáblán

Husz éves, nagyon szegény és nagyon elkeseredett volt Ady Endre, mikor 1897 szeptember 23. napján a józsefvárosi állomáson egyetlen kofferrel felpakolva kiszállt a pesti személyből. Temesvár — kiáltotta a kalauz. Új város, idegen város, új emberek — idegen emberek tárultak az ifjú szilágysági jogász elé, ki a lovasuton beutazott a várba. Akkor még vár volt a belváros, sáncokkal körülvéve, este kilenckor szigorúan zárható kapukkal, ha a tisztelt garnizonkommandó úgy kívánta. Az első utja Makoldy Miklós urhoz vitte, kinek barátságos hívogatására vállalta Ady a kir. itélőtábla dijnoki tiszttségét, harminc forint havi fizetésért. Makoldyék a »Szilágy« révén is, melyben akkoriban Ady diák jónéhány cikke megjelent, de az Ady családdal való régi ismeretségük révén is nagyra becsülték az ifjú Ady Endrét. Kitiűnő tisztelettel fogadták az elhelyezkedés első napjaiban szükségálláshoz is segítették, míg Ady valamennyire megbarátkozott Temesvárral és szállás után kezdett nézni. A vár, a Belváros katonás-német világa az első perctől kezdve nem volt nyíre való Lakáskereső utja kivitte a Józsefvárosba, ahol a táblai segédhivatal dijnokai közül többen is laktak. Valamint kedves csendes utcát keresett, hiszen Temesvárra tanulni jött. Lakás akadt bőven mindenfelé, volt vászarték, csupán a lakbér fizetési lehetőségek voltak korlátozottak. A Béga folyó és a Józsefváros főutcája a Kossuth Lajos utca között fekvő csendes igazi külvárosi típusu Arany János utcában szemelték ki Ady temesvári szállását. A

A németek azonban újra összefüggésbe hozták az irodalmat és a bort. Ők nem utánozhatják a franciákat, kik ma is aranyban küldik ki az irodalmi díjakat, ennél fogva tiszta germán középkori hagyományokhoz folyamodnak, azzal igyekeznek felszítani az irodalmi becsüveget.

Württemberg polgármestere felhívást intéz a Frank föld minden költőjéhez, hogy vegyenek részt egy drámai pályázaton, melyet nagy ünnepek közepezté Württembergben tartanak. A drámának, melyet a város piacán mutatnak be, Kilián legendás életéről kell szólnia. A győzelmes költő jutalmul ötven üveg Bockbeutelt kap, híres frank pezsgőbort.

Ha a jutalmat előbb osztanák ki a pályázók között, a költők ihlete kétségtelesen nagyobb volna. A frank költők örömmel fogadták el az indítványt s már írják is drámájukat, ötven üveg pezsgőbort reményében.

Gyermek vagy macska?

Mi ér többet, egy gyermeknek, vagy egy macskának az élete? Igaz, hogy sok ember többre becsüli öbéli kutyáját a felebarátjánál, de erre a kérdésre a legdühösebb állatbarát is azt felelné, hogy az emberélet mégis értékesebb.

Csak hogy az angolszász lélek mindig meglepetéseket tartogat számukra. Grimsbyben, egy angol kis városkában egy bator ember megmentett egy gyermeket, ki fuldokolt, mire a polgármester megköszönte szolgálatát, majd egy egyszerű okmányt nyújtott át neki, amit ilyen esetben szokásos.

Nemsokára azonban elsülyedt egy hajó és a tengerész, ki már a partra uszott, visszatért a süllyedő hajóra, csak azért, hogy kimenthesse onnan kedvenc macskáját. Ez a regényes história megindította az egész angol kisvárost, szótében hosszában beszéltek róla s a matróz bátorságáért a legnagyobb díjat, az aranyérmét kapta, külön a polgármestertől.

A gyermek mentője pedig váltig gondolkozhat magában, hogy legközelebb macskát mentse-e meg, vagy — gyermeket?...

Adv pedig a német nyelvhez igen keveset konyított. Wetti néni volt tulajdonképpen az ő első instruktora a német nyelv tudományában. Ady megbecsülte a Wetti néni nagy igyekeztését és megbocsátotta neki még azt is, hogy olykor-olykor vásárnapi, mikor már nagyon délre járt az idő, felzargatta a jó pihenésből. A husz éves Adyban az ágyban dőzsölés nagy szerelése már meg volt. Egész életén végig kíséri ez a különös szenvedélye, mely később, sokszor minden különösebb ok nélkül, kizárólag hangulatok hatása alatt, napokon át ágyban marasztalta.

Temesváron tartózkodása utolsó utolsó napjáig Wetti néninél lakott, innen vitte el 1898 január 26-án vagy 27-én édes anyja, kit elkeseredett levelek rábírtak a messzi útra. Mindszentről Temesvárra. A házban, mely egyszer Ady hálléka volt, ma már senki sem lakik a régi lakók közül. Még csak emlékezni se tud egyik sem a Wetti néni, ki néhány évvel Ady elköltözése után visszaköltözött falujába és azóta tán a szebbik világba is átköltözött már. A ház azóta vagy hatszor cserélt gazdát, most egy cipész-mester tulajdona, aki a külső frontot lakja, hol egykor, mint Ady nevezte, egy k. u. k. Tausender ezredes táborozott.

A lakás most egy fiatalabb házaspár, állami tisztviselő otthona. Egykedvűen veszik tudomásul, hogy a magyarságnak milyen büszkesége az a husz éves fiatal ember, ki huszonhét esztendővel ezelőtt itt volt albérlő 5 forint néhány krajcárért.

»Mink is szívesebben fizetnénk ilyen kicsi házbért. Tessék tán szólni a háziurnak, hogy a híres lakóra való tekintettel emelje kiméletesebben a mi házbérünket«.

Az egész utcát végig kutatom valaki után, aki Wetti néni vagy tán Adyra is emlékezni tudna. De senkit nem találok ezek közül, még olyant is alig, aki sejtene, hogy az Arany János utcai szürke házra miért kellene márványtáblát rakni kiabáló aranybetűkkel:

Ebben a házban lakott a husz esztendő Ady Endre, anno 1897.

A magyar könyv barátai

Előfizetők dr. Milkó Izidor új műveire

Valamikor a Honderű meg a Pesti Divatlap korszakában, a magyar újságok a lap élén közölték le azoknak a »széplelkű honleányok«-nak és »áldozatkész hazafiak«-nak a neveit, akik az újságra prenumeráltak. A magyar kultúra azóta annyira megerősödött, hogy az ilyen elismerésre és buzdításra nem igen volt szükség.

A vajdasági magyar kultúra most komoly teherpróba előtt áll. Dr. Milkó Izidor (Baedeker), aki csak író, s nem tartozik egyik politikai párthoz vagy írói klikkhez sem, újabb munkáiból hat kötet könyvet ad ki. A hat kötet, tiszta, nemes értelemben veit irodalom, s hogy a könyvek megjelenhessenek, ehhez az író lelkesedésén kívül szükség van az olvasók áldozatkészességére is. Hat kötet könyv előállítására több száz ezer dinárba kerül. Ennek a könyvkiadási akciónak a sikere mutatja meg, hogy van-e a Vajdaságban annyi intelligens és a kultúráért áldozni kész ember, hogy kulturális próbálkozást sikerrel lelessen kezdeményezni.

Az alábbiakban közöljük azoknak névsorát, akik május 15-ikéig már előfizettek és a 320 dinár előfizetési összeget a szerzőhöz beküldték.

A névsor a következő:

Ada: Vig Emil. — Apatin: Ábrahám Hugó, dr. Schmausz Dezső. — Baimok: Balassa Bertalan, Fleischer K., Pfeifer Kálmán, Révész József. — Bockerek: Közgazdasági Bank. Közművelődési Egyesület, ifj. Krausz Gyula, Mayer

Aurél, Nagybecskereki Takarékpénztár, Torontáli Kaszinó, dr. Várady Imre. — **Bočar:** dr. Paizs Aurél. — **Brestovac:** Mesner Nándor. — **Coka:** Vámos Imre. — **Crvenka:** Gergely Gyula. — **Kula:** dr. Holländer Dávid, Knefely Géza, dr. Schick Károly, dr. Stolc K., dr. Streeflmayer Károly, dr. Székely József, Szügyi Sándor, Wighart Ernő. — **Našice:** Maulwurf Gyula. — **Novakaniža:** Központi Takarékpénztár. — **Novi-Bečej:** Dery Imre, König Andor, Richter Hugó, Rohonczy Gidáné. — **Novi-Itebej:** Csató Julia. — **Novisad:** Balogh Dezső, Eckstein Henrik, Erdős Henrik, Farkas Mór, Forgács Benő, Frank Gyula, Hajós Gyula, Hajdu Márton, Kohn J. Gyula, Korody Lajos és Tsa, Löwenberger Arthur, Müller Antal, Nathan Adolf, dr. Sattler Mátvás, Spörer Sándor, Stein Ignác, Székely Arnold, Weltmann Lipót, Wertheim Dezső. — **Padej:** Gresch Antal, Schulhoff Lajos. — **Palauka:** dr. Hilkene Lajos. — **Pančevo:** dr. Gráber László. — **Potiskisvetinika:** Hirschl Oszkár. — **Sajan:** Balogh Antal. — **S arajevo:** Fierceg-Bosna Bizt. Intézet. — **Sarča:** Réceev Elemér. — **Senta:** Hauer József, Sándor Tibor. — **Sombor:** dr. Czeisel Lajos, Herman Ignác, Kun Zsigmond, Lustig József, Spitzer Sándor, Steiner Marcel, Wámoscher Andor, Weidinger Frigyes, Zombori Iparbank, Zsulyovits Ernő. — **Stara-Kanjiža:** Milkó József. — **Staribečej:** dr. Balassa Pál, dr. Galambos Pál, dr. Gombos Dezső, Gombos Miklós, ifj. Gerber Sándor, Gortva János, Kiss Mihály, Pataj Iza, Spitzer Rudolf, dr. Székely Gusztáv, Szmik Gyuláné, dr. Varró János, Vétes Adolf, Wrehovszky Árpádné, Zsótér Andor. — **Subotica:** Báics István, Beck Lajos, Bedő Ferenc, Birkáss Gyula, Csillag István, Dávid Vilmos, Decsy Jenő, dr. Dekker Gyula, dr. Dembitz Lajos, Deutsch Izidor, Dulás Antal, dr. Engelmann Jenő, Farkas Aladár, dr. Fenyves Ferencné, Gábor Béla, ifj. Gálffy György, Gonda Alfréd, Gyelmis Gerő, dr. Halmi István, báró Hammerstein Rikhard, Hartmann és Conon-cég, Hartmann Rafalné, Halbróhr Miklós, dr. Heiszler Zoltán, Herczog Arminné, Herczog László, özv. Hoffmann Mihályné, Hütter Árpád, Jakobsits Imre, dr. Kalmár Elemér, Kaufmann Herman, Kertész Samu, Kiss Lajos, Kiss Lajosné, dr. Klein Ignác, Komlós Testvérek, Kollár Sándor, Kovács F. és Társa, Közgazdasági Bank, Krausz Dezső, Krausz Lajos, dr. Kumetz Béla, Lederer Emil, Lehner Testvérek, Lichtnekkert József, dr. Littmann Zsigmond, Löwy Gusztáv, Löwy Ármán, Magyar Jenő, dr. Magarašević Sándor, dr. Malagurszky Fábán, dr. Manojlović Jócó, dr. Manojlovits Vladisláv, dr. Matiević István, Millinović Teréz, Nagy Bertalan, Nagy Samu, Neményi Miksa, Nojcek Géza, Oblath Nánán, Orefeoneó Mácskovics A., Paul György, Péts István, Pinter Ferenc, dr. Pirnitzer Mihály, Piukovich János, Piukovich József, Polgári Kaszinó, Puczek Kámán, dr. Reisz Elek, Rieger Imre, Román Oszkár, Rosenfeld Testvérek, Rosenthal Zoltán, Rotman Imre, Ruby Gyula, Schaffer Adolf, Schöffler L. Béla, Schossberger József, Schwarz Andor, Sebők Gerő, dr. Singer Simon, dr. Stupić Károly, Stern Adolf, dr. Strolczy Kénes, Székely és Vujkovits, dr. Székely Zoltán, dr. Szilasi Fülöp, dr. Szilasi Ödön, Szénes Kálmán, ifj. Szilberleitner Ferenc, Sugár Béla, Sugár Elemér, Törley Bálint, dr. Török Béla, Trafikant Gábor, Ungár Béla, Ungár Ferenc, Ungár Imre, Ungár Ferenc inaros, Vadász Pál, dr. Vas Antal, Vas Gyula, Vasvári József, dr. Vécsei Samu, Vig Lajos, Vojnich Béla, dr. Vojnits Gyula, Vojnits István, dr. Vojnits József, Vámoscher Dezső, Weinhut Béla, Weisz Jakab, Weisz Sándorné, dr. Wilhelm Adolf, Wilhelm János. — **Sušine-Djurdjeovac:** Klein Lajos, Olvasókör. — **Topofa:** Geller Lipót, Guba József, dr. Hadzsv Jenő, Havas Jenő, dr. Mannheim Manó. — **Zagreb:** Balázs Sándor.

sorát leközzöntünk. A Milkó-könyvek nyomdai előállítására már folyamatban van s érdeklődőknek gyűjtőívet készséggel küld a Bácsmegeyi Napló szerkesztősége, vagy dr. Milkó Izidor, Subotica.

Felülfizetések

a kulai Vöröskereszt mulatságán
A kulai főszolgabírói hivatal tisztikara a kulai gőr. kel. egyház védszentjének, Márknak évfordulóján a subotici „Graničar” énekhar szives közreműködésével hangversennyel egybekötött táncmulatságot rendezett a Vöröskereszt javára.

A magas színvonalu hangverseny után, mely igazi művelzetlen nyugtató, fesztelen jökedvben együtt maradt a közönség a késő hajnali órákig. A mulatság egy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. A tiszta jövedelem 10.000 dinár. Dimitrijević Tihamér szolgabíró az egész tisztikar nevében ezután is hálás köszönetet mond a szives részvételért és felülfizetésekért.

Felülfizettek: Dr. Joca Lalóević képviselő 200, Milan Stepević tartományi főispán 100, Petrović Milivoj alispán 100, Gavrilović Ottó bankigazgató Beograd 200, Cervenka Cukorgyár 500, Gredinger cukorgyári igazgató 250, B. Varga cukorgyári irodafőnök 100, Novivrbászi Cukorgyár 500, Schwarz Jenő cukorgyári igazgató Novivrbas 250, Hász Jenő cukorgyári irodafőnök Novivrbas 100, Kendergyár 250, Ruth Fároly kereskedő Novivrbas 400, Sekiaki Lázár nagybirtokos St.-vrbas 400, Schick Mihály nagybirtokos Torza 300, Raihar Mór Novivrbas 300, Brandecker Ferenc szövetségáros Kula 220, Sol Jakab nagybirtokos Torza 200, Reich és Friedmann kereskedők Novivrbas 200, Senčanin Zivojin községi jegyző Rusikrastur 100, Nikolajević Tihamér községi jegyző Veprovac 100, Krasojević Bogdan községi jegyző Kula 40, Stefanović Nikola községi jegyző St.-vrbas 70, Poljić László községi jegyző Kucura 100, Culić Zvezdan községi jegyző Červenka 100, Krilović Izidor kereskedő Kula 100, Steimec Mirko kereskedő Kula 100, Urnaer János vendéglős Kula 95, Berković Rezső könyvnyomdász Kula 100, Berger Jakab vendéglős Torza 100, Orth Jakab Torza 100, dr. Stiefelmayer Károly ügyvéd Kula 100, Torzai Takarékö 100, Gutvein N. Torza 100, Berger Márk utóda Novivrbas 100, Galambos és Tsa 100, Riesz Henrik vendéglős Novivrbas 100, ifj. dr. Stiefelmayer László 100, Gergely József gyógyszerész Kula 100, Buk György vendéglős Novivrbas 100, Kohl Henrik St.-verbász 20, Panić Slavko St.-verbász 100, Rumpf Gábor St.-verbász 50, Steiner Mirko Kula 50, Greifenstein Henrik Novivrbász 100, dr. Stolc Ferenc ügyvéd Kula 200, Pavlaković Vendel Kula 50, Váradi Gyula Kula 20, Szemző Antal téglagyáros Kula 20, Gőzhengermalom Kula 50, Rumpf Mihály St.-verbász 50, Teisz Pál Novivrbász 50, Tábori György Novivrbász 100, Sadt Dániel sertéskereskedő 100, Schadt Mihály 50, Mengel N. Novivrbász 50, Valter Péter Červenka 50, Febel Dániel Červenka 50, Lamnek József Červenka 50, Popović Hilda Červenka 100, Loth Frigyes 50, Greifenstein N. 50, Scher János Novivrbász 100, Varga Károly Kula 50, Knefely Géza kereskedő Kula 100, Stoić Petár táncosnár Beograd 50, Klukavica Jovan aljegyző Červenka 50, dr. Holländer Dávid községi orvos Kula 40, Kovelszki Lajos nagybirtokos Novivrbász 50, Ivanić Szvetozár községi jegyző Novivrbász 50, Davidovac Milenko községi inok Novivrbász 10, Prokić N. kereskedő Novisad 30, Staribečei maghivott vendégek 160, Fürst N. Kula 20, ifj. Szügyi Kula 40, Wámoscher N. Sombor 60, Hahn József Kula 20, Leszkovác István gyógyszerész St.-Verbász 70, Vujnović József aljegyző St.-Verbász 30, Marjanov Milán községi jegyző 30, ifj. Pollák Kula 50, Korell N. Novivrbász 10, Szakács, Koleszár, Cvetkovic Petár, Szemző Imre összesen 40, Gavanski Milán Subotica 70, Vrgyin László Kula 10, Wighart Ernő Kula 10, dr. Székely József Kula 20, Gleszer Lajos Kula 50, Lalosević István főszolgabíró 30, Francz 30, ifj. Stiefelmayer 50, Jankov Kula 25, Rade Živka 50, N. N. Kula 20, Steiner Mirko és Fiai Kula 50, Lisbermann Sámuel 50, Wolf András 30, Hibchen Keresztély Torza 50, Pusić György Červenka 50, Községi rendőrség Červenka 100 dinár.

Szerkesztői üzenetek

Rádió. A rádiótelefon lényege laikusok számára a következőképp magyarázható meg:
Ha nagyobb követ dobunk a nyugodt tóba, hullámok indulnak ki sugárszerűen minden irányba. És ha figyelünk egy parafadugóra, mely a vízben uszlik, észrevesszük, hogy a dugó fel és alá mozog. Ha hosszú és rövid hullámokat bocsáthatunk utnak, a kétféle hullám kombinálása révén módunkban lenne a parafáról egész szavakat kibetűzni. A hullámok a parthoz verődve megszűnnek, vagy továbbterjedve, lecsillapodnak.

A víz színére mért ütessel tehát hullámokat kelthetünk, melyek az ütés nagyságával arányosan nőnek. Ha most a levegő mérünk ütést villamos kisülés által, akkor ez is hullámokat fog kelteni. Ezt elektromos rezgésnek, illetve hullámnak nevezhetjük. S habár ez a hullám láthatatlan, mégis ugyanolyan az alakja, mint a vizen továbbterjedő. Ezek a rezgések hullámhosszokból és hullámvölgyekből tevődnek össze. A hullámhosszat megfelelő készülékekkel pontosan megmérhetjük és méterekben fejezzük ki. Ezért hahunk aztán beszélni arról, hogy a berlini leadóállomás 8000-es, a csepeli 3100-as hullámhosszal dolgozik. Ez tehát azt jelenti, hogy a berlini, illetve a csepeli oly impulzusokat ad, melyek 8000, illetve 3100 méteres hullámhosszat hoznak létre. Ezek a hullámok egyidejűleg minden irányban terjednek tova, azaz: a berlini állomást ugyanabban az időben Budapesten, Párisban, Moszkvában, Newyorkban lehet hallani, éppugy, mint a harangszót, melyet a falu különböző pontjain egyszerre hallhatunk.

A hang terjedéséhez nagy idő kell, ezért látjuk egy bizonyos távolságban elsütött puská lebbanását sokkal előbb, mint ahogyan a durranását halljuk. Ezzel szemben az elektromos hullámok igen nagy sebességgel szelik át a világot, a másodpercek tört része alatt körülutlják a földet. Megfelelő nagy energiával kibocsátott hullámok egy másodperc alatt nyolcszor is megkerülhetik az egész földet. Azaz, ha Amerikában valamelyik állomás hullámot indít utnak, az még ugyanabban a pillanatban Európába ér. Ha tehát elektromos hullámot akarunk kelteni, akkor impulzusokra van szükségünk. Ezt a leadóállomás állítja elő, ami azonban annyira költséges és komplikált, hogy jelenleg amatőrök által még nem állítható elő.

A felvevőállomást azonban mindenki könnyűszerrel előállíthatja. Elégséges egy olcsó, mindenki által sajtákezűleg előállítható, egyszerű készülék a hullámok felvevéséhez, észleléséhez. Ez a magyarázata annak, hogy a rádiófelvevőállomások oly rohamosan fejlődtek. Ma már több millióra tehetjük az egész világon levő amatőrök számát. Amerikában például minden tízedik lakosra esik egy-egy felvevőkészülék. A készülék készítési módját legközelebb ismertetni fogjuk.

Filatelista. Az SHS királyságban csak Zagrebban jelenik meg bélyegűjség »Filatelista» címmel. Szerkesztősége Duga ulica 5. szám alatt van. Bécsben megjelenik egy magyarnyelvű bélyegűjség »Filatelia» címmel. Szerkesztősége: Kaiserstrasse 79.

P. Zs. Vel-Bečkerék. Beograd szerkesztőségünk utján érdeklődni fogunk ügyvének állása iránt. Az eredményről értesíteni fogjuk önt.

P. L. Vel-Kikinda. Olyan rendelet nincs, amely szerint annak az orvosnaghatgatónak, aki már három hónapig teljesített katonai szolgálatot és később már egyetemi fakultásra iratkozott át, nem kellene a hat hónapot leszolgálnia. Bevoulása után, ha a felülvizsgálaton katonai szolgálataira alkalmasnak találják, kérheti a három hónap beszámítását.

N. I. Čantavir. Azon a címen, hogy Čantaviren illetőséget szerzett, kérheti az SHS állampolgárságot. A kérvényt Topolán kell a főszolgabírónál benyújtania.

Sz. A., Beograd. Minthogy ön még nem nagykoru, szülei illetőséget követi.

Anyiának meg kell kapnia az illetőségi bizonyítványt. Ha ezt a helyi hatóság megtagadja, forduljon panasszal a belügyminisztériumhoz.

M. I. Ridiča. A budapesti keleti vásárra való utazáshoz ugynevezett vásári igazolványt kell váltani. Az igazolvány Subotican a Kereskedelmi Egyesületben, a Jugoslavenska Bankában és a Credita Bankában kapható 80 dinárért. Az igazolvány belépőjeggyül szolgál a keleti vásárra és akinek ez birtokában van, annak nem keil az utazáshoz magyar vízum.

A. F. Novakanizsa. A 3%-os szerb nyeresémműkötvényt eddig még nem húzták ki, Egyébként a kötvényt időközben kicsérélték. Forgalmi értéke 150 — 160 dinár.

K. G. Apatin. Targumuresban (Románia) megjelenik magyarnyelvű fodrászújság. Forduljon a lap kiadóhivatalához, amely készséggel küld mutatványszámot.

H. M., Subotica. Az olimpiai versenyekekről részletesen tájékozódhatik a Brüsszelben megjelenő Le Soir című francia nyelvű lapból. A német Sporttagblatt és Kicker is tüzetes jelentéseket fognak közölni az olimpiai versenyekekről.

P. S., Novibečej. Az amerikai kívándorlási kvótát az egyes államokra nézve lényegesen leszállították. Az SHS királyságból a legutóbbi kvóta szerint 6426 személyt engedtek be Amerikába, az újabb kvóta szerint csak 835 személynek adtak beutazási engedélyt. Angliából 62.558 (ezelőtt 77.342), Németországból 50.229 (67.607), Olaszországból 3889 (42.057), Franciaországból 3978 (5729), Csehszlovákiából 1973 (14.357), Magyarországból 588 (5747), Romániából 731 (7419) személy vándorolhat be Amerikába az új kvóta szerint.

K. A. A., Ada. 1. Az országban a következő helyeken van kereskedelmi és iparkamara: Novisad, Zagreb, Osijek, Ljubljana, Sarajevo, Split. 2. A jugoszláv vámtarifa német nyelven jelent meg Subotican a Minerva kiadásában.

O. O., Pozsega. A szanalás megfelelő magyar szava: orvoslás. Szanalási akció: bajokat orvosló eljárás.

A. F., Senta. Ha a családfo Amerikában van, neki kell kieszközölnie, hogy családja bevándorlási engedélyt kapjon.

D. Cs., Krizsevci. A gyűjtött könyveket elküldték. A Bácsmegeyi Napló jubiláris Almanachja a szerkesztőség minden tagjának fényképét is hozni fogja.

Subotican e'üzetö. Amerikai filmgyárak: »Famous Piyers Lasky Corporation», »Cosmopolitan Paramount», »Warner brothers». Egyébként forduljon a Bosna d. d. beogradí fiókjához (Vasina ulica 8), amely készséggel nyuit részletes felvilágosítást.

M. I., Senta. Novisadon van repülőtanfolyam, de csak katonák részére.

„A két áru”
„Ut a boldogság felé”
„A sátán helytartója”
„A bőregé”
„Borgia Lukrecia”
„Monna Vanna” stb.

BALKAN FILMEK
NOVISAD

TÜKRÖT
csiszolt üveget, messing munkát, régi tükrök javítását legolcsóbban és legszebben, garancia mellett — az

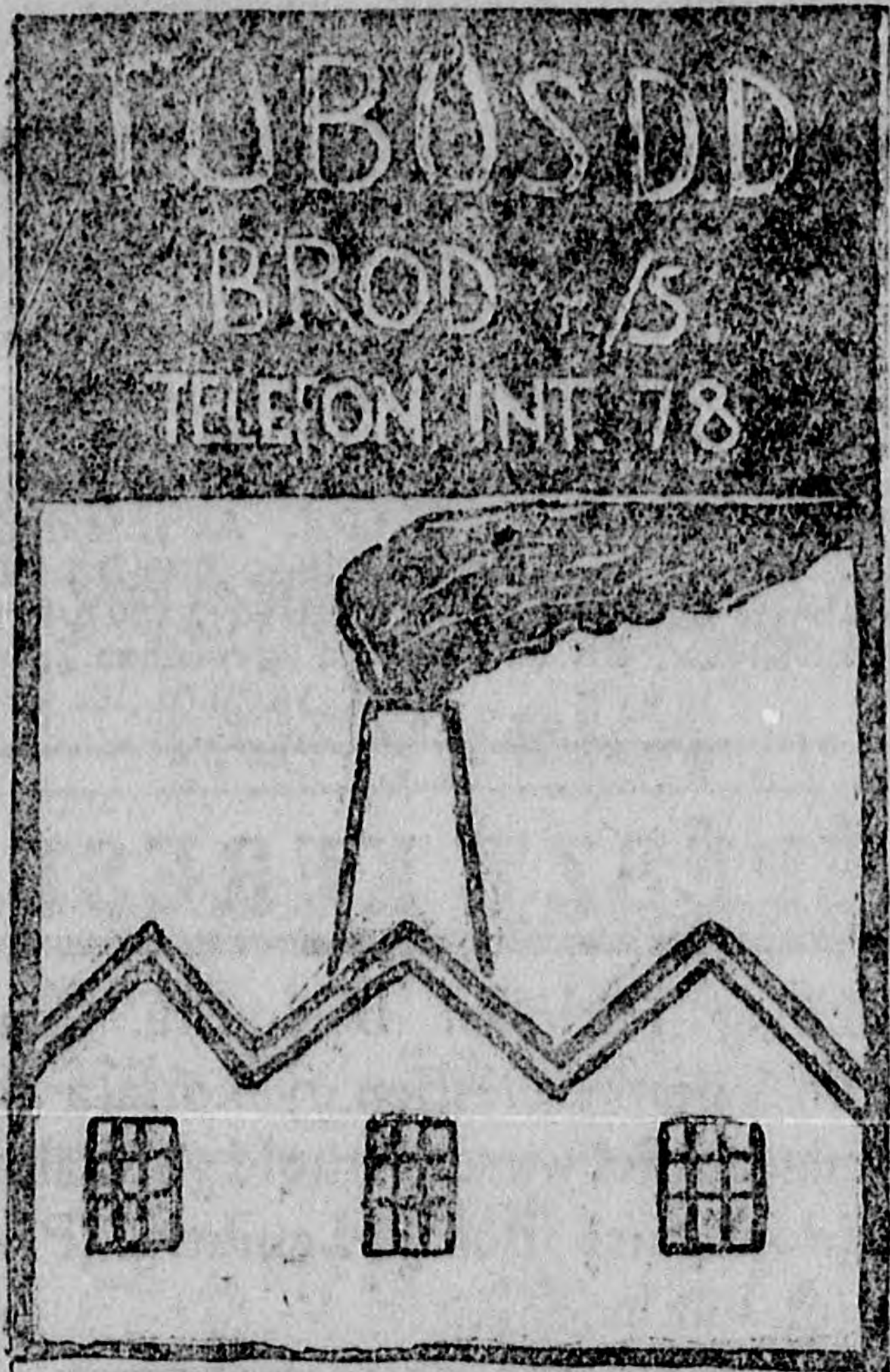
ALBA
TÜKÖRGYAR
NOVISAD
Kamenička ulica 15 — készit.
Kérjen ajánlatot 5/2

Naguban! **Meglepő olcsón vásárolhat!** **Kicsinyben!**

Harisnyát, zoknit, gyermekharisnyát, gyermekzoknit, nyakendőt, női fehérneműket, kötött-, szövött- és rövidárukat

Mikša Kiš Subotica, Rudičeva ulica

2718

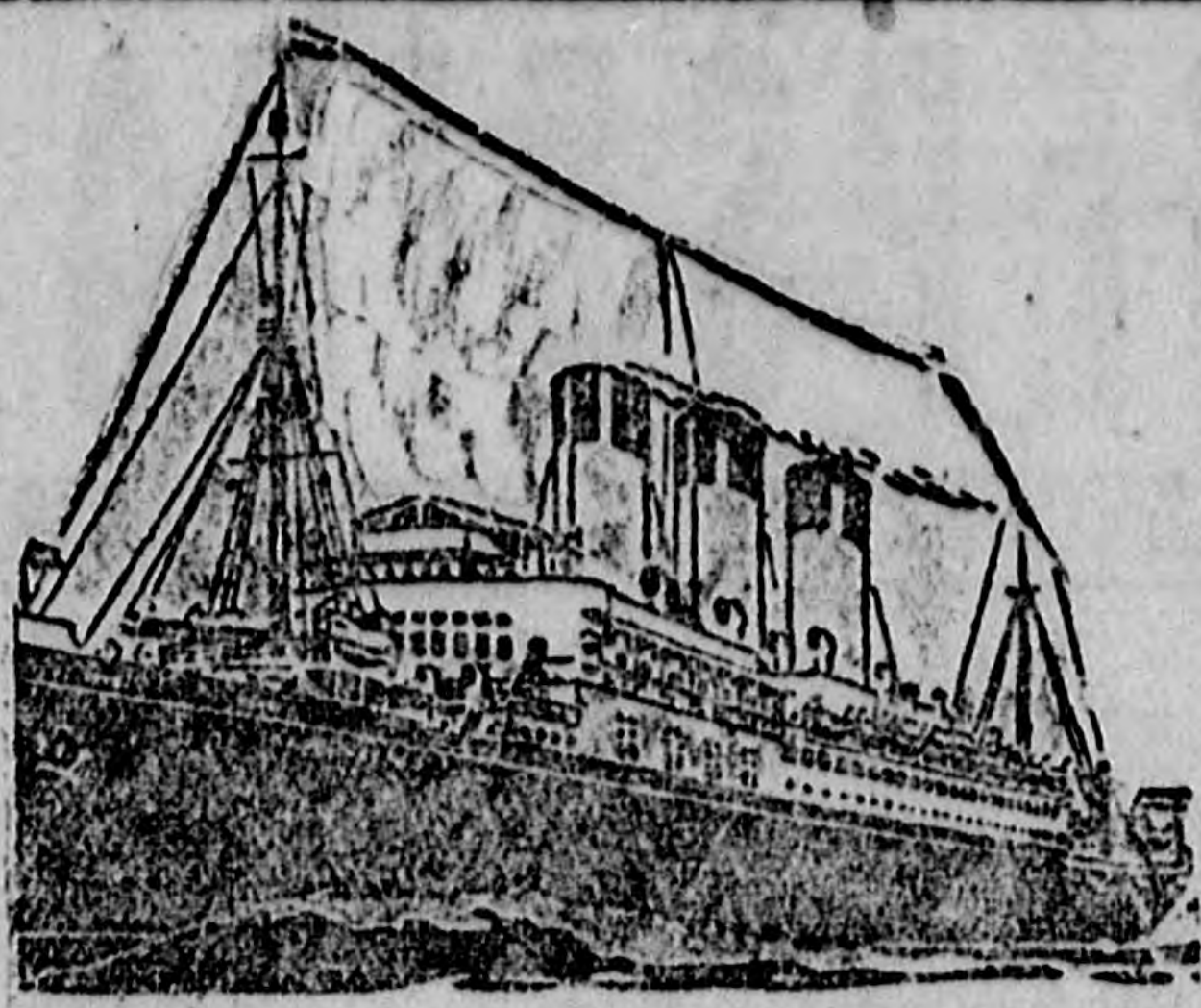

VASIPARI GYAR

Biztosítja gyárát a legjobb eredménnyel. Régi és használt tűz- és vízcsövek újjátétele (felfrissítése) szabadalom szerint. Csőfal-hidrepedés, javítások szabadalom szerint. Generalis, javítás és szerelés mozdonyok, lokomobilok és gőzkazánok, gépek, motorok stb.-nél.

Mindenféle vasszerkezet!

3519

HAMBURG-DÉLAMERIKAI GŐZHAJÓZÁSI TÁRSASÁG

A legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajók, I., II. és III. osztályu fizető, valamint ingyenutasok részére. A transportok indulnak minden 9-ik napon, Argentiniába, Braziliába és Uruguayba. Felvilágosítás ingyen, magyarul, németül és szerbül.

Veliki Bečkerek, Aleksandrova ul. 27
Beograd, Balkanska ul. 49
Zagreb, Senoina ul. 30

1734

SIDRO D. D. ZATRGOVINU ŽELJEZOM ZAGREB

VLAŠKA UL. 40 TEL. 69 és 21-30

3564

RUDVAS
FEKETE BÁDOG, ZINKELT és ZINKBÁDOG
ZOMÁNCEDÉNY
DRÓTSZEGEK

MINDEN NAGY MENNYISÉGBEN, ELŐNYÖS ÁRAK
MELLETT RAKTÁRON

ÉPÍTÉSI ANYAG OSZTÁLY

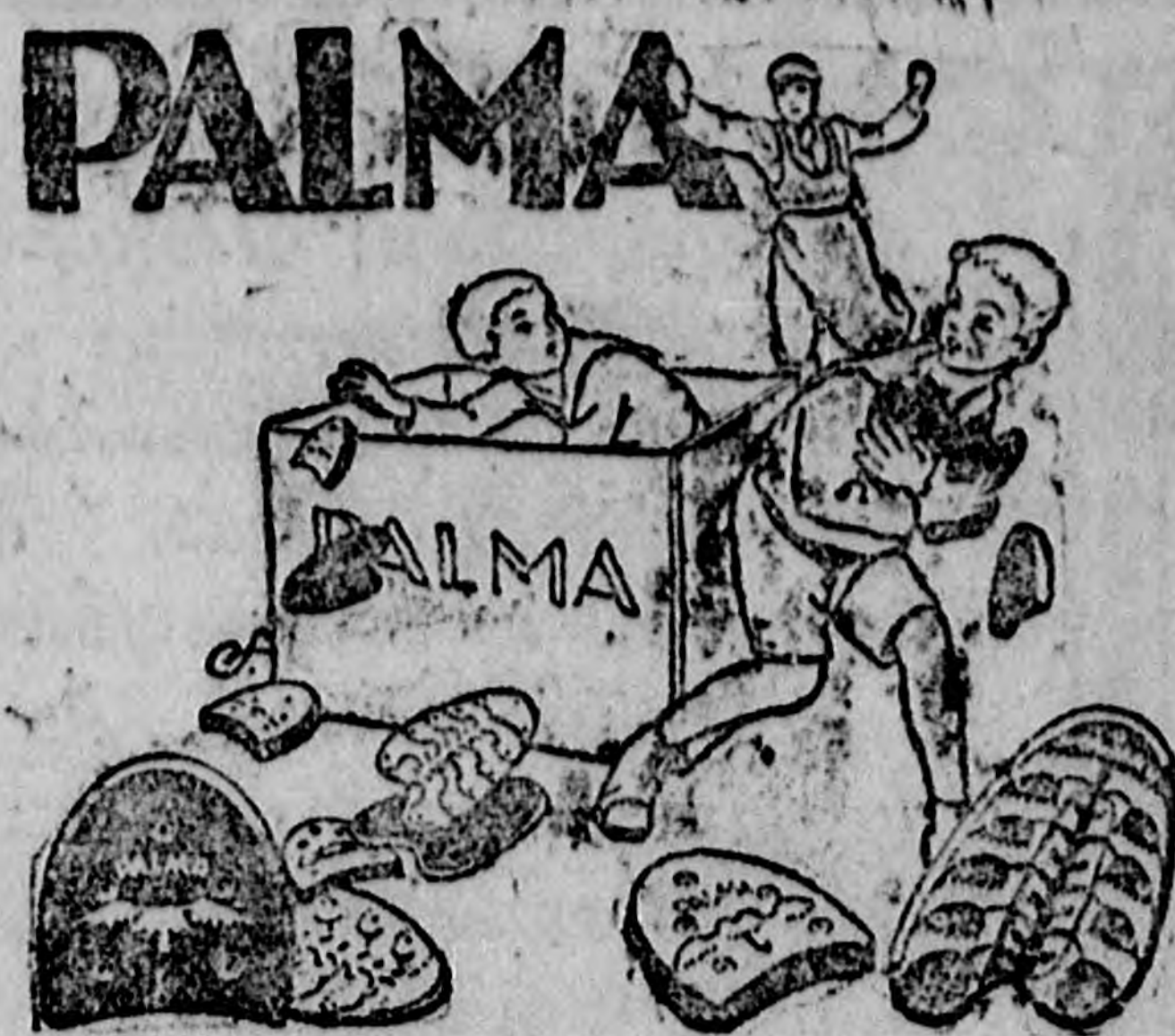
VASGERENDÁK
BETONVAS
CEMENT, KÁTRÁNYFEDŐLEMEZ, TÉGLA, CSERÉP
TOVÁBBÁ MINDENMŰ ÉPÍTÉSI ANYAG

3 üléses, alig használt,
kifogástalan állapotban
levő „WANDERER“

TURA-AUTÓ

eladó. Bővebbet a kiadóban, vagy Subotica 190 telefon szám alatt.

3234

Kaucsuksarkot

és kaucsuktalpat

hordanak gyermekek és felnőttek mert tartós, olcsó és viselete kellemes.

2853

Butorvásárlók és viszonteladók figyelmébe!

Tűzsufolt raktárunk csökkentése miatt, készleteinket rendkívül leszállított áron bocsátjuk a vásárló közönség rendelkezésére. — Dus raktárunk minden igényt kielégít, a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, úgy háló-, mint ebédlőszobákból, uriszobákból és irodaberendezésekből, mindennemű kárpitozott butorokból, klubgarnitúrákból és más lakberendezési tárgyakkól. — Tekintse meg raktárainkat vételkötelezettség nélkül és győződjön meg áraink minőségéről és olcsó árainkról. Városi mintaraktárunk a tűzoltólaktanyával szemben, gyári raktárunk a telepünkön, a vasutállomással szemben.

Treuhaft Butorgyár Senta

Telefonszám 34 és 73.

3562

Építőanyag Ipari Részvénytársaság

PILOT ZAGREB

VAJDASÁGI KÉPVISELETE

Eugen Árpádfy, Subotica

Paje Dobanovačkog ulica 5.

Mindennemű építkezési anyagok raktára és nagybani eladása.

Cement	Épületfa
Mész	Facement
Kátránypapír	Majolikalapok
Ruberoid	Keramitlapok
Gipsz	Keramit kövezettéglák
Alabaszter	Samottégla
Stukatur	Samottliszt

stb. stb. 3360

Figyelem!
Eredeti Hatschek ETERNIT fedőpala.
Kizárólagos joggal a Vajdaságra.

Hazai gyártmányu égetett kályhák, takaréktűzhelyek, szolid garantált minőségben.

OLCSÓ KIÁRUSÍTÁS!

Áruraktáram kibővítése és üzletem átrendezése miatt raktáromon levő összes kötött, szövött, rövidáru, uri és női divatcikkeimet, különösen férfi és női harisnyák, férfi ingek, nyakkendők, nyári gyermektrikók, fonott bőrszandálok, mélyen leszállított áron lesznek kiárusítva. Felhívom az igen tisztelt vásárló közönség figyelmét, hogy saját érdekében győződjön meg olcsó áraimról.

OLCSÓ KIÁRUSÍTÁS!

DEUTSCH SIMON

DIVATÁRUHÁZA SUBOTICA

JELAŠIĆEVA ULICA 3. SZÁM. KISKÁPOLNA MELLETT.

GŐZMALOM

amelynek napi örlőképessége 160 métermázsa, egy nagyobb bácskai városban hasznokérbe kiadó fele részben, a másik fele a tulajdonosé marad. Az új bérlőnek egy 3 szobás lakás áll rendelkezésre.

Cím a kiadóban.

3700

GÉPSZIJAK

Schamot téglá és föld, tömitések és csövek, mindennemű armaturák és műszaki cikkek, gép és hengerolajok, benzín és gépszírok nagy raktára:

Földvári Béla Stari-Bečej

Telefon 83. - Legolcsóbb napi árak!
Legelőnyösebb fizetési feltételek!

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

ELŐNYÖS ÁRON ELADÓ:

20 HP Sauggas Motor (Generator és dynamo) Gatter, Fournirgép, Körfűrész, Furó és csiszoló gépek, Gyalugépek és padok felszereléssel, nemkülönben a butor- és fafeldolgozáshoz szükséges egyéb gépek és szerzők (vasenyvezőbakok). Továbbá a raktáron nagy választékban levő különféle szobák — felszámolás folytán — előállításai

Telefon 50. áron eladók. Telefon 50.

BUTORGYÁR RT. APATIN

Északamerikába vándorlók figyelmébe!

Eladó nagyobb földbirtok Északamerikában.

A birtok esetleg kisebb jugoszláviai birtokkal elcserélhető. Különösen alkalmas azoknak, akik marhatenyésztéssel akarnak foglalkozni amerikai módra, amely igen jövedelmező. Az érdeklődők forduljanak szóbeli felvilágosításokért Dr. Milos J. Vlahović ügyvédhez Stari-Bečejben vagy írásbeli felvilágosításért Dr. M. Jomeršić ügyvédhez Zagreb 3664. Trenkova ulica 10. szám.

GÉPÉSZT KERESSEK

lehetőleg mielőbbi belépésre, kinek „Wolf” gépkezelésben gyakorlata van. Ajánlatok Schwarz Arnold gőzmalom-tulajdonoshoz Dolnja-Lendava (Prekmurje) küldendők.

3701

Grand Hotel Petrograd

Beograd

Vilsonova trg 115. (a főpályaudvarral szemben)

KERES

3 szorgalmas és ügyes, kaucióképes

szobalányt

Belépés június 1-én.

Jelentkezés május 25-ig.

Vasuti tisztviselő

25 éves gyakorlattal, magyar, német, szerb nyelvtudással, kitűnő kalkulátor. A vasuti díjzabásokban elsőrendű munkaerő, saját maga készített tarifára

megfelelő állást keres

szállító, export-import cégeknél. — Elvállal esetleg raktárnoki, pénzbeszedői vagy egyéb bizalmi állást is. Nyugdíjas arcképes igazolvánnyal rendelkezik, melyet az utazásnál felhasználhat. — Bővebb felvilágosítás a kiadóhivatalban

3700

FEHÉR MÁTYÁS

autó, gépjavitó és lakatos műhelye Subotica. A személypályaudvar mellett, Boška Vujčićeva ulica 21. Braun Lazi házában.

Elvállalok minden szakmabeli munkát, autó-, motor-, gépjavitást és garagirozását teljes felelősség mellett. Az elvállalt munkát olcsón és pontosan készítem.

3601

Telefon 122.

„GREINITZ“

VASIPAR és KERESKEDELMI R. T. NOVISAD

Vasgerenda, Betonvas, Rud, Abroncs és Idomvasak, Sodrony és Sodronyszög, „Winter“-féle Tengelyek, Kapa, Ásó, Lapát, Villa és Kasza, Gyaluáru, Csavaráru, Épület- és Butorvasalások, Iparvágány, Sinek 65/90. szám.

Valamint mindenféle vasáru.

272

JAVÍTÁSOK

Mindennemű villanygépek, transformátorok és felszerelések javítása kezesség mellett, elsőrendű szakerők vezetése mellett

modernül berendezett gyárunkban!

JUGOSL. SIEMENS D. D. ZAGREB

Iroda: Draškovićeua 23

Telefon: 8—84, 25—82

Küldemények címzendők:

ZAGREB—SAVA

Iparvágány.

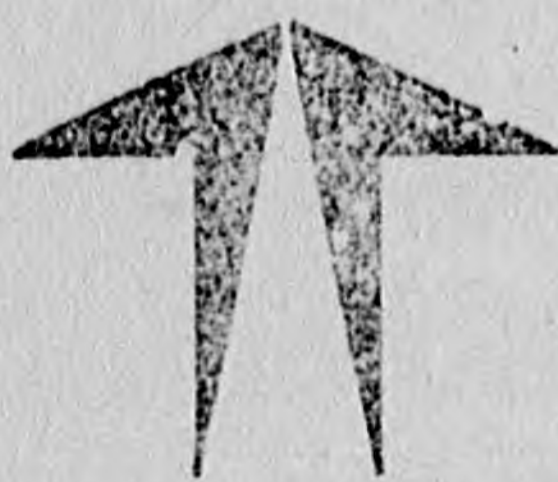
LOKER VILMOS NOVISAD

ELEKTROTECHNIKAI

VÁLLALAT

Alapítva 1902 évben

Telefonszám 229.

Vezérképviselőt és gyári raktára a bratislavai (pozsonyi) Kábelgyár rt.-nak.

Nagy raktár az összes vezetékanyagokban, szigetelőcsövekben, csupasz vörösrézvezetőkben, szerelési anyagokban, motorok, dynamók, ventilátorok, árammérők és mérőeszközök.

Nagyban és kicsinyben!

Villamosvilágítási és erőátviteli berendezések, ugyszintén csengő, házitelefon és villámhárító berendezések jótállás mellett.

Díjtalan ajánlatok!

Egyedüli optikai szaküzlet, Zeiss-punktal üvegek egyedárúsítása Szemüvegek szakszerű elkészítése.

3412

FISCHER VLADIMIR ÉS TÁRSA

KR. PETRA U. 23. NOVISAD TELEFON: 364.
(AZ UDVARBAN)

„HAFA SOLID“

HARISNYÁK és KEZTYÜK NAGYKERESKEDÉSE és

KETTENMARKE

(F. PETERS-S NACHFOLGER WIEN) GALLÉRGYÁR GYÁRI LERAKATA

GYÁRI ÁRAK! CSAK NAGYBAN! GYÁRI ÁRAK!

Miért nem főz gázzal?

Olcsóbb mint a fa, tiszta és a konyhában nem terjeszt hőséget.

Selyemtermelők figyelmébe!

A selyemhernyók kikeltek, aki tenyész-
teni akar, azonnal átveheti a Gubógyár-
ban és Rácitv Szávó kikeltőnél Sándorban.
Felügyelőség.

**Mérlegképes
könyvelőt**

mielőbbi belépésre keresünk, vasszak-
mában jártas előnyben. Írásbeli ajánla-
tok Barzel d. d. Subotica intézendők.

Rejtvény.

X

A múlt vasárnapi szá-
munkban közölt rejtvény
helyes megfejtése

„Gésák“

Helyesen megfejtették:
225-en. — Könyvjutalmat
nyertek: Kadera László
Novisad, Szaghmeiszter
Dénesné Subotica, Hege-
dus Juliska Zemun, Gáffy
Otilia, Subotica, Kozma
Pál Indija, Barány Lajos
Nakovo, Mihajković Ju-
liska Subotica, Klein Bözsi
Vel.-Bečkerek, Sági L.
Stari-Bečej, Kučera Lajos
B.-Topola, Borivoj Kon-
stantinović Zagreb, Kiss
Mariska Novisad, Egrényi
Veronka Subotica, Kulcsár
Palika Subotica, Hirth
Veronka Subotica, Agos-
ton Dezső Pačir, Kovács
János Subotica, Barna
Ferenc B.-Topola.

Alkalmi vásárlás!!!

Felhal-
mozott **sirkőárak**
negy választékban és faconban
egy fekete svéd gránit, labrador,
szürke cionitok és márványban
stb. **Versenyképes árak!** Terv-
szerint kőszobrászati munkákat
vállalok

Virágh Gyula kőfaragó
Bácska-Topola. 2680

Stráfkocsi

teljesen új, alig használt,
25-30 mm. hordképesség-
gel jutányosan

eladó

Sombori Kocsigyár

Hintók, hajtókocsik
állandó raktáron!

3679

Gyenge férfiak-

nak 10 dinár beküldése esetén
bérmentve küldöm szabadalma-
zott szenzációs találmányomat
ismertető könyvemet. — Cím:

„Patent 608“

Cluj (Kolozsvár) 9022

Első számú postafiókbérlet.

Teslicai Refortia Faszén

Bácskai vezérképviselőt:

Ludwig Hubert
Novisad

Željeznička ulica 19
3667

**UJI UJI
FRANCIA SZABÁSZ**

SZABÓMUNKÁSOK
TERMELŐ
SZÖVETKEZETÉBEN
Subotica Jelašićeva u. 9.

Szolid árak!
Pontos kiszolgálás!

VOJVOVINAI DOBOZIPAR

Subotica, Sudarevićeva ulica 84.
Telefon 421.

Legizlésebben és legolcsób-
ban készít cukorkás-, szappanos-,
gyógyszer-, poudica- és min-
denfajta KARTONDOBOZT. —
Gyors és pontos szállítás!

**Dzsávics, Hódi
templom-festők**

művészi kivitelben elvállal szo-
bafestést, mázolást, műerezést.
Tanonc felvétetik.
Cím: Subotica gimnazija, Vel.
Bečkerek Roknics foto-szalón.

3310

Hófehér MÉSZ
Mindenfajta TŰZIFA

Szenek és utkövek vagontételben legolcsóbban
szerezhető be
AUGSBURGER IMRE SUBOTICA
Cyril-Metoda trg 7.

GOLYÓSCSAPÁGY
JAVÍTÓ-MŰHELY

FELLEGI JÓZSEF és TSA
NOVISAD, LAZE KOSTIĆA 28

MOTORHAJÓ KÖZLEKEDÉS

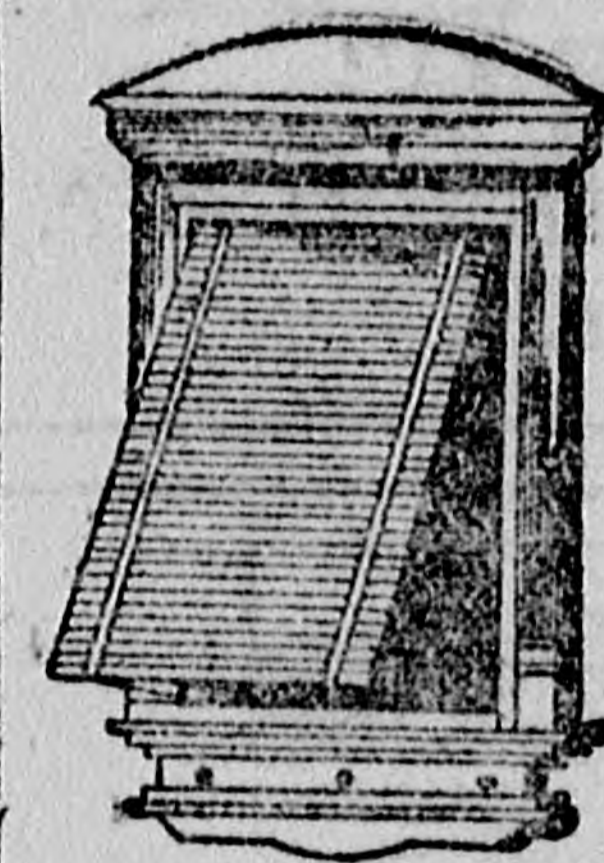
STARIBEČEJ és NOVIBEČEJ KÖZÖTT:

INDUL:
Staribečejről 1/2 5, 1/2 8, 1/2 10, 1/2 14, 16 órákor
INDUL:
Novibečejről 1/2 6, 9, 1/2 12, 15, 17 órákor

Prima téli szalámi vágásra telje-
sen érett, állandóan raktáron.

REDŐNYÖK

minden nemben ugymint
ACÉL
„Esslingen“-féle fa
zsaluablak és vászon
továbbá az összes mű- és
lakatosárak valamint
TEHERFELVONÓK gyártása
BERNOLD SZILVESZTER
NOVISAD, gázgyárral szem-
ben. Alap: 1885. Telef.: 234.

WEISZ JENŐ
kefeárugyára

Subotica, Telefonsz. 188.
AJANLJA
KITŰNŐ MINŐSÉGŰ VERSENYEN KIVÜLI KEFE,
ECSET, SEPRÓ, MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

V. Orel és Társa, Novisad

Bogovinai szénbányák vezérképviselője, szállít
általánosán elismert bogovinai 5500 kalóriás szenet
eredeti bányáarakon.
Jól bevezetett képviselők kerestetnek.

**ÉPÍTŐ-
HOMOKOT**

tetszés szerinti mennyiségben, minden vasutvonal
irányába, leggyorsabban, csakis vagonszámra
szállít bányájából
ERTL JÁNOS ODŽACI, BÁCSKA

LEGNAGYOBB KÉNYELEM
AZ AMERIKAI UTAZÁSNÁL!

Abban a pillanatban, amikor az Amerikai
Államok hajóinak egyikére lép, úgy érzi
magát, mintha otthon volna.

A legkényelmesebb berendezés a harmadik osz-
tályban is, a kabinok 2-4-6 ágyasak, kifogástalanul
tiszták és jól szellőztek. Kitűnő és legkülönfélébb
ételek, a fedélzeten nagy tánc-, torna- és pihenő-
termek. Zene. Az Amerikai Államok hajói a legkelle-
mesebbek. Kérjen ingyen illusztrált prospektusokat és
hajóindulási rendet. 1922

UNITED STATES LINES

Beograd, Palata Beogradske Zadruga, Preko Hotel
Brisola; Zagreb, Srećinje Savez Hrvatskih Sel-
jačkih Zadruga, Mihanovićeva ulica, Prekoputa kolod-
vora; Ljubljana, Brodarstvo Zjedinijenih Amerikih
Držav, Dunajska cesta 42; Sarajevo, Savez
Hrvatskih Seljačkih Zadruga, na Bosna i Hercegovinu,
Aleksandrova ulica 52; Szigetvár, Bačka na Pomoravlju.

Cséplőgéptulajdonosok figyelmébe!

Mielőtt
gépolaajat, hengerolaajat, továbbcsirt

vásárolnak a küszöbön levő cséplésre, saját érdekükben
kérjenek ajánlatot:

Kemény Arnold cégtől, Vel.-Kikinda
Telefon: 93. Csoportos rendelések esetén kedvezmény.

26 vagonos

dereglyét bérbead

Milkó Vilmos és Fiai cég, Novi-Bečej

VARDAR

BIZTOSÍTÓ R. T. VOJVODINAI
FIÓKIGAZGATÓSÁGA SUBOTICA
TELEFONSZÁM 2-82. SOKOLSKA UL. 7.

Foglalkozik a biztosítás minden
ágával.

Uj és használt **ZSÁKOK, PONYVÁK** továbbá **ZSINEGEK**
SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, FUTOSKI PUT 13 legolcsóbban kaphatók
Távíratcím: Hessian
Telefon: 531 — 932

Valódi Manilla
KÉVEKÖTŐZŐ

Komlózsinegek a legolcsóbb áron. Zsákok jutából kenderből és lenből. Szalmazsákok, liszt, szilva, komló és sózsákok „JUTA HESSIAN” gyári áron kapható. Különbőféle használt zsákok eladása. Vagontakaró- és cséplő-ponyvák rendelésre azonnal elkészíttetnek. Mindennemű zsinegek, kötélárúk, halászati cikkek és hevederek, tömlők, takarók legolcsóbb beszerzési forrás

AVRAM SCHIFF

zsák-, zsineg- és ponyvanagykereskedő, zsák- és ponyvakölesző

Futoški put 4, Központ: NOVISAD Telefon: 430
Sürgőnycim: Jutešif

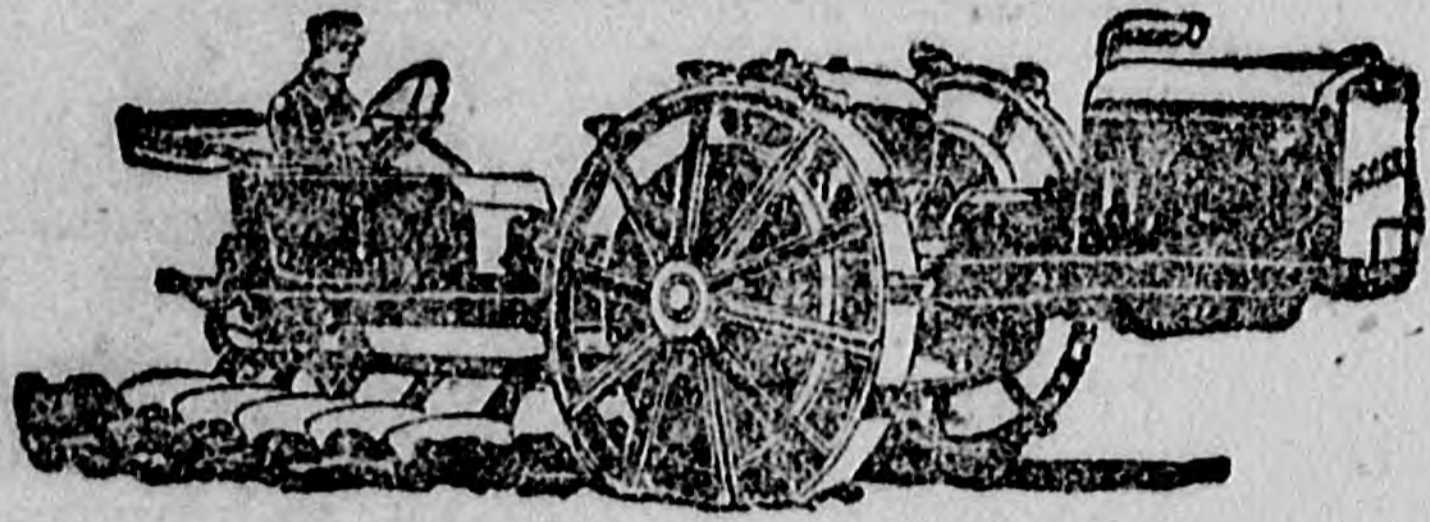
Fiók: Beograd, Karadjordjeva ulica 21, a Szava partján, szemben a hajóállomással.

Fiókok: Zagreb, Bécs, Budapest.

Kívánságára árjegyzékkel szolgálunk!

A 20 LÓERŐS
„PRAGA” MOTOREKE

bebizonyította, hogy a mi viszonyainknak
lagjobb megfelelő szántógép

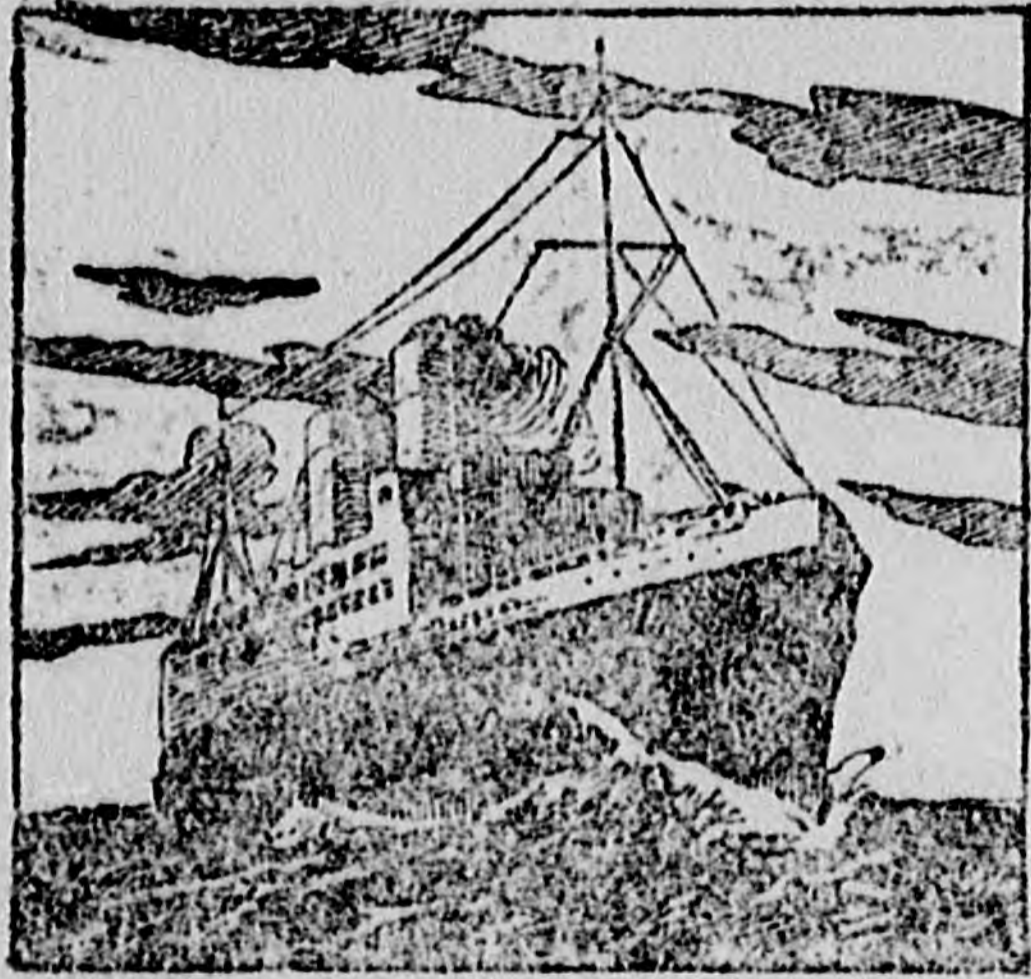
TARTÓS, ÜZEMBIZTOS
és **RENTÁBILIS**

A legmesszebbmenő jótállás
és kiváló referenciák

„RECORD”

IPARI és KERESKEDELMI R. T.
OSIJEK

3635

Royal Mail Line

Angol Királyi Postahajózási Vonal

Rendszeres személy- és áruforgalom

Hamburg—Cherbourg—Southampton-ból
Newyorkba és Kanadába Cherbourg—

Liverpool—Southampton-ból Délamerikába
Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires

Sanpalo III. osztályú fülkék 2 és 4 ágygal
KÉNYELEM GYORSASÁG BIZTONSÁG

Levelezés minden nyelven

JUGOSZLÁVIAI VEZÉRKÉPVISELET:

Zagreb, trg I. Sz. 17.

Alképviseltek: Beograd: Karadjordjeva ul. 91.
Ljubljana: Kolodvorska 26. — Vel. Bočkerek.

Kralja Aleksandra 4. Sürgőnycim: „Roymailpac”

Bosznia, Hercegovina és Dalmácia részére: Srpska
Prometna Banka Sarajevo és Gruzban. Sürgőny-
cim: „Prometna Banka” 3145

Rejtett kép.

Hol a gólya?

Aki a fenti rejtett képen a gólyát megtalálja,
vágja ki a képet s május 23-ig egy levelezőlapra ra-
gasztva küldje be a kiadóhivatalba. A megtalálók kö-
zött 100 dinár jutalmat sorsolunk ki.

A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtett képen
a kutyát megtalálták 1322-en, a 100 dinárt sorsolás
utján dr. Varga Dezső törv. bíró Bela-Crkva nyerte meg.

KÖNNYŰ KERESKEDELMI

ÖNTVÉNYT

(Kommerzguss) és

SZÜRKE ÖNTVÉNYT

minta és rajz után készít:

OSIJEKI VASÖNTŐDE és GÉPGYÁR R. T.
OSIJEČKA LJEVAONICA ŽELJEZA I
TVORNICA STROJEVA D. D., OSIJEK

Vezérképviselőt és mintalákat a Vojvodina
részére:

MAVRO HEINRICH NOVISAD

Temerinska ul. 9. Telefon: 416.

ELADÓ UJ MOTOROK

2 DRB. 8-10 HP., 1 DRB. 30 HP.

MEGVÉTELRE KERESTETIK

1 DRB. SZIVÓGÁZMOTOR 50-60 HP.

Cím „SCHMOLKA” hirdetőjében NOVISAD,
Futoški put 2. 3732

Borotvákat, ollókat

és valamennyi e szakmába vágó cikket, szakszerűen
kiszőrül, valamint az összes e szakmába vágó
munkát szakszerűen végzek. - Szolid árak!
Postamunkát 3 napon belül elvégzünk és továbbítok.

Schwab József villanyerőre berende-
zett műköszörüldeje,
Novisad, Primorska 10. Sándor király kaszárnyánál.

4 KERES, 30 LÓERŐS

MOTOR ALVÁZ

ÉS NAGY FEDETT BUTORSZÁLLÍTÓ

KOCSI JUTÁNYOS ÁRON ELADÓ

TREUHAFT BUTORGYÁR, SENTA

Bőrüzlet

43 év óta fennálló, nagy vevőkörrel, Horvát-
ország egyik városában családi okok miatt

eladó

Szükséges tőke 100.000 Din. Ajánlatok „Za
2211” szám alatt a kiadóhivatalhoz intézendők
3734

A ROSSZ ÜZLETMENET

jóra fordul, ha szeszes italait 7240

KOHN IGNÁC

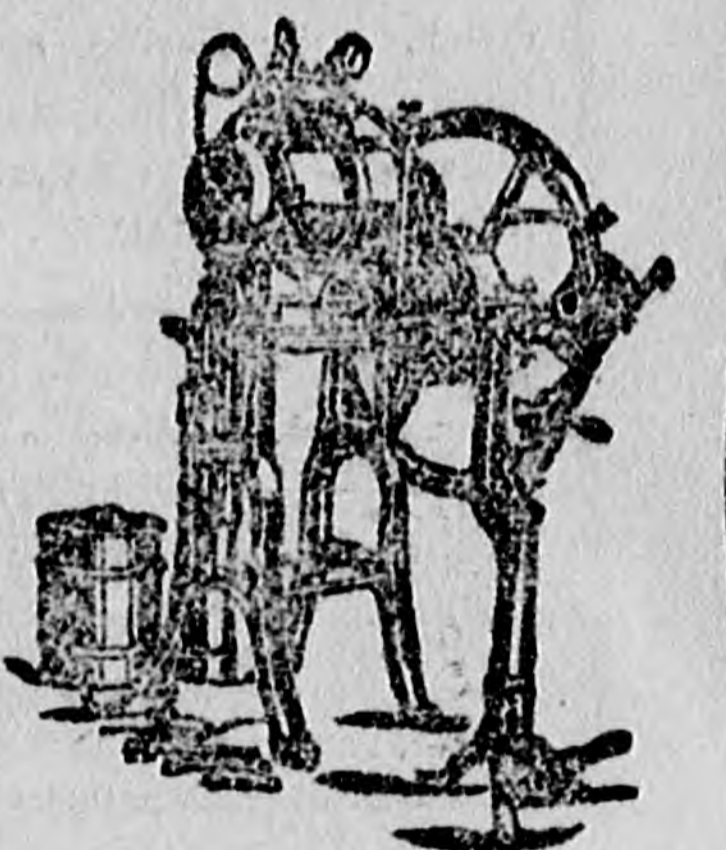
bor- és szeszéru nagykereskedő cégnél — **VELIKI-
BEČKEREN** — szerzi be. A cég saját főzde
felett rendelkezik. — Cögnac, törköly, szilviorium
és barackpálinka minden versenyen feltűl állanak.
Saját rum- és likörgyártás. Vörös- és fehérborok
hordóban és palackokban. Az árak a legso idab-
ban vannak kalkulálva. Telefonszám: 91.

PHILIPPOVICS ADÁM

PANCSEVO

(Banat)

(1 órányira
Beogradtól
hajóval)

Nagy raktár komplet
SZIKVIZGYÁRI

BERENDEZÉSEK-ben

kizárólag az szakmában híres
Dr. Wagner és Társa Wien—
Budapesti cég gyártmányai. 1655

SZÓDAVIZES és KRACHERLIS ÜVEGEK

Mérsékelt árak!!

Tessék ajánlatot és árjegyzéket kérni!!

Kocsikenőcs eredeti „DANICA”
uszó fekete és sárga

hordó és láda csomagolásban gyári áron beszerezhető
Kemény Gyulánál, Subotica, Telefon 29.9

Raktárról szállíthatók: 2926

Standard { cséplő
gép
cylinder
nyers } olajak

BENZIN Michelin Cablé gummi **AUTÓOLAJ**
HOFHERR-GÉPEK, Hofherr-cséplőgaranturák
Szivógáz generátorok

Dobain Alkatrészek **Csapágyak**
Cséplőponyva, i-a gépszij

M. CORNICK kéveköttőáratógép, eredeti Standard
Manilla, alkatrészek, fűkaszálók

BRAUN MARCEL
Telefon 106 **VELIKI-BEČKEREK** Telefon 106

A legjobb beszerzési forrás az összes faanyagokban

nagyban és kicsinyben

D. D. ZA EKSPLOATACIJU DRVA NOVISADI FIÓKJA

A STRANDNÁL

3662

NOVISAD

TELEFON 455.

Eladó Novakanjizán
50 holdas szántó föld
 tanyával és kellő melléképületekkel,
 vetéssel vagy anélkül **Bővebbet:**
 Központi Takarékpénztárnál
 Novakanjiza

3658

Kötő- és szövőgépek
 érkeztek és raktáron megtekinthetők.
Kézikötőgépek Sander & Graff
 Chemnitz gyártmány
 8-as beosztás 60 és 70 cm. széles, 7-es beosztás 36,
 60, 70 és 80 cm. széles, 6-os beosztás 70 cm. széles,
 4-es beosztás 50 cm. széles, 10-es beosztás 36 cm.
 széles, 12-es beosztás 32 cm. széles.
 Továbbá kézikötőgépek minden szélességben és finom-
 ságban, továbbá automatikus amerikai körkötő, kör-
 kerek és raslizógépek: Feliks Lederer, Wien, Wil-
 helm Barfuss, Apolda és Fritz Schuster, Chemnitz-
 gyártmányok. Állandó raktár kellekben és minden
 rendszerű tükben. Vezérképviselet Jugoszlávia részére:
ALFRED KOZMA, OSIJEK I. Županijska ul. 42

„CLIMAX“ NYERSOLAJMOTOROK
 (SEMI-DIESEL) 6-160 lóerős nagyságban
„CLIMAX“ NYERSOLAJLOKOMOBILOK
 6-16 lóerős nagyságban raktárról azonnal
 szállíthatók.
Legolcsóbb üzem! Legolcsóbb árak!
Részletfizetési kedvezmény!
 Árajánlattal szívesen szolgál:
FEHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR R. T.
 BUDAPEST, V., VÁCI-UT 80.
 3517

Itt az alkalom! Mindenki fényképezhet!
 Komplettné fényképező gépek optikával, zárral, kereső-
 vel és kazettával ellátva csupán

4 x 6.5	6 x 9	9 x 12
60.—	80.—	120.—

 Dinár.
 Nem játékok! Kötelezettség nélkül megtekinthető
 az újbérszói „Foto Industrija“ elárúsító helyein:
Subotica: Landauer Dro. Beograd: Antu-
levié Dro. Novisad: Polit sportüzlet
 Az összes szakfényképezési cikkek versenyenkívüli
 olcsó árakban kaphatók
 Vizontoladónak főüzletből árengedmény!

I.-a MESZET

szálfelt

SJEDINJENE KREČANE D. D.
EGYESÜLT MÉSZMŰVEK R. T.
 ZAGREB, VLAŠKA ULICA 40. SZÁM
 TELEFON 69 és 21-29.

novi-marofi és oćurii modern berendezési
 mészműveiből. Trágyameszet poralakban
 Havi teljesítmény cca 150 vagon. 3033

RALJSKA
FABRIKA CEMENTA A. D.

Termel kiváló

portlandcementet

armirozott betonmunkákra, amely minden-
 ben megfelel a portlandcement előírásainak.

Gyár: RALJÁN, a Beograd—niši vonalon.
 Igazgatóság: BEOGRAD, Hilendarska ul. 22.
 Táviratcim: RALJSKA Beograd
 Telefonszám: 9—33 Telefonszám: 9—33
 3136

SZENTI és VIRÁG

épület- és butorgyára, Subotica

Sudarevićeva ul. 66. Telefon 383

Legmodernebb gépekkel felszerelt helyi-
 ségekben készit asztalos-, lakatos- és par-
 keittázási munkákat és teljes lakberen-
 dezéseket a legmodernebb kivitelben és
 az ország bármely területére jótállás mel-
 lett szállit. Tiszviselőknak részletfizetési
 kedvezményt ad.
 3741

MALOMGÉPEK
STANDARD-
OLAJAK
HOFHERR-
GÉPEK
TECHNIKAI-
CIKKEK
MANILLA
GÉPSZIJ
MICHELIN-
AUTÓGUMMI
BENZIN

Braun Marcel
 cégnél
Veliki Bečkerek
 *
 Telefon 106. 2526

Gyártmányaink:

Asphalt és kátrány-
 fedőlemez, asphalt
 szigelelőlemez, kő-
 szénkátrány, fa ce-
 ment, karbolineum,
 kőszénkátrányszurok
 fedél-lakk, bitumen,
 asphalt mastix stb.
 Műszaki osztályunk
 elvállal és készit:
 Asphaltjárda, kocsi-
 ut és belső helyiség
 burkolását tiszta, ter-
 mészetes asphalttal.
 Vizmentes fedések,
 elszigetelések asphalttal és asphalt elszigetelő lemezzel. Tetőfedést kátránylemezzel
 tiszta, természetes bitumenből készült szagtalan asphalt fedőlemezzel. Nedves falak
 szárazzátételét. Talajviz elszigetelését saját rendszerűnk szerint. Öreg tetőjavítást
 és kátrányozást. Facementtetőt több évi jótállás mellett.
 Sürgőnycim: **GROZIT. Telefonszám: 27-20**
 Gyártja: Beogradi Asphalt és Kátrány Vegyitermékek Gyára, Beograd Uhu Karadžića 6.
 Subotical képviselő: **SCHWEIGER I DRUG.**

VELIKI BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R. T.

(A. D. za PODIZANJE MLINOVA)

TELEFON: 264 ALAPITTATOTT 1921-ben Távirat: „Mühlenbau“

Elvállalunk új malomépítéseket, teljes és részleges
 átalakításokat legjobban bevált rendszerünk alapján.
HENGEREK CSISZOLÁSA és ROVÁTKOLÁSA

Gépgyár mindennemű malomgépeket, azok részeit és minden szükséges berende-
 zési tárgyakat, legrövidebb szállítási határidőre és legkedvezőbb feltételek mellett
 való előállítására.

Állandóan raktáron mindennemű **MALOMGÉPEK, GANZ-HENGERSZÉKEK,**
budai „METEOR“ MALOMKÖVEK, KONKOLYOZÓ HENGEREK (TRIEURÖK)
 Fennállásunk óta berendeztünk 30-nál több helyi kereskedelmi és vámmalmot (napi fél vagon-
 tól 12 vagonig terjedő teljesítőképességgel), mely munkáink a legszebb eredményeket igazolják
Ganz hengersizékek egyedüli bizományi lerakata Bánátban.
 Vezérképviseletünk Novisadon, Gruber Ferenc mérnök ig. Novisad, Jovana Subotica ul. 9
 Kívánságra árjegyzékkel, referenciákkal, tervezetekkel és mérnöki kiküldéssel szolgálunk

Fogtechnikust
 keresek.
 Csak elsőrendű mun-
 kást, aki mindennemű
 arany munkában és —
 kaucukban perfekt.
 Belépés június elsején
Dr. GIGA LUČIĆ
 fogorvos Vel.-Bečkerek
 3626

KÖLNI VIZ
 „FIFI“
 készit
 Pintér győgyosztár
 nagytemplon mellett
 Subotica 3034

Vas- és fémöntvényeket
 gyárt, nikkelez
 és galvanizál:
KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
 a törvényszéki palota mellett.
 TELEFON SZÁM 329. 760

BUTORGYÁR
FAMEGMUNKÁLÓ IPARTELEP
ELADÓ

Ezen modern üzem, mely minden más gyárüzem,
 mint bőrgyár, textilgyár, malom vagy vegyipari gyár-
 nak is kiválóan alkalmas, a Vojvodina egyik nagy-
 városának legalkalmasabb helyén fekszik és jelenleg is
 üzemben van az egész országra kiterjedő vevőkkel bir.
 100 munkást foglalkoztató emeletes, modern gyár-
 épülete saját hajtóerővel és villanyteleppel, vala-
 mint gőzzárítóval és az összes famegmunkáló gé-
 pekkel van felszerelve. A telepen, mely nagy ter-
 ületen fekszik, modern magánlakás, cselédlakás,
 istálló és színek vannak. — Az üzem teljes
 berendezéssel vagy anélkül is nagyobb vállal-
 kozás miatt, minden elfogadható áron eladó.

Érdeklődéseket a kiadóhivatal
 „IPARTELEP“ jelige alatt továbbit.
 3492

Ford-szántógép

SZÁNT, HAJT, VONTAT
PETROLEUMMAL
 Legolcsóbb gazdasági erőgép.
 A világon páratlanul elterjedve. Elsőrendű
 referenciák a legnagyobb gazdaságokból.

LINCOLN FORD FORDSON
 Autorizált
 képviselője: **HALTENBERGER VILMOS**
 Budapest, VI., Nagymező-u. 19. Sürgőnycim: Fordson Budapest
 A Ford-Traktorok behozatala és szállítása körül felmerülő időtrábló nehézsé-
 gekre való tekintettel a szántásokhoz szükséges traktorok beszerzését már
 most kérem eszközölni, hogy a szükségleti időre rendelkezésre állhassanak

379

„MINERALIJA“AZ S. H. S. ÁLLAM LEGNAGYOBB SPECIÁLIS
ÁSVÁNYVIZNAGYKERESKEDÉSEGrčkoškolska u. 7 **NOVISAD** Görög iskola u. 7**AJÁNLJA**

BUKOVAČKAI, ROGAČKAI (Rochitschi) ásvány-
vizeket. SZERB SELTERST, BUDAI KESERÜ-
VIZEKET, melyek époly hatásúak, mint a Mária
s Ferenc József-keserűvizek; GISSHÜB-
LER, SALVATOR, KRONDORFI,
BILINER, MARIENBADI Kreuzbrunn,
KARLSBADI Sprudel és Müllbrunn, SELTERS
Sprudel vizeket. GLEICHENBERGI
15/10, 10/10, 5/10 üvegekben; LEVICOI és GUBER vizet.
KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET.

3590

Kedvező alkalom!

Egy ujonnan berendezett butorgyár az összes
legmodernebb gépekkel villanyerőre berendezve,
Jugoszlávia egyik legnagyobb kereskedelmi
városában a Duna mellett eladó. — Ugyanitt
24 új amerikai íróasztal, nagyobb mennyiségű
furniok, 21 gyalupad komplett szerszámgarni-
turákkal átadó. Kedvező fizetési feltételek.
Esetleges részesedés nagyobb üzemhez nincs
kizárva. — Bővebb felvilágosítással szolgál:

SCHMOLKA HIRDETŐIRODA NOVISAD

Futoški put 2.

3571

ADRIÁNK GYÖNGYE!

NOVI VINODOLPALACE HOTEL „LIŠANJ“
és „SAN MARINO“AZ INTÉZET EGESZ ÉVBEN NYITVA
ERŐSS SÁNDOR VEZETÉSE ALATT

120 SZOBA

KÁVÉHÁZ, ÉTTEREM, MOZI, KATONAZENE
TERMÉSZETES HOMOKSTRAND
MÉRSEKELT ÁRAK

3488

**JUGOSZLÁVIÁBÓL KÜLFÖLDRE
UTAZÓK FIGYELMÉBE!**VÉGEZZÜK KÜLFÖLDI UTLEVELEK
LÁTTAMOZTATÁSÁT A LEGOLCSÓBB
ÁRONKÖZELEBBFELVILÁGOSÍTÁSSAL SZOLGÁLNAK
KOVÁCS és KAZAMINT, ZEMUN**TŐZSDEI HIRLAP**

a legjobb és legelterjedtebb budapesti napilap.
Megjelenik délutánként 12—16 oldal terjedele-
ben. A legeredményesebb hírdetési orgánus.
Politika, Közgazdaság, Tőzsde, Színház, Sport.
Legpontosabb hírszorgalmat a világ minden részéből.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR UT 78.

Jugoszláviában mindenütt kapható.
Egyes szám ára egy hétköznap, mint vasárnap
3 dinár.

3084

**HOTEL MERÁN SZÁLLÓ
BUDAPEST**

V., BERLINI-TÉR 7

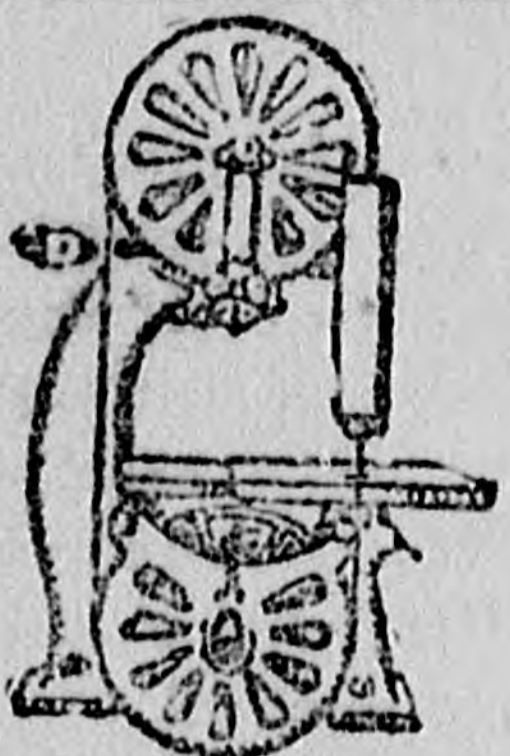
(A NYUGATI PÁLYAUDVARRAL SZEMBEN)

MINDEN KÉNYELEMMESEL FELSZERELVE
POLGÁRI ÁRAK

3665

Szlávy Oszkárvaskereskedő
SOMBOR

Telefon 15 — Telefon 15

Rudvas, abroncs, ten-
gely, sodrony, sod-
ronyszeg.Fekete-, horgany-,
horgonyzott- és fehér-
lemezek.**Butorvasalás és
épületvasalás**Háztartási és konyha-
felszerelési cikkek.Mindennemű vas- és
vasszerszám lakato-
sok, kovácsok és asz-
talosok részére.Mezőgazdasági
cikkek.**Faipari gépeket**legteljesebb svédrendszerű
billenős golyós csapágyazással,
suboticiai raktárból verseny-
árban azonnal szállítok.**JELLINEK JÓZSEF**
SUBOTICA, Pajo Kujundžićeva
ul. 4. (Uri kaszinóval szemben)**„HARANG“
mosószappan a legjobb!**

Gyártja:

Első Novisadi Szappangyár

Cséplőtulajdonosok figyelmébe!

BÖHLER DOBSIN 4, 6, 8 és 10 HP. cséplőszekevényhez, KAZÁNCSÖVEK,
kompozíció, fessmérők, OLAJÓZÓK, zsirzók, MANOMETER,
VIZMUTATÓKÉSZÜLÉKEK és üvegek

TÖMITŐANYAGOK:

Asbestlemez, asbestzsinór, kész mosólyukgyűrűk, KLINGERITLEMEZ,
papirlemez, stb. LYUKASZTOTT LEMEZEK, GRAEPEL-féle TÖREKROSTA,
SZALMA- és TÖREKRÁZÓTENGELYEK, lokomobil kerékpuska és sapka,
GÉP- és HENGEROLAJOK, GOLYÓSCSAPÁGYÁK és amerikai ZSIRADÉK,

SZERSZÁMOK és SZERSZÁMGÉPEK!**TELJES MALOMBERENDEZÉSEK!**

állandó nagy raktár

Erdős Henrik és Társa

Temerinska ulica 8.

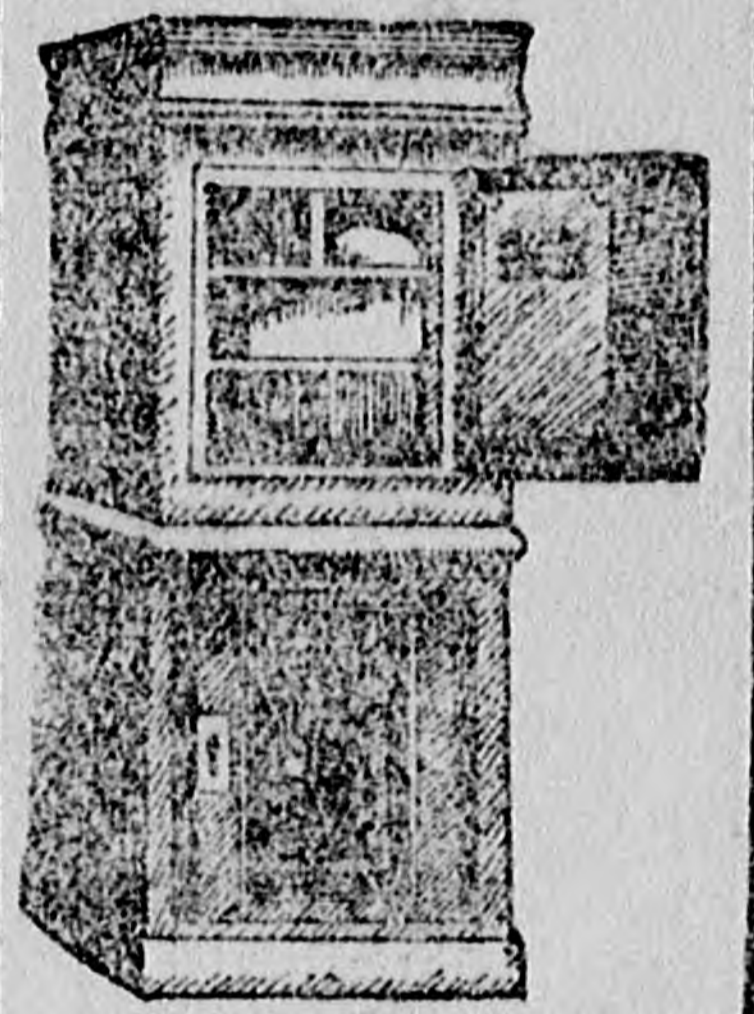
NOVISAD

Temerinska ulica 8.

Telefonszám: 335.

3309

Sürgőnycim: Erdőscomp.

KIRSCHNER MIHÁLY
SOMBOR
Tüzmentespénzszekrények
állandó nagy raktára!
2733**Wachtler Mihály**modern lakatos- és
gépjavító műhelye
Subotica Zrinjski trg 11Minden szakmabeli
munkát gyorsan és
pontosan készítek.Legmodernebb kaszákát
nyit és javít, összes me-
zőgazdasági gép- és mo-
torjavítást, valamint kutak
javítását vállalja és
heggeszt.**Teudloff-Konzern**Jugoslavensko d. d. za
promet armatura
sisaljka i strojeva
Zagreb Zrinjevac 1/IV.Tüzi-, házi-, bor-,
Jankov centrifugális
szivattyúk,
szivógáz-generátorok,
szerelvények.**JOSIP VERTES**

Subotica, Sokolska ul. 2 szám. (Kunetz-ház)

kötött-, szövött- és rövidáru nagykereskedésben a tavaszi
szezonban férfi és női divatharisnyák minden színben,
keztük szallagok, nyakkendők, ruhadiszek, himzések,
csipkék és mindennemű rövidáruk gyári árakban
detailban — kicsinyben — árusítatnak. Szolid kiszolgálás!